FOGUERA SÈNECA-AUTOBUSOS 2025

DISSENY

FOGUERA SÈNECA-AUTOBUSOS

DISSENY

2025

«El llibre ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat per a la promoció de l'ús del valencià de l'any 2025»

Edita
Foguera Sèneca-Autobusos

Dipòsit Legal
A 339-2012

“Disseny” és un treball inèdit d’investigació i records.

Direcció i disseny editorial
David Hercha

Col·laboradores i col·laboradors
Fernando Abad, Isabel Niñerola, Lola Alcaraz, Manolo García, Josep Amand Tomás, Fran Martínez, José Manuel Lledó, Miguel Ángel Durá, Henar Lledó, Iván Botella, David Hernández i Daniel Raspeño.

Fotografies
Roberto Climent, Israel Galvañ, Antonio Botella, David Hernández, Tony Díez, Vigueras Fotografía, Reme Vélez i Família Medina.

Traducció
Josep Amand Tomás, Paula Tomás i Adrián Mazón.

Impressió i enquadernació
INGRA Impresores

Imprès en Espanya

Portada
“Un artista amb molt de disseny”
David Hercha

Versió digital
www.seneca-autobusos.com

Col·labora la Conselleria d’Educació, Cultura, Universitats i Ocupació de la Generalitat Valenciana.

Gràcies a les persones que han col·laborat en aquest Llibret.

© De l’edició, Foguera Sèneca-Autobusos, 2025.
© Dels textos, els/les autors/es.

GENERALITAT VALENCIANA
Conselleria d’Educació, Cultura, Universitats i Ocupació

FOGUERA SÈNECA AUTOBUSOS

«COLORS, FORMES, ACABATS, CARÀCTER, IDENTITAT, PINTURA, ARTISTES, FOGUERES I SOBRETOT DISSENY»

VIVIM ENVOLTATS DE DISSENY, UN DISSENY QUE CANVIA AMB EL TEMPS I S'ADAPTA A LES NOVES TENDÈNCIES. EN AQUEST PROCÉS D'EVOLUCIÓ TAMBÉ S'EMBARQUEN MOLTS ARTISTES DE FOGUERES OBSERVANT UNA CLARA DIFERENCIACIÓ DE LES FORMES I COMPOSICIONS DE LES FOGUERES ACTUALS AMB LES ANTIGUES. CAL DESTACAR ESPECIALMENT AQUELLS QUE OFEREIXEN UN ESTIL DIFERENCIADOR, UN ESTIL PROPI MOLT RECOGNOSCIBLE GENERANT LA SEUA PRÒPIA PERSONALITAT.

DISSENY

PARLEM DE DISSENY?

"Disseny" ens transporta per un recorregut en el qual ens trobarem amb artistes de fogueres amb un estil personal molt marcat i identificable sense oblidar-nos dels orígens, especialment en la categoria especial, una categoria de referència, permetent-nos conèixer l'evolució. A més, coneixerem la tendència actual de la contractació d'artistes de la il·lustració que deixen el seu habitual treball, fora del món de les Fogueres, per introduir la seua visió en forma de nous esbossos que, posteriorment són desenvolupats per constructors i artistes de fogueres. Sens dubte, "Disseny" és una guia sobre el cromatisme i les formes d'artistes que tenen un estil propi i que any rere any ofereixen fogueres amb estètiques molt característiques.

Coneix un món artístic on el color és part fonamental i estudiem i descobreix diferents paletes cromàtiques que es converteixen en la referència de molts artistes. Acabats, modelatges, composicions, rematades, estètiques dispars recognoscibles... de tot això es fan eco cadascuna de les pàgines de "Disseny" mostrant la personalitat de les noves tendències en la construcció i creació de fogueres en les quals molts artistes s'han aventurat deixant la seua petjada per a la història.

«EL DISSENY ÉS UNA PART FONAMENTAL EN QUALSEVOL PROCÉS CREATIU. ELS ARTISTES DE FOGUERES HAN DE CUIDAR CADA DETALL»

QUIN ÉS EL PROCÉS DE CREACIÓ D'UNA FOGUERA? DES DE L'INICI FINS AL FINAL PODRÍEM DIFERENCIAR EL PROCÉS EN LES SEGÜENTS FASES: IDEACIÓ, ESBÓS, MAQUETA O ESTUDI 3D, FUSTERIA, VOLUMS, MODELATGE, ESCATAT, EMPAPERAT, PINTURA, DETALLS, TRANSPORT I PER ÚLTIM, LA PLANTÀ.

8 ESTÈTICA, COLORS I ARTISTES
DAVID HERNÁNDEZ

14 EL DISSENY EN ELS PRIMERS PREMIS
JOSEP AMAND TOMÁS

18 DISSENY I FOGUERES

20 JOSÉ GALLEGO
FERNANDO ABAD

46 ÓSCAR VILLADA
LOLA ALCARAZ

58 IVÁN TORTAJADA
FRAN MARTÍNEZ

68 SERGIO GÓMEZ
IVÁN BOTELLA

76 SERGIO ALCAÑIZ
ISABEL NIÑEROLA

84 MARIO GUAL
HENAR LLEDÓ

98 DAVID OJEDA
MIGUEL ÁNGEL DURÁ

104 SÁNCHEZ LLONGO
MANOLO GARCÍA

112 VICENTE MARTÍNEZ
JOSÉ MANUEL LLEDÓ

120 RICARD BALANZÀ
DANIEL RASPEÑO

126 ESTIL PROPI
DAVID HERNÁNDEZ

136 IL · LUSTRACIÓ
DAVID HERNÁNDEZ

114 DISSENY I SÈNECA

146 PER AL RECORD

220 FOGUERES 2025

240 GUIA COMERCIAL

ESTÈTICA, COLORS I ARTISTES

↓ PER DAVID HERNÁNDEZ

Parlar de Fogueres també és parlar de disseny ja que les fogueres són obres d'art efímer marcades per un disseny i igual que altres productes editorials, publicitaris o d'embalatge es regeixen per una estètica que les defineix i, com és normal, se sotmeten a la valoració visual de cadascun dels visitants. Les seues formes i colors són objecte d'avaluacions constants i comparacions. Cal entendre que els gustos de cada persona que admira qualsevol obra d'art pot ser diferent i que cada usuari pot tenir la seua pròpia opinió i valoració, però hi ha una mica clar i és que hi ha artistes que tenen un estil propi molt marcat i que són recognoscibles per la seua estètica, ja siguen artistes de fogueres o de fogueres infantils.

Són artistes que amb el pas dels anys han marcat un disseny propi amb un modelatge característic i amb una paleta de colors bastant identificativa. A més, alguns d'ells tenen una clara tendència a fer un ús habitual d'alguns elements que són característics de totes les seues fogueres. D'altra banda, cal parlar d'acabats ja que, especialment en categoria infantil, es poden observar xicotets detalls que marquen la diferència amb la resta d'artistes.

Els artistes es basen en un cercle cromàtic que els permet seleccionar cadascun dels colors. I no sols parlem de selecció de color, també entra en joc la llum, la saturació i el to.

Els colors del cercle cromàtic els podem separar per la seua temperatura. Els de més temperatura, els denominem càlids, i els de menor temperatura, colors freds. Relacionem els càlids amb els grocs, taronges, rojos i marrons i els freds amb els blaus, violetes i verds.

Per a ajudar a entendre el disseny de les fogueres és necessari fer un repàs als estudis de color, a la manera d'idear una foguera fins i tot a la manera de donar forma a un esbós. Aquests detalls ajuden a artistes i il·lustradors a donar disseny a cadascuna de les fogueres que es planten al juny.

Des del punt de vista del color, trobem fogueres amb colors freds o colors càlids, ja siga de manera anàloga o generant contrast. Però, què vol dir tot això?, què són els colors anàlegs?, què és una tríada de colors?.

Són molts els dubtes que cal buidar per a entendre la utilització dels colors per part de l'artista ja que, sens dubte, una correcta selecció de color ajuda en gran manera al fet que les formes de la foguera destaquen encara més i que uns certs elements tinguen un major protagonisme enfront de la resta. Per a això, els artistes es basen en un cercle cromàtic que els permet seleccionar cadascun dels colors. I no sols parlem de selecció de color, també entra en joc la llum, la saturació i el to. La selecció de color no és senzilla en realitzar qualsevol producte artístic ja que una mala selecció de color pot desbaratar un bon disseny, en aquest cas una foguera amb una bona forma estructural, un bon guió i un bon modelatge pot quedar-se a mig camí per una selecció errònia del color. És aquest un dels pilars de qualsevol construcció d'una foguera, seleccionar correctament una paleta de color.

Els colors del cercle cromàtic els podem separar per la seua temperatura. Els de més temperatura, els denominem càlids, i els de menor temperatura, colors freds. Relacionem els càlids amb els grocs, taronges, rojos i marrons i els freds amb els blaus, violetes i verds. Quan l'artista decideix utilitzar una combinació de colors dinàmics el resultat és un alt contrast de to, valor i saturació. Per contra, l'efecte pausat es caracteritza per seguir una proximitat en totes les característiques oferint efectes en els ninots menys contrastats.

Si l'artista decideix utilitzar un sistema anàleg per a la pintura completa de la foguera o un ninot en particular el resultat serà la combinació de colors que, partint d'un to central, es trien els tons que es troben a banda i banda del cercle cromàtic. Si, per contra, l'artista desitja oferir un alt contrast podria decantar-se per utilitzar un sistema de complementaris dividits que és la combinació de tres colors triant un color del cercle cromàtic i després uns altres que siguen anàlegs al complementari. Una altra distinció que han de decidir els artistes a l'hora de realitzar la composició de

color és la utilització de colors foscos o colors lluminosos estudiant els graus de valor de cadascun d'ells, sent els colors més lluminosos els que més llum reflecteixen mentre que els valors de cada to del cercle cromàtic que s'acosten al negre es denominen foscos i són colors que no reflecteixen tant la llum. Si finalment l'artista decideix utilitzar una tríada, selecció de tres colors equidistants tant del centre de la roda com entre si, s'aconseguirà una combinació molt harmònica. Un altre factor important és la selecció d'un sistema unitari o fragmentat. Aquest sistema de separació d'efectes de color es diferencia en els contrastos que ofereixen un amb l'altre. L'unitari s'aconsegueix amb una paleta monocromàtica o anàloga per a aconseguir un efecte molt lineal, no obstant això, la combinació de colors fragmentats és totalment oposada, ofereix un alt contrast de to, saturació i lluminositat.

És habitual que els artistes a l'hora de seleccionar una paleta cromàtica utilitzen un sistema de color dividit en colors dominants, subordinats i accent partint sempre del sistema de color de colors primaris, colors secundaris i colors terciaris. Els colors primaris són colors purs i els secundaris i terciaris són la combinació de diversos colors. A més, de les característiques tècniques dels colors els artistes també poden tenir en compte la simbologia del color ja que ajudarà a definir molts matisos de la foguera.

La societat i la cultura han definit el significat pel qual associem una sensació a cada color, per la qual cosa, les interpretacions i els significats varien segons el lloc del món. Per exemple, en occident, el blanc representa bondat, senzillesa, bodes... mentre que en orient representa el dol i per tant s'associa amb la mort. En occident succeeix amb el negre. Els efectes que provoquen els colors estan relacionats amb les emocions i, per tant, són capaces de provocar diferents estats en les persones. Per això, a cada color se li atribueixen diferents adjectius. A més, els colors simbolitzen conceptes menys subjectius: el blau la mar, el verd la naturalesa, el roig la sang, el taronja allò tropical...

D'altra banda, se'ls atribueixen diferents conceptes psicològics relacionats amb les emocions, les situacions o les reaccions. La psicologia del color estudia com afecten els tons al comportament de les persones. La primera separació més comuna la trobem en colors relaxants o excitants. A més, poden transmetre diferents sensacions segons les combinacions cromàtiques que s'utilitzen. El color groc juntament amb el negre representa advertiment; el taronja juntament amb el negre representa una cosa nociva per a la salut; el groc juntament amb el violeta simbolitza pietat i allò sentimental; el roig combinat amb el verd compassió i el blau juntament amb taronja orgull i sentiment de superioritat. De tal manera, els colors tant individualment com combinats representen una àmplia gamma d'opcions en la simbologia del color. A l'igual, poden variar de significat segons la seua lluminositat o saturació. Un groc pur expressa alegria mentre que un groc pàl · lid representa enveja, deterioració. També poden variar segons la mescla de to: un verd pur representa harmonia, creixement, fertilitat, mentre que un verd amb més quantitat de blau "verd aigua" s'associa amb malaltia, discòrdia, covardia. Per aquests motius, la paleta de color seleccionada a l'hora de pintar una foguera pot alterar totalment el significat del representat. El color té una gran importància en les estratègies de comunicació creant efectes sobre l'observador més enllà de l'aparença visual i per tant, igual que en qualsevol altre producte l'estratègia a l'hora d'idear una foguera i pintar-la és primordial per a un bon resultat final.

D'altra banda, es pot parlar de la composició de la foguera en la qual és molt important l'estudi de la perspectiva i la forma en la qual es visualitzarà una vegada plantada. L'artista ha de simular al seu cap a un usuari a peu de carrer, disposat a la vora de la tanca de la foguera i tindre en compte com la veurà des de cadascun dels punts. Potser, aquest és un exercici de percepció visual molt complicat, però per alguna cosa són artistes. A més, han de ser capaços de visualitzar en dues dimensions el que després anirà agafant forma durant la plantà en tres dimensions. Un exercici total de dibuix artístic amb dibuix tècnic.

Per aquest motiu, la realització dels primers traços que realitza l'artista sobre un paper són tan importants ja que, el dibuix els permet abordar moltes solucions i comprendre el que es podrà observar quan la foguera estiga plantada al carrer. Els ajuda a representar i entendre l'espai per a conèixer com es comportaran els elements: grandàries, proporcions, profunditat... És per això que, podríem dir que els sistemes gràfics inicials que utilitzen els artistes a l'hora d'idear una foguera els facilita la compressió de l'espai i de tots els elements que van a ocupar-lo. Per tant, podríem afirmar la importància d'afermar aquests primers traços en un esbós seran l'avantsala del que es plantarà posteriorment. Sens dubte, l'inici de tots aquests

És habitual que els artistes a l'hora de seleccionar una paleta cromàtica utilitzen un sistema de color dividit en colors dominants, subordinats i accent partint sempre del sistema de color de colors primaris, colors secundaris i colors terciaris.

Es pot parlar de la composició de la foguera en la qual és molt important l'estudi de la perspectiva i la forma en la qual es visualitzarà una vegada plantada.

Podríem dir que els sistemes gràfics inicials que utilitzen els artistes a l'hora d'idear una foguera els facilita la compressió de l'espai i de tots els elements que van a ocupar-lo.

processos de visualització de color i composició es cenyeixen en un estudi detallat de l'esbós inicial. Una il·lustració que serveix de guia de tot el procés artístic. Un dibuix que l'artista ha d'utilitzar com a pilar del futur modelat i en el qual queden marcades les línies de treball. Aquest sembla un procés senzill, però potser és igual d'important que materialitzar l'obra. Una bona idea inicial acaba sent, en la majoria dels casos, un gran projecte final. En aquest esbós no sols es treballa l'aspecte visual si no que l'artista ha de donar forma a la temàtica que tindrà la foguera i sobretot al guió de tot allò que vol contar en cadascuna de les parts, ja siga la rematada, el centre o els baixos. Tots els elements compten alguna cosa dins de la foguera i han de tenir un significat que aporte valor al resultat final.

L'esbós serà el mitjà de comunicació pel qual els artistes donen a conèixer el projecte ajudant-los a transmetre un missatge. És una eina transformadora que convida a la reflexió dels usuaris que ho visualitzen. Serveix per a canalitzar la informació de la foguera, un crit d'atenció inicial, del que vindrà al juny, provocant que les persones puguen meditar sobre el que l'autor ha volgut transmetre i sobre allò que considera important reflectir. Potser per aquest motiu, molts artistes estan apostant per realitzar col·laboracions amb il·lustradors per a la creació dels esbossos inicials ja que, el dibuix és una de les eines de comunicació més efectiva i és part del desenvolupament metodològic bàsic per a realitzar un disseny, ja siga per a fer efectiva una il·lustració final o per a crear els esbossos inicials d'un procés de treball.

Un treball gens senzill en el qual els il·lustradors, que s'animen a deixar el seu granet d'arena en forma d'esbós en les fogueres, han d'obrir la seua ment i no sols pensar en el dibuix artístic, el més visual que representa els elements, sinó que, com prèviament s'ha citat, és necessari conèixer l'espai i la projecció i per a això, és necessari coneixements de dibuix tècnic o almenys comptar amb la importància que tot allò que es reflectisca després agafarà un volum. Per tant, podríem definir que el dibuix artístic estimula l'originalitat i la creativitat dels artistes i il·lustradors i el dibuix tècnic els ajuda a representar gràficament formes per a conèixer projeccions i figures volumètriques, a més, d'ajudar-los a conèixer profunditats. És per això que tots dos també han de conèixer la part més tècnica del dibuix, que l'ajudarà a simplificar conceptes en els dissenys i visualitzar el resultat final complet. Per a això, i amb els avanços tecnològics està sorgint el perfil del creatiu que realitza modelatges 3D de manera digital. Un artista o il·lustrador dibuixa un esbós i aquest creatiu mitjançant tècniques digitals crea el volum podent visualitzar l'acabat final abans de plantar-lo. També, els artistes fan ús de maquetes tridimensionals a escala, realitzades a mà, per a poder seguir el flux de treball i visualitzar abans d'arribar al carrer el resultat final. Algunes maquetes són verdaderes obres d'art en miniatura realitzades pels artistes. En l'actualitat amb el nou perfil del modelador digital i les impressores 3D també es poden veure maquetes realitzades totalment de manera digital. Un punt clar de modernització en les fogueres i l'adaptació als avanços tecnològics.

L'esbós serà el mitjà de comunicació pel qual els artistes donen a conèixer el projecte ajudant-los a transmetre un missatge. És una eina transformadora que convida a la reflexió dels usuaris que ho visualitzen.

Amb els avanços tecnològics està sorgint el perfil del creatiu que realitza modelatges 3D de manera digital. Un artista o il·lustrador dibuixa un esbós i aquest creatiu mitjançant tècniques digitals crea el volum podent visualitzar l'acabat final abans de plantar-lo.

Un altre element que es suma al disseny d'una foguera és el disseny dels elements complementaris com pot ser la cartelleria. Cada dia és més habitual veure un procés de treball gràfic en la composició d'aquests elements que ajuden a potenciar el missatge de la foguera i que, pensats de manera correcta, són un punt a favor en la valoració global del conjunt. Diguem que és un element més que pot aportar millor empaquetatge final, és una manera de completar un procés artístic pensant fins al més mínim detall. Per això, és important estudiar el disseny gràfic d'aquests elements, des de la seua composició, grafismes, elements i tipografia. Potser aquest últim punt és realment important ja que, un dels pilars de les tradicions de les Fogueres és la crítica i la cartelleria ajuda a potenciar el missatge que es vol transmetre, però una mala selecció tipogràfica dificulta en gran manera la llegibilitat i, per tant, perjudica la comprensió del missatge de cadascuna de les escenes. Cada detall, cada decisió durant el procés d'ideació i creació és important i, per tant, no es pot deixar res a la improvisació. Tot ha d'estar degudament estudiat perquè una foguera siga completa i que els visitants i alacantins així ho puguen apreciar.

Cada dia és més habitual veure un procés de treball gràfic en la composició de la cartelleria, que ajuda a potenciar el missatge de la foguera i que, pensats de manera correcta, són un punt a favor en la valoració global del conjunt.

EL DISSENY EN ELS PRIMERS PREMIS

PER
JOSEP AMAND TOMÀS

He de dir que no sóc massa entès en disseny i per tant la meua valoració està basada en l'experiència com a foguerer. Tampoc he vist les fogueres dels primers anys en directe i les opinions les faig mirant el material gràfic que ha perdurat des de que el 1928 es van plantar per primera vegada.

Els tres primers anys ja avancen una característica comú, que va perdurar durant molts anys, un cadafal decorat sobre el que es planten els ninots amb crítica de temes d'actualitat local. És el 1931, amb la foguera 'los enemigos del alma alicantina' de Gastón Castelló, que va plantar en solitari al districte de Benito Pérez Galdós guanyant el primer premi, quan apareix un disseny característic de les fogueres i clarament diferenciador de la falla valenciana molt més barroca. Grans superfícies planes on Gastón feia el que millor sabia, pintar. Els bastidors es van repetir en els primers premis també de Gastón els anys 1932 (la hoguera del bien y del mal), 1933 (el campo y la Ciudad), 1935 (veranos antiguos y modernos) y 1936 (dichas y desdichas campesinas).

L'estètica de Gastón es repeteix en altres artistes i és per això que, molts anys desprès, van anomenar-la com 'estil alacantí'. Però, des del meu punt de vista, l'estil el marca el disseny de cada artista i al llarg de la història ens trobem artistes alacantins que utilitzem els bastidors i les pintures en superfícies planes i altres que aposten per les escultures realistes o estilitzades... i tots són alacantins.

Acabada la guerra, totes les fogueres continuen amb un disseny similar a les plantades en els anys de la República, grans superfícies planes amb magnífiques pintures, cosa natural si pensem que són els pintors els artistes de les fogueres.

Acabada la guerra, el tàndem Manuel Baeza i Agustín Pantoja guanyen els anys 1940 i 1942 i Gastón el 1941, 1943,1944 i 1945. Totes les fogueres continuen amb un disseny similar a les plantades en els anys de la República, grans superfícies planes amb magnífiques pintures, cosa natural si pensem que són els pintors els artistes de les fogueres. 'Les llàstimes' de Gastón eren quadres de grans dimensions col·locats en la part central. Eren d'una bellesa tan gran que els alacantins comentaven que era una llàstima cremar-les i per això van prendre eixe nom. Algunes es van salvar del foc i encara es conserven en l'Ajuntament d'Alacant.

Però el 1946 tot canvia. La foguera 'Tauromàquia' plantada al districte de Santa Isabel per Ramón Marco va ser la guanyadora. A més va ser el primer any que es va crear la categoria especial i Marco va sorprendre amb el primer premi.

Eixa foguera marca una notable diferència amb el disseny de Gastón, precisament perquè Ramón Marco era escultor i dona més importància als ninots que a les pintures. Un bou i un picador sobre una gran pandereta remataven la foguera. Els anys 1948 i 1949 torna a guanyar Marco amb 'Talía' per a Santa Isabel i 'Cinelandia' per a Carolines Altes i de nou els ninots guanyen l'estètica.

Els anys 1950 i 1951 torna a guanyar Ramón Marco, precisament en el districte de Sèneca-Autobusos amb una estètica mixta. Les pintures y els grups escultòrics de ninots es combinen de manera magistral destacant la reproducció del quadre 'las Meninas' de Velázquez, en el qual l'artista reprodueix els personatges en cartó, donant importància a l'escultura sobre la pintura. També les rematades de les dues fogueres combinen pintures amb ninots de gran volum.

Ramón Marco reina en els primers premis de categoria especial des de 1957 fins el 1974, amb les excepcions dels anys 1966 i 1973 en els que Remigio Soler va ser el guanyador.

Els anys 1952, 1953, 1955 i 1956 l'artista Jaime Giner guanya el primer premi per al districte de Benalúa (l'any 1956 és l'únic que el primer premi el van compartir Jaime Giner i Ramón Marco en el districte d'Alfons El Savi) i el 1954 José Gutiérrez en Sèneca-Autobusos marquen el disseny per a molts anys. Els bastidors amb pintures donen pas a ninots de grans proporcions que rematen les fogueres i complementen les escenes. Eixe canvi de tendència es produeix perquè els escultors substitueixen als pintors com autors de les fogueres.

Ramón Marco reina en els primers premis de categoria especial des de 1957 fins el 1974, amb les excepcions dels anys 1966 i 1973 en els que Remigio Soler va ser el guanyador, però que no va variar l'estètica perquè també era un

gran escultor. Pascual Domínguez, guanyador de l'any 1975, manté la línia anterior reproduint 'la creación de Adán' de Miguel Ángel per a la Capella Sixtina amb ninots de gran volum.

Els primers premis des de l'any 1976 a 1980 dels artistes Remigio Soler, Ángel Martín, Pedro Soriano i Javier Mayor León evolucionen fins a un disseny modern i diferenciador amb l'estil de Marco, que obri un cicle que trenca amb tot l'anterior: naix 'el sorianisme'.

Pedro Soriano obri la porta a un disseny creatiu basat en foguera espectacle, amb risc, amb materials diferents, on experimenta els volums i la converteix en una sorpresa anual. Soriano guanya els primers premis en 1981, 1982, 1983, 1984, 1987, 1988 i 1992, planta la foguera oficial en diverses ocasions i fogueres de districtes i cap projecte deixa indiferent a l'espectador.

Soriano marca tendència amb el seu disseny i contagia a altres artistes que continuen en la innovació, aportant la seua personalitat. Paco Juan, Pedro Espadero, els Germans Gómez Fonseca i Paco Vázquez van guanyar els primers premis dels anys següents i es van convertir en un referent pels artistes del moment.

I va arribar Pere Baenas per a començar un cicle important de primers premis. Pere és valencià, però va saber captar l'essència de les fogueres i adaptar el seu art a la nostra ciutat. Tots recordem els anys 2002, 2004 a 2007, 2012 i 2014 i els seus dissenys amb rematades grandioses, que pareixien més grans encara en els quatre cantons de Carolines Altes.

Els anys 2008, 2009 i 2010 va ser Vicente Martínez Aparici el guanyador. Les tres fogueres les va dissenyar Carlos Corredera per a Florida Portazgo al igual que la guanyadora de l'any 2024 plantada per l'artista Pere Baenas. Carlos té un disseny que s'adapta perfectament a l'estil que ens agrada en Alacant amb colors suaus, que no deixen indiferent.

Deixe per al final de les meues opinions les fogueres guanyadores en 2015, 2016, 2017 i 2018 en Sèneca-Autobusos dels artistes José Gallego i Manuel Algarra amb un disseny modern, amb gust i un acabat molt especial. La combinació del modelat i la pintura, junt a la crítica d'actualitat van enamorar els jurats i a les milers de persones que les van admirar.

El disseny el marca l'artista. Tots són diferents i tots van sorprendre els alacantins i visitants. No hi ha estils millors que altres, hi ha preferències personals per a dir el que més ens agrada. Tots han sigut importants al llarg de la història i han convertit a una foguera en 'la millor foguera d'Alacant'.

Els primers premis des de l'any 1976 a 1980 dels artistes Remigio Soler, Ángel Martín, Pedro Soriano i Javier Mayor León evolucionen fins a un disseny modern i diferenciador amb l'estil de Marco.

FOGUERES DISSENY I

JOSÉ GALLEGO

AQUELLES MÀGIES LLIURES, IRÒNIQUES, ESPIRITUALS DE JOSÉ GALLEGO, L'ART EFÍMER I ELS TEMPS ARRAULITS

PER FERNANDO ABAD

↓

L'espontaneïtat és part fonamental de les seues creacions. José Gallego beu de la font dels artistes clàssics.

Estic i no estic d'acord. En la recurrent Viquipèdia, en el fons una enciclopèdia tan fiable com qualsevol altra, usant com a fonts una entrevista a José Gallego, d'Ángel Romero, inclosa en la revista 'Cendra Digital' (en el seu nové lliurament, al maig de 2010) i l'article 'Mans assaonades, saba nova', d'Iván Esbrí, en el llibret de 2014 de la comissió fallera Mocador, se'ns proposa una bona definició de l'obra de Gallego.

Així, «les seues obres tenen un estil caracteritzat pel trencament de línies i l'estilització de figures amb una pintura de colors cridaners. És habitual trobar ninots plens de carasses amb anatomies deformades en les fogueres i falles infantils plantats pel de Beniarjó. L'espontaneïtat és part fonamental de les seues creacions. José Gallego beu de la font dels artistes clàssics. Gaudeix molt en el pensament i en la selecció d'idees jugant a imaginar el resultat final i deixant part del seu treball a la improvisació sense tancar per complet».

A

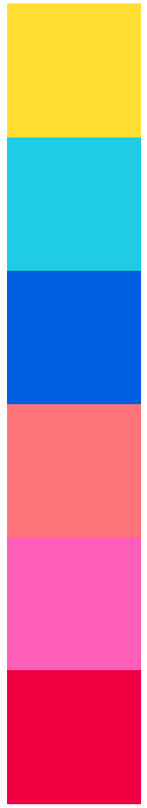

Paleta de color
més utilitzada en la
rematada de la foguera.

A. Foguera Sèneca-Autobusos 2024.
B. Foguera Sèneca-Autobusos 2019.
C. Foguera Sèneca-Autobusos 2019.

Fotografies Israel Galvañ

En visitar el taller replet de màgies d'aquest artista gandienc, situat precisament al carrer de Gandia, a Beniarjó, plena comarca de La Safor, els conceptes d'espontaneïtat i improvisació no t'acaben de casar per complet, encara que el mateix autor de tals màgies el defenga. Tot sembla sorgit d'una ment que ja ha quadrat les seues creacions, la materialització de les quals deixa a càrrec d'eixes mans embruixadores que es valdran dels materials amb els quals es construïsquen els nostres somnis, encara que estos, siga a Sant Joan, Sant Josep o el sant que toque, estiguen destinats a acabar reduïts a cendres.

I ací, clar, no estic d'acord. Almenys no del tot. Però es passa prompte el desacord: he vist plantar a José Gallego, he acabat fins i tot ajudant-lo d'alguna forma, i sí, és cert, l'artista fa l'efecte de, al final, improvisar tocs ací i allà que enriquiran la creació obtinguda només o en col·laboració. No obstant això, improvisar, «fer alguna cosa de sobte, sense estudi ni preparació» (diccionari davant, clar), dista molt, almenys per a mi, d'alguna cosa que més prompte ha de veure amb recrear («crear o produir de nou alguna cosa», en primera accepció, però també, en segona, i molt d'acord amb l'art de José Gallego, «divertir, alegrar o delectar»).

L'art per l'art (o l'art per la gràcia de l'art, 'ars gratia artis', com proclamava la cartel·la sobre el lleó dels estudis cinematogràfics Metro-Goldwyn-Mayer), sí, però amb un discurs propi que acaba irrompent fins i tot quan col·labora amb altres artistes, no tapant el fruit del company, sinó simbiotitzant-lo i, al temps, simbiotitzant-se aquest. Enriquint.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta escena.

C

Paleta de color més utilitzada en aquesta escena.

INICIS PRIMERENCS

Nascut a la vida el 21 de febrer de 1980, a l'artística sembla que no gaire després, com a membre del gremi faller a partir del 2007 i com a nom important de la història de les Fogueres de Sant Joan des de 2009. José Gallego Gallego ingressava jove, en 2007 (amb 27 anys), en el gremi d'artistes fallers, i en el 2009, quasi en la trentena, començava a col·laborar amb les festes oficials de la ciutat d'Alacant. Molt de currículum en poc temps.

En el fons, una carrera lògica per a algú que, com declarava en una entrevista que em concedia al novembre de 2023, per als periòdics del grup 'AQUÍ Medios de Comunicación' a les províncies de València i Alacant (i que es va titular, amb paraules seues, 'Es uno de los oficios más bonitos que existen'), ja el tenia molt clar des de molt plançó: «Crec que la festa m'ha donat tot el que soc, la qual cosa faig. És la meua forma de vida, des que als huit anys em vaig plantejar que volia dedicar-me a això».

Pot dir-se que ja des de la seua primera falla, a l'any 1998, quan planta per a la comissió Rois de Corella, a Gandia, José Gallego desenrotllarà un estil propi, encara que, lògicament, ha anat evolucionant des de les primeres obres, polint-se, estilitzant-se. M'agraden especialment els seus ninots. Esvelts quan han de mostrar-se des de lluny, els que, en suma, atrauen els vianants. Però molts, en les distàncies curtes, graciosament esclafats, amb careta de simpàtics gnoms, perpetuant un dels prototips de ninot més abundants en fogueres i falles, sí, però ací tractats amb un enorme carinyo.

Ja posats, encara que ací entrem en els mons del dibuix, de la pintura, i fins i tot del baix o alt relleu, m'agraden especialment tots eixos ninots que, com a tals (cartó pedra sobre base de fusta) o com a làmines i relleus (sobre fons roig), de colors clars, per a contrastar amb els fons, l'artista embene. Em referisc a la sèrie 'Acurrucados', amb les figuretes de tal forma. Vestits de festers, somnolents, donant eixa sensació de trobar-se esgotats per hores, jornades o dies d'alegre sarau. Al web 'Locos por las Fallas' van definir-los així en aquell terrible, pandèmic, 2020: «Fa

A

Paleta de color
més utilitzada en la
rematada posterior
de la foguera.

"M'agradaria definir-me com un artista que mira arrere en el clàssic i al mateix temps al futur, que busca l'equilibri"

A. Foguera Sèneca-Autobusos 2016.
B. Foguera Sèneca-Autobusos 2022.
Fotografies Israel Galvañ

unes setmanes l'artista faller José Gallego va presentar unes il·lustracions en les quals es veia a un grup de xiquets, alguns vestits de saragüell, bellea o fallera, arraulits al voltant d'una flama i d'aquesta manera guardant que no s'apague la flama de les Fogueres i de les Falles fins que puguen tornar a celebrar-se».

Tornant a això del carinyo, això sembla una cosa consuetudinària als seus dissenys: eixe carinyo que l'artista destil·la cap a les seues creacions, fins i tot a qui, en caricatura, és exposat a la picota per les seues males arts, per les seues pèssimes o nocives praxis. Potser això allunya a Gallego de l'acidesa que aconsegueixen molts altres grans creadors en el seu camp, pot, per exemple que del seu admirat Pedro Soriano, qui transmutava magistralment, en els seus millors treballs creativament parlant (bona part, per cert de la seua obra, al cap), la ironia (la «burla fina i dissimulada», segons el diccionari) en pur sarcasme («burla sagnant, ironia mordaç i cruel amb què s'ofén o maltracta a algú o alguna cosa»).

(Al respecte, m'assenyalava, en preguntar-li pel seu col·legues preferits: «Són tants que m'ixen moltíssims. En falles, podria citar-te, així de sobte, a Julio Monterrubio, Alfredo Ruiz, Miguel Santaeulalia... Hi ha punts... El mateix que em passa amb els artistes de Fogueres, però ací et dic que tinc una especial admiració per Pedro Soriano i la seua obra. Em sembla un artista al primer nivell. Si estiguera en el món de l'art en general, estaríem, no sé, davant un Ripollés», en referència al sempre polèmic escultor i pintor alzireny Juan García Ripollés, el 'Beat Ripo', l'ús de volums del qual i color, quan n'hi ha, és fàcilment traçable com a influència en l'obra de Gallego, qui, i això és una altra clau, seguia: «En el seu moment va trencar esquemes, va ser una transformació estètica. Crec que Pedro Soriano es mereixeria una exposició retrospectiva que repassara les seues obres en una bona sala d'Alacant, això seria posar-ho en el lloc que es mereix, un artista en general de primer orde, dels millors que ha parit Alacant»).

No, per a José Gallego, tot personatge sembla meréixer un respecte, eixe carinyo ja comentat, eixa manyaga artística, que en última instància el salva, encara que siga estèticament. Però que això ja arrancara des dels seus inicis és una cosa que (en molts casos, això sí, segons col·legim de les fotografies que apareixen sobre aquesta trajectòria) podem comprovar de manera 'física', real, com deia al principi.

No obstant això, ací el mateix creador ens posaria la pega. En l'entrevista en 'Aquí' ja citada, afirmava: «Crec que, quan vaig començar, la meua estètica era més diferent, més trencadora. Ni em considere un clàssic ni un modern. Pensa que sempre ho polaritzem tot. M'agradaria definir-me com un artista que mira arrere en el clàssic i al mateix temps al futur, que busca l'equilibri».

Paleta de color més
utilitzada en aquest
ninot de les bases
de la foguera.

B

EL PENSAMENT ARRAULIT

Estètica? Reproduíem abans aquesta opinió: «Les seues obres tenen un estil caracteritzat pel trencament de línies i l'estilització de figures amb una pintura de colors cridaners». Trencament de línies? Realment, el sinuós, quasi ondulant, prima en els dissenys de José Gallego. Com ocorria antany amb aquells canelobres anomenats 'dansa del ventre' en els catàlegs, amb el seu punt rococó (com en aquell moviment artístic francés del segle XIX, al qual se li tirava una picada d'ullet en les versions cinematogràfiques de 'La bella y la bestia'), la qual cosa no deixa d'erigir-se en un model molt propici per a plantar una foguera o una falla.

Per què aquesta ondulació? Puc aventurar, i potser m'equivoque, o no, o tot el contrari, que eixa espiritualitat, però espiritualitat terrenal, connectada amb la mateixa naturalesa, a estones feèrica, com acoblada amb el mateix món de les fades, místic i fins a, si s'escau, panteista en general, imbueix o, com menys, inspira aquestes formes, a un pas de la vibració. O de fer la sensació d'això, de tal vibració.

Perquè hi ha, realment, poc estatisme en els ninots de Gallego. Les seues figures no són fotos fixes sense més, retalls amb volum d'un món, diguem, 2D, bidimensional, alt i llarg, com els dibuixos, sinó que en molts casos semblen captures d'un univers viu, tallat en elegants formes i no menys fines coloracions. Són el 'frame', el fotograma, d'un cosmos actiu, que batega, en 3D, o 4D, o les 'D' que toquen. El seu món és, repetisc, i ací sens dubte, majorment dinàmic.

I d'on hi sorgeix? El cinema pot ser que siga un dels seus referents, i la televisió, o, per descomptat, l'actualitat, d'acord amb les temàtiques que tracta, que òbviament ha de manejar en un art que es converteix en 'Pep Consciències' estacional de la realitat; però, recalquem, sobretot el món de l'espiritual. Potser imbuït per aquell 'ars gratia artis' del qual abans parlàvem. Això no impedeix, per cert, que la ironia xope les cartel·les de les seues obres, generalment elegant. Ja assenyalem que no va Gallego per la pulla sagnant o l'espasada definitiva, sinó per la banderilla per a uns més o menys suau, per a alguns, o més o menys profunda, per a molts altres.

El carinyo, eixe carinyo per part del seu creador que transcendeixen les seues figures, de nou. Potser temàtiques, rerefons i personatges estan més interrelacionats del que sembla. L'exposició 'El tiempo acurrucado', presentada quan la pandèmia encara colpejava amb duresa, pròxims a l'estiu de 2021 (aquesta frase acompanyava la mostra: «Quan el rellotge semblava parar-se, aquestes pintures em van traslladar al passat, al temps arraulit de la meua infància, i, al seu torn, em van ajudar a imaginar un hipotètic futur»), era un José Gallego pur (fins i tot amb una sort d'autoretrats).

El seu lirisme, l'ús dels colors com un element si es vol narratiu més, no mer adreç; les línies corbes, vibrants; les figures amanides però també les 'comprimides', la mescla de figurativisme i abstracció fins a aconseguir deliberadament belles metàfores. El carinyo. L'exuberant combinat amb l'apunt intimista (el mateix José Gallego s'arrauleix a meditar, potser sobre la seua situació, seguirà o no seguirà?, la seua família?, el seu necessitat contacte amb la terra?).

Els mitjans van ressaltar que es tractava de la seua «primera exposició». S'equivocaven. Gallego ja feia molt de temps que s'exposava davant el públic, davant el seu cada vegada més fidel públic, allí on planta foguera o falla, només o en col·laboració, en simbiosi amb un altre artista. Perquè, el seu és art?

A

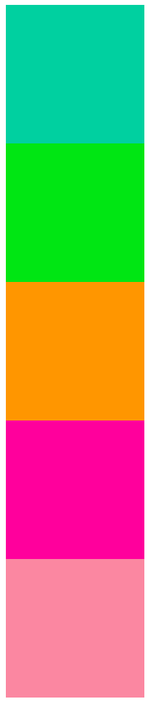

Paleta de color més utilitzada en aquest ninot de les bases de la foguera.

Les seues figures, en molts casos, semblen captures d'un univers viu, tallat en elegants formes i no menys fines coloracions.

A. Foguera Sèneca-Autobusos 2022.
B. Foguera Sèneca-Autobusos 2015.
Fotografies Israel Galvañ

EN LA FORMA DE PALLADIO

En l'entrevista repetidament citada, José Gallego ho tenia molt clar al respecte (a propòsit del disseny i materialització de fogueres i falles parlem, per descomptat): «És que crec que això ja és una forma d'art. Que es pot combinar l'art efímer amb uns altres. A més, pense que el món de les falles i les fogueres ha d'estar obert a l'art en general, i al mateix temps el general ha d'estar-lo a nosaltres, a considerar-nos com el que som, també un art de primera categoria».

Fins i tot no dubtava a propòsit del seu lloc creatiu en això: «Jo estic al mig, equidistant, entre els dos conceptes de l'art [es refereix al que la seriosa i més severa crítica defineix com a art, i aquell agrupat sota el concepte 'efímer', que a vegades tan alegrement es cataloga, malament, com a art menor]. Faça el que faça, soc un artista que fa una obra d'art».

Perquè damunt és que es dona això: «Però és que a més el nostre ofici requereix molts altres. Engloba disseny, guió, escultura, pintura. La veritat és que és dels més variats en això». Es pot demanar, doncs, un artista més complet? Si ens detenim bé en això, i, al contrari del que es diu, sense guardar necessàriament cap deguda distància, s'acosta molt a la idea de l'«artista complet» del Renaixement...

Sí, allà pels segles XV i XVI, quan potser, en el fons, s'anava a gestar la figura de l'autor artístic en tota la seua esplendor, alguna cosa que anava a tamisar-se i al temps consolidar-se, per ací per terres europees sobretot durant el segle XIX, d'altra banda quan es va encunyar el terme definitori i classificatori de Renaixement. Recordem que eixe artista complet dominava múltiples disciplines no sols en el seu camp, sinó també en els camps científics (o de tècnica, futura tecnologia, al cap ciència aplicada), al mateix temps que abundava en un humanisme que no deixava de relacionar-se amb la Naturalesa (com en l'obra de l'arquitecte, model per a punts, en vida i obra, Andrea Palladio, 1508-1580).

Eren artistes, i seguim amb la concepció renaixentista, associats a una particular concepció, la del «creador universal», qui, a més de posseir talent, l'enriquia amb l'ús i millora contínues de les seues habilitats que potenciava explorant nous coneixements, i les aplicava en la societat mitjançant l'art.

D'acord, potser ens hem vingut a dalt... o potser no. Estem o no d'acord? Amb les semblances i concomitàncies, dic. Entre aquests artistes 'imaginadors', hàbils dissenyadors, aplicats artesans, valents tècnics de formes i equilibris, ràpids assembladors, escatadors, pintors... i creadors en suma de màgia efímera (parlarem d'això, del concepte efímer) i aquells creadors universals renaixentistes, on estan, a part de les set diferències de rigor, les altres dissimilituds?

Com aquells, els artistes foguerers (més que 'fogueriles', que també) i fallers actuals han de passar fins per un aprenentatge com els d'abans, arran d'això dels gremis, això d'aprenent i mestre, entre altres graus. El mateix Gallego ho recordava en l'entrevista: «Sincerament, vaig aprendre per ofici. La meua primera falla va ser als meus díhuit anys. Vaig estudiar Formació Professional (FP), però no Belles Arts, ni Arts i Oficis. També és cert que no hi havia llavors el grau superior. L'FP no era com ara. No és que siga autodidacta, no hi ha autodidactes; però al final, supose que tenia tantes ganes de treballar en això, que vaig acabar aprenent l'ofici en el taller».

I afegia: «Estudiar et facilita l'aprenentatge, et dona més ferramentes, però també existeix el camí d'aprendre l'ofici a peu d'obra. Encara que, això sí, sempre m'he considerat una persona inquieta i artística, que m'agrada veure i aprendre». Es tracta de fer art, però, compte, què entenem per art?

B

Paleta de color més utilitzada en la part posterior de la foguera.

A

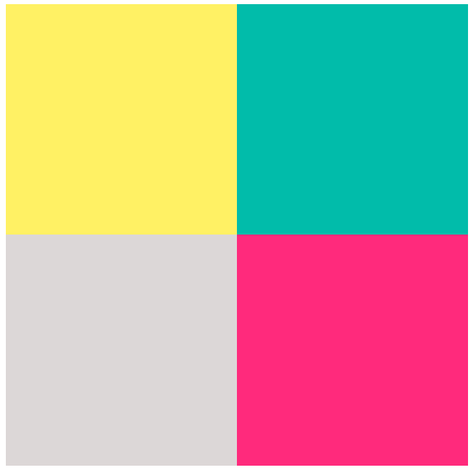

Paleta de color més utilitzada en aquest ninot.

A. Foguera Sèneca-Autobusos 2024.
B. Foguera Sèneca-Autobusos 2016.

Fotografies Israel Galvañ

CARTELLETS I 'HAMPARTE'

Bé, fiquem-nos sense objeccions en aquest espinós jardí. Ja eixirem. L'article va de Gallego, i això possiblement poden considerar-se disquisicions a part, però veurem que necessàries per a continuar.

Art? Què és art? Elaborant un article sobre exposicions artístiques en 'el Barri', el Casc Antic d'Alacant, quan, amb el bombament continu d'universitaris (alumnat sobretot, però també professorat) al lloc, bona part dels locals es convertien a més en galeries (a vegades tematitzades amb la música i parròquia habitual del lloc), se'm va ocórrer preguntar quasi lloc per lloc... Què és art?

En una de les timbes amb tocs de galeria, un dels habituals m'informava: «Tot». Tot? «Sí, fixa't, per a mi, veus eixos cartells d'ací, a retolador, amb els preus de la beguda? Doncs, per a mi, això és art. Perquè és creatiu, i té línies, colors».

Bé, deixant a banda el que aquell devot client consumia a dues mans, i en aquells dies la cosa resultava bastant permissiva, la veritat és que, en la seua boira cognitiva, mirant-ho bé i fins del revés, no deixava de tindre el seu puntet de raó. Almenys un fil, concedim-li-ho. La definició oficial, de diccionari (acudim d'entrada al de la RAE, en el qual es mostren, quan n'hi ha, els de les altres llengües oficials o simplement existents malgrat que encara coste reconéixer-les), pot deixar-nos amb un poc de ganes de més, però al mateix temps ens proporciona un apropament, massa delimitat semànticament, al que puga significar la paraula. Així, en la segona accepció del terme 'art', ens diu: «Activitat consistent a crear obres que, mitjançant recursos principalment plàstics, visuals, sonors o literaris, produïsquen estimulació estètica o intel · lectual».

I un clàssic com la 'Encyclopædia Britannica'? Bé, potser algun afegit, puntualitzant: «Un objecte o experiència visual creat conscientment mitjançant l'expressió d'habilitat o imaginació. El terme art abasta diversos mitjans, com la pintura, l'escultura, el gravat, el dibuix, les arts decoratives, la fotografia i la instal · lació».

B

Paleta de color més utilitzada en la part central de la foguera.

Si decidim acudir a un d'eixos diccionaris clàssics, per exemple la 'Enciclopèdia Universal Sopena', de 1963, l'assumpte, de resolució bastant semblant, se'ns posa fins a poètic. Resa així, en primera accepció: «Virtut, disposició i habilitat per a fer alguna cosa». I en segona, que és la que ens interessa: «Acte pel qual l'home [estàvem en l'època en què estàvem: prenguem eixe 'home' per ésser humà o persona], valent-se de la matèria, de la imatge o del so, imita o expressa el material o l'immaterial, i crea, copiant o fantasiant».

Bé, ja hem comprovat l'esmunyedís de definir 'art', més en uns temps en què se'ns bategen assumptes com això d'enllandar deposicions d'un artista, exhibir cadàvers dissecats o delimitar un tros d'asfalt, suposadament de carrer, aprehenent fins a l'atmosfera, i cridar a l'assumpte 'Aire', en eixe ampli i rendible buit que l'artista plàstic, crític i docent (i exitós 'youtuber') Antonio García Villarán va denominar «hamparte» en el seu llibre 'El arte de no tener talento' (2019). Encara que reconeguem que els exemplaris ho solucionen amb gràcia. En tot cas, podem comprovar, diccionaris davant, que José Gallego Gallego, sí, fa art. Ara, efímer? Fiquem-nos ara en un altre jardí, ja posats.

EL TEMPS FUGAÇ

D'acord, segons la RAE, i no fa falta ací més, que això sembla més afermable d'entrada (o no?), efímer és una cosa «passatgera, de curta duració». I a més compta amb aquesta resta de sinònims: «Passatger, fugaç, breu, temporal, transitori, momentani, perible, caduc, curt, fugitiu, temporari, nictemeral» (és a dir, en aquest últim cas, que dura un sol dia; la paraula, ja que estem, ve de 'ny', 'nytós', nit, i 'hemera', 'hemeras', és a dir, el temps que dura la llum del dia). Els antònims també se'ns presenten molt definitoris ací: «Durador, perdurable, etern».

Bé, José Gallego es dedica a un art (ja hem quedat en què ho és) de poca duració quant a l'obra exposada al públic, no d'un dia però sí, almenys en les de la capital Alacant i València, com menys una setmana. Després Gallego crea, d'acord, art efímer (i no ens perdem ara en tortuositats que, en aquest segle de la imatge digital, poc o quasi res hi ha ja perdurable, almenys si parlem de la seua persistència en els sentits, com a element catalitzador d'èxtasi o reflexió, o els dos, catalogat com a 'art').

Però veurem, ja està?, tan fàcil és això? En veritat, no. Si ens atenim a una mirada academicista (al cap i a la fi, aquest és un article englobat al qual anomenaríem crítica), per art efímer no entenem exactament això. I ens sorprendria saber que algunes obres tingudes com a tals, en realitat no ho són tant; efímeres, dic.

El concepte sorgia durant el passat segle XX, entre les entreteles d'allò hui ja passat, o enquistat, que va vindre a dir-se «art contemporani», és a dir, el produït des de la dècada de 1970 fins ara, encara que aquesta definició, tan delimitant com totes, caldria revisar-la per a evitar productes artificiosos proveïts, en el seu ànim imitador, de la mateixa ànima, ni més ni menys, que un embolcall de caramel.

En aquella època inicial, encara que cinema i televisió, i per descomptat fotografia, ja formaven part de les nostres vides, l'efímer era encara més efímer; i en eixa marea de rebutjar el cànon més tradicional, determinada branca de l'art va deixar arrere la persistència i va triar el fugaç, l'experiència sensorial, freda o sensual. Era el moment del moment, de l'art amb finalitats purament transitoris: es gaudeix ara, i a una altra cosa, que eixe instant ja no es repetirà.

Perillosament, la historiografia artística ens diu que, pioner en això, estava el vacu (es va fer famós exposant «pintures monocromàtiques», és a dir, un llenç en blau, un altre en qualsevol altre color, preferentment primari; o també, mostrant res, «buit») Yves Klein (1928-1962). Al creador del «nou realisme», això que

A

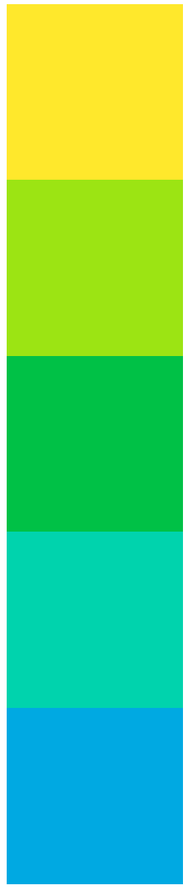

Paleta de color més utilitzada en el lateral de la foguera.

A. Foguera Sèneca-Autobusos 2022.
B. Foguera Sèneca-Autobusos 2017.

Fotografies Israel Galvañ

ha derivat en l'actualitat en el calaix de sastre d'idees felices sense, generalment, molt més treball de l'artista que el 'concepte' de l'obra, pur 'hamparte', se li va ocórrer llançar, als cels del París de 1957, 1001 globus blaus.

Aquella 'Escultura aerostàtica', que acompanyava una exposició pròpia amb llavors altres aplaudides 'genialitats' com la peça orquestral de 40 minuts 'The Monotone-Silence Symphony' (la simfonia del silenci monòton), en realitat un sol concorde sostingut de 20 minuts al qual segueix un silenci que abasta la resta de l'obra, obria suposadament l'aixeta per al que s'anava a conéixer com l'art efímer, d'entrada allunyat del cànon clàssic de bellesa en l'art, i deixant entrar en les galeries això tan esvarós que va ser batejat com a «art conceptual», on es preval el valor de la idea sobre la seua realització, i la seua capacitat per a aconseguir-ho.

PIONERS I EXTREMS

Veiem que ja ens trobem una miqueta allunyats del que practiquen els artistes creadors i constructors de fogueres i falles, del que fa José Gallego, sense anar més lluny. En el definit oficialment com a art efímer, ens han anat oferint un menú d'art fugaç a base de 'performance' («accions artístiques» en viu), els famosos 'happenings', dels quals la crítica situa a l'estatunidenc Allan Kaprow (1927-2006) com uns dels més ferms pioners, i hui a la sèrbia Marina Abramović com possiblement una de les seues activistes més dures, fins al punt d'haver estat a punt de perdre la vida en alguna de les seues 'obres'.

B

Paleta de color més utilitzada en aquest ninot de les bases de la foguera.

Hi ha qui va portar, o encara porta, això a l'extrem, com amb el 'bodyart' (literalment, art corporal). I ací tenim a la francesa Orlan (Mireille Suzanne Francette Port) sotmetent-se a mil i una modificacions quirúrgiques com a expressió de... el seu 'art'. I el 'land art' (podríem traduir-ho molt al literal com a 'art terrestre', de la 'terra', de l'entorn), amb pioners com l'estatunidenc Robert Smithson (1938-1973) reinterpretant el seu entorn físic, utilitzant per a això pedres, terra i tot el que el paisatge puga oferir-li, en el que de totes maneres no va deixar de ser una magnificació, generalment amb bon gust artístic, això sí, dels jardins zen japonesos, molt anteriors (oficialment del segle XIII) a Smithson.

Encara que bé és cert que poc efímera pot considerar-se, per exemple, una obra com 'Spiral Jetty' (embarcador en espiral), en el Gran Llac Salat en l'Estat nord-americà de Utah. Se suposa que, en cobrir les aigües la creació de Smithson, desapareixeria tot. Però no va anar així: el llac va fagocitar l'estructura, després es va retirar, i l'acció del líquid element, combinada amb sal, algues i llot, va transformar l'«escultura» (com a tal va ser definida) en una altra obra, on la Naturalesa s'unia al procés creatiu.

O, i tanquem ací el 'land art', les instal·lacions de Christo (1935-2020) i Jeanne-Claude (1935-2009), muntant massivament arcs metàl·lics en parcs, a més de gegantescos tubs i cortines de drap suspesos per filferro, en espais naturals, o, la qual cosa els va fer més famosos, embolicant quant monument, preferentment històric, sense menysprear, per exemple, ponts, arribara al seu abast (resulta obvi que no van guanyar molts amics amb les seues espectaculars accions 'artístiques', però sí el suport de la crítica més oficialista).

I ja posats a actuar en l'entorn, no ens oblidem de les pintures murals de carrer, l'art urbà, els 'graffiti', 'graffire', grafitis, grafits o com vulguem cridar-los, que a vegades arriben a l'excel·lència, com l'artista gràfic espanyol Imon Boy, a vegades arrapant els límits comercials del convuls món galerista, amb els seus vaivens monetaristes, tal que Banksy, sobre la personalitat del qual després del pseudònim s'especula des del seu triomf des dels carrers (poc després de tirar-li el primer tancament a l'article, i a títol de xafardeig, l'agència de detectives espanyola 'Mètode 3' llançava, amb el corresponent rest de documentació, l'afirmació de què es tracta de l'empresari i artista plàstic britànic Robin Gunningham).

En fi, i anem liquidant l'apartat 'art efímer', no ens oblidem de les «instal·lacions efímeres», ja de la mà de l'art conceptual, en les quals podríem haver situat perfectament a Christo i Jeanne-Claude. Així, eixa hui oblidada exposició? De la sempre polèmica i bastant inclassificable Yoko Ono a la sala de La Llotja d'Alacant. La seua inauguració, el juny de 1997, va servir per a assabentar-nos, entre espontanis crits m'imagine que art efímer en si mateixos, que la cantant, artista conceptual i viuda de John Lennon (1940-1980) s'havia tirat tot un any estudiant-se la maqueta del lloc per a situar les sis instal·lacions, bona part interactives. Quasi res.

ELS CASOS ALACANTINS I VALENCIANS

Vist l'anterior, queda clar, com ja avancem, que no va per eixe concepte, l'oficial, el mantingut per la crítica, en el fons, com l'únic vàlid, això de José Gallego, i en el fons això de qualsevol col·lega de la seua professió, encara que des d'Alacant es van acostar a això. En concret, des de 1986 fins a 1994, amb la plantà de les «fogueres experimentals», on es construïa, i situava en algun punt de la llista de carrers alacantina, una foguera a partir del disseny guanyador en un concurs, sorgit des de la Diputació, que es va mantindre fins al 2004.

Comparteixen puntes, això sí. Recapitulem, reubicant-nos, que l'art efímer es va plantejar inicialment com a reflex de la fugacitat de la vida, de la necessitat de viure en el present, amb la seua bellesa, si tèrcia, però també tot el contrari. Que, com podem inferir pel comentat, requereix la interacció, la participació activa, del públic, al mateix temps que ofereix les seues dosis de crítica social i política per cabals forçats, en moltes ocasions estudiadament, la innovació (si ens oblidem que ja existia, per exemple, el 'ikebana' o art floral japonés; o els dissenys sobre el sòl amb pols d'arròs i pètals en els 'Rangoli indis'; o les catifes de serradures en festes mexicanes com el Dia dels Morts; o nostres entrades de la Murta, on s'escampen pel carrer, per a actes religiós-festius, plantes aromàtiques com la murta, és a dir, la murta o murta).

D'on ve, doncs, aquest art efímer cognomenem-li, com a exemple, fester? De les Falles se sap que arrancaven entre els segles XVI i XVIII, si no abans, i les Fogueres en 1928, gràcies al gadità José María Py (1881-1932). I que del primer monument festivament abraçable tenim primera anotació en 1789, en el hui Barri antic valencià. Encara que el primer registre amb la paraula 'falla' per a referir-se a la Festa data de 1683. Però tinguem en compte que això de falla, la paraula en si, procedeix, segons els filòlegs, de la paraula llatina 'fàcula' (diminutiu de 'fax', 'facis', 'torxes').

En fi, d'on la inspiració per a convertir unes fogueres populars amb fustes i mobles vells en uns monuments marcats per la sàtira? Això de la societat mostrant-se aguda, mordaç o picant amb les seues personalitats ja corria per aquells festejos, i molts altres, de boca en boca. Després de tot, una sàtira és, literàriament parlant, una «composició en vers o prosa l'objecte de la qual és censurar o ridiculitzar a algú o alguna cosa». I això dels monuments, generalment en cartó pedra (és a dir, pasta de paper obtingut del cartó més engrut, encara que ara triomfen a més altres materials, com el poliuretà, curiosament de crema més ecològica)?

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

D'acord: ens retrotraurem en el temps, en concret des del segle XVII, és a dir, des de quan tenim notícia del costum, en terrenys de la hui Comunitat Valenciana, de construir arquitectures i escultures passatgeres per a grans fastos. Arquitectura, escultura i pintura... d'imitació? Després de tot, aquelles no deixaven de ser obres d'art en si.

Com, ja en el XVIII, el de la proclamació com a rei Carles III (1716-1788) en 1759, a Orihuela. Se sap, per les cròniques de l'època, que moltes de tals creacions fugaces, efímeres, van cremar després per a diversió popular. Amb el que ja teníem a les fogueres i les falles inventant-se abans d'inventar-se. No gaire abans, això sí. Almenys quant a les Falles.

També podem trobar-nos amb altres creacions d'aquest tipus amb les primeres fires valencianes de juliol o de Sant Josep, iniciades en 1891, precisament com la resposta burgesa a les més populars Falles. Però la celebració es popularitzarà en una població que es rendeix a la festa, i a uns peculiars oripells, tan ostentosos com tots, a muntar en el passeig de l'Albereda: burgesos i Ajuntament, més altres institucions (encara que el guardó solia portar-li'l, asseguren, el consistori) competien per oferir el pavelló més sumptuari, anem, el millor, més recarregat i, en suma, més 'bonic'.

B

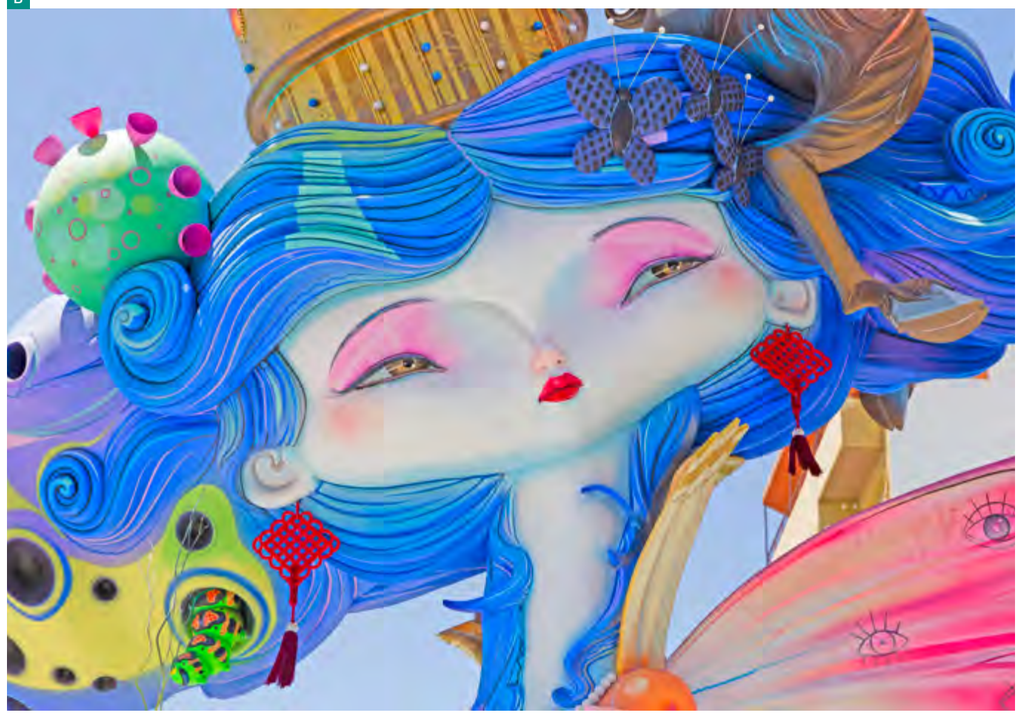

Paleta de color més utilitzada en la rematada de la foguera.

A. Foguera Sant Blai-La Torreta 2009.
B. Foguera Sèneca-Autobusos 2022.
Fotografies Roberto Climent

Arquitectures de breu existència (encara que el pavelló municipal de 1926, que va aguantar fins i tot trasllats físics, fins al seu enfonsament en 1981, va tindre més permanència, malgrat el seu xassís de fusta, metall i cristall) que assemblaven construccions arquitectòniques, bellament decorades amb alt i baixos relleus, estàtues, pintures. Es desconeix si també cremaven d'un any a un altre, però per descomptat que no deixaven de ser escola, com a actes tal que el ressenyat en terres oriolanes, per als artistes constructors de fogueres i falles.

ARRIBADA EN INFANTIL

Ací sí que ens hem donat amb un art efímer concorde al practicat per José Gallego i els seus collegues. Una ànima sumptuària, una conjunció de competències molt diverses, encara que interrelacionades entre si; un classicisme de base, després tamisat per la creativitat de cada qui. Que el mateix tires per a barroquisme que estilitzes, com antany el constructor de fogueres, i fester, a més d'escultor, gravador i pintor, Gastón Castelló (1903-1986). Gallego, per cert, té bastant d'això, i a vegades retrotrau a l'art del pioner alacantí.

Però la petjada barroca que associem mentalment a les falles (que ens fan associar des de la crítica: en confederar-se els gremis d'artistes constructors de les províncies d'Alacant i València, més el de la castellonenca Borriana, la qual cosa toca, pressupostos

A

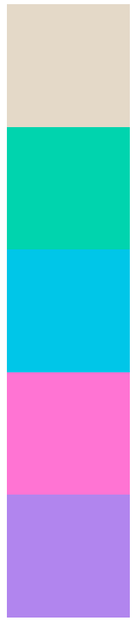

Paleta de color
més utilitzada en
aquesta foguera.

Amb el temps anirà asserenant la plasmació del seu art, estilitzant no sols les formes, sinó també el conjunt, encara més.

al marge, és la capacitat de cada qui), el bigarrament, la tenim en la falla infantil 'Catapún Chimpún', una lloada joia pletòrica de color i moviment que crega en 2008 per a la comissió Sueca-Literat Azorín. Malgrat el seu quart premi, en un any ben renyit, per a molts cronistes de la festa en si, aquesta obra va suposar el gran enlairament de Gallego en les festes del foc en la Comunitat Valenciana.

No anava a perdre, en absolut, eixa vibració, però amb el temps anirà asserenant la plasmació del seu art, estilitzant no sols les formes, sinó també el conjunt, encara més. Ací, en aquest dibuix animat que ha cobrat vida, en aquest recarregat conjunt orquestral, amb patges, gnoms, instruments vius i fins a un drac, entreveiem efectivament al Gallec que haurà de vindre a les festes alacantines. I no haurà de tardar molt.

En concret, serà en 2010, en infantil, de nou musical. 'Si sol fa, ix Alacant', per a Sant Blai-La Torreta, escenificava les lletres de l'himne de la ciutat d'Alacant i el de les Fogueres. Però la morigeració ja ha començat. Segueix el bigarrament, però els colors es temperen alguna cosa. Alguns ninots ja asserenen. Però no hem perdut les línies corbes, ni el dinamisme, la sensació de moviment. De nou, atrapa per un conjunt viu. I tant que va enganxar. Per a començar a un jurat que li concedia el primer premi d'infantils en la categoria Especial. Precisament en el primer any en què els jutges de les fogueres de la xicalla avançaven un dia la seua visita.

I bé, en este article, que acompanya la carrera alacantina de Gallego, ens centrarem en les fogueres adultes, però resulta necessari indicar-nos el preàmbul infantil (que a més ens el marca la mateixa activitat alacantina de l'artista), que s'estendrà, en Sant Blai-La Torreta, altres dos anys, amb 'Fet a mà made in Alacant', tercer premi, on estilitza encara més, fins i tot quant a la creació en conjunt, i 'Alicantilandia', segon premi, amb una hui recordada molineta, més uns feliços arraulits, mainada, baixant a tot drap per un tobogan.

En només tres anys hem pogut veure l'evolució en l'art de José Gallego, qui va polint la seua obra fins al que hui coneixem com una creació seua, que ja podem, per cert, reconéixer ací. Però ara arribava un extra, la seua col·laboració amb tot un referent a imaginar i convertir aquestes imaginacions en falles i fogueres.

El dinamisme estilitzat de Gallego s'unia al classicisme preciosista del valencià, del mateix cap i casal, Manuel Algarra (1963-2022). Els dos estils anaven a complementar-se d'una manera simbiòtica: les figures, els ninots, els cossos de foguera i falla, de José Gallego guanyaven estatuària, i les d'Algarra cobraven moviment. Junts anaven a generar una sort de nou artista els vímets de la qual tant artístiques com artesanals anaven a marcar l'evolució del creador plàstic d'origen gandienc.

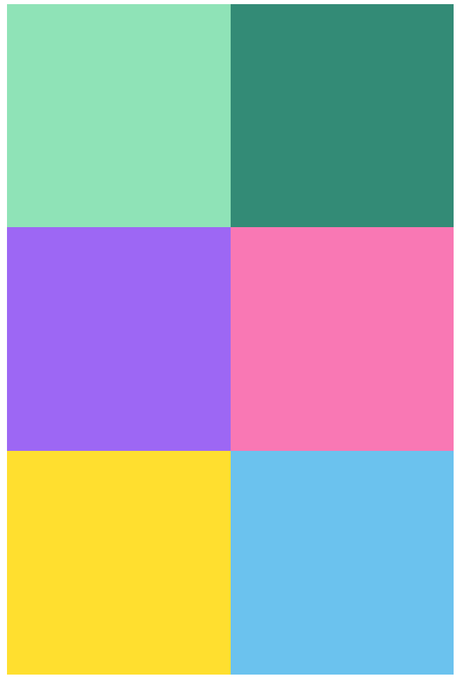

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

B

"Sense Manolo, per exemple, no hauria estat a Alacant, hauria sigut diferent. Amb ell, la conjunció va ser perfecta, entre l'experiència i el saber fer, i l'artista d'obra jove amb ganes de fer coses"

A. Foguera Sant Blai-La Torreta 2010.
B. Foguera Sant Blai de Dalt 2013.

Fotografies Roberto Climent

A LA PLAÇA I EN EL PÒDI

El mateix José Gallego ho reconeixia en l'entrevista citada: «Perquè mira, sense Manolo, per exemple, no hauria estat a Alacant, hauria sigut diferent. Amb ell, la conjunció va ser perfecta, entre l'experiència i el saber fer, i l'artista d'obra jove amb ganes de fer coses. Personalment, va acabar sent com de la meua família. Moltes vegades faig coses i pense "què li semblaria això a Manolo?, què em diria?"».

La fusió, l'enriquidor sincretisme, portava als dos fins a les Fogueres, a l'Alacant de la capital, amb un monument el títol i el rerefons del qual no poden casar millor amb el ja comentat. 'Efímera', per a Sant Blai de Dalt, que s'alçaria amb el quart premi en Especial, anava a constituir la primera de les seues col·laboracions. Bé que en un principi semblava una trobada més prompte fugaç.

A

Paleta de color més utilitzada en aquest ninot de la foguera.

B

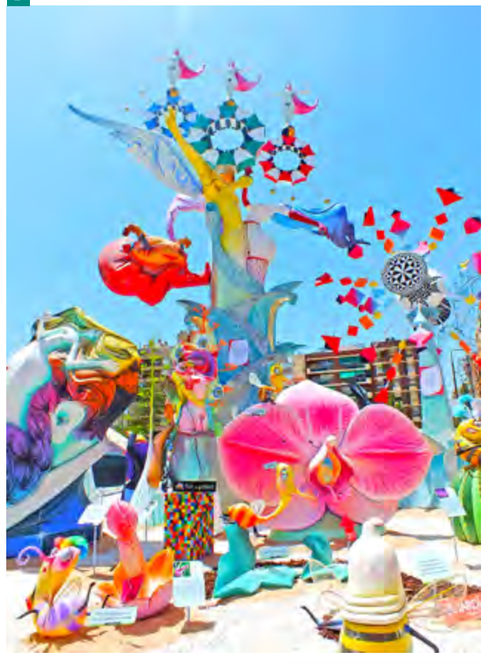

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

En un article de Juani Hernández publicat pel diari 'Información' el 5 de juny de 2013, 'L'art més efímer', Manuel Algarra comentava el següent: «És un treball conjunt. Ens hem ajuntat per a fer un projecte il·lusionant en una línia totalment diferent de la meua. És una fusió tirant a l'estil de José Gallego, que es dedica més a infantils i que fa la seua primera incursió en les fogueres grans. Serà un canvi radical en el meu registre però estic obert. Es tracta d'obrir una finestra diferent i de veure altres punts de vista».

Per part seua, Gallego, en la mateixa peça periodística, assenyalava: «Una foguera és alguna cosa en sí efímer. El procés costa molt i dura tres dies al carrer. És una cosa molt fugaç, quasi com la flor d'un dia, d'ací el lema del monument, que de pas pretén reflexionar sobre les coses, sobre la situació actual. Pensàvem que la base en la qual vivíem era una cosa sòlida i inamovible, però ara veiem que és una cosa passatgera, ja que l'estat del benestar està en dubte».

Quina millor definició d'art efímer, fins i tot l'oficial? Quant a la foguera, Algarra tenia raó: era més Gallego. Fins i tot les maledicències van assenyalar que era com una infantil gegant. D'acord, podríem contraatacar, encara que no és veritat (ni tampoc el cas d''Efímera'), que llavors una infantil és una foguera adulta encara que reduïda. No és veritat, repetim. En el fons, parteixen d'enfocaments distints, encara que puga haver-hi concomitàncies en les seues diferents accepcions.

Però sí que podem veure que la labor de Manuel Algarra quasi era apuntalar un desenrotllament procedent de la ment de Gallego (eixa escala que es baixa, o puja, la rematada; encara que no podem obviar la petjada clara d'Algarra en moltes de les figures), valenta en la seua coronació (que va donar no poques suors durant una plantà marcada per forts vents) i en el seu conjunt final, estés fins i tot a la font contigua (amb la maqueta i un element de la foguera, precisament un peix). La col·laboració entre els dos sembla que, com déiem, s'havia plantejat en termes fugaços, efímers, però no sabien que estava destinada a aglutinar-se, a mesclar-se creativament, ni més ni menys que a partir de la seua següent aventura junts, en Sèneca-Autobusos.

UN BOIG PRIMER GUARDÓ

Una imatge es va quedar en la retina de molts visitants a la foguera que plantaven Algarra i Gallego en 2014 per a Sèneca-Autobusos, amb l'agosarat títol d''Eròtica' (a la qual el jurat atorgava aquell any el tercer premi), la d'uns quants personatges de l'època, més o menys il·lustres (Angela Merkel, Barack Obama, Mariano Rajoy, Vladímir Putin i el llavors màxim mandatari de la Unió Europea, Jean-Claude Juncker) literalment tapant-se les vergonyes. I una sensació especial quan repassem hui les imatges del monument (ja vam dir que, en aquests temps digitals, això d'efímer no deixa d'estar fins sobrevalorat): aquesta vegada sí que es comença a donar la simbiosi entre els dos estils, començant a ser un només. Hi són Gallego i Algarra cada un pel seu costat, i al temps comença a funcionar totalment la, cridem-li així, entitat Algarra-Gallego. La comissió estrenava plaça on plantar, i en el fons també artista constructor, dinàmic, elegant, acolorit (blaus clars i foscos, com els verds, rosats, roig vi, blanc porcellànic) però amb finesa, elegant encara que abunden les pinzellades, el modelatge, els reblons, innovadores, aplicades en un monument que tracta l'eròtica des de tots els seus enfocaments, i recorrent a mil i una imaginativa metàfora perquè la foguera no perdera el fet de poder ser vista per tota la família. Al cap i a la fi, art efímer i llista de carrers; de fet, pensat per a exhibir-se en l'exterior, a la vista de tot el món.

Xicotets apuntes al món de l'eròtica, escenes triades, envoltant el 'canelobre' central, amb una rematada audaç. Algarra-Gallego ja en essència, i preludiant el que hauria d'arribar, just a l'any següent.

Aquell bust de Joana la Boja (Joana I de Castella, 1479-1555, filla dels Reis Catòlics; la referència cultural xoparà també l'ànima de les creacions d'Algarra-Gallego), amb aquell coll tan llarg, presidia una foguera, la de 2015, que semblava baixeta des de lluny (fins que t'acostaves i t'adonaves de l'immens volum real), 'Elogio de la locura', que concedia el primer premi a una comissió que, des que començara a plantar especialment, s'havia tirat 16 anys dejunis del màxim guardó en aquesta categoria.

Paleta de color més utilitzada en la rematada de la foguera.

C

Al cap i a la fi, art efímer i llista de carrers; de fet, pensat per a exhibir-se en l'exterior, a la vista de tot el món.

A. Foguera Sèneca-Autobusos 2014.
B. Foguera Sèneca-Autobusos 2014.
C. Foguera Sèneca-Autobusos 2015.

Fotografies Israel Galvañ

A

Paleta de color
més utilitzada en
aquesta foguera.

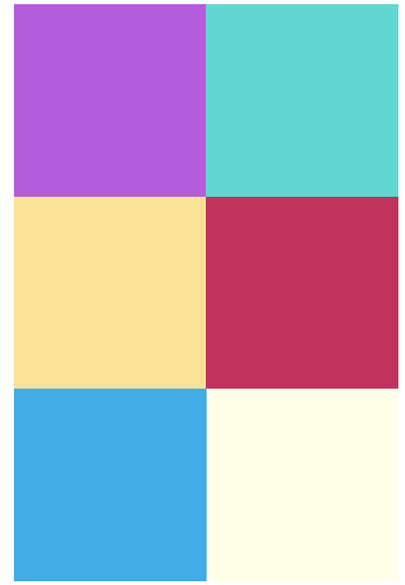

Paleta de color més utilitzada en
aquest ninot de la foguera.

B

A. Foguera Sèneca-Autobusos 2015.
B. Foguera Sèneca-Autobusos 2015.
Fotografies Israel Galvañ

L'estilitzat s'havia potenciat, així com la manyaga pel detall, per rematar espectacularment. El colorit era ric, divers, però no estrident, més prompte fi, de pinzellades elegants, aparents porcellanes gegants. No es renunciava al recurs als tons pastel. L'entitat Algarra-Gallego fugia ja del cartó-pedra (o el que toc) pres de color. Cabia algun però? Com sempre, guanyava de prop, on, com deia abans, podia apreciar-se el seu impressionant volum, ja que des de lluny feia eixa impressió rabassuda, quant a altura, tot i que eixe any es presentava com més compactada que l'any anterior.

No obstant això, va guanyar, convencent a jurat, públic (a dir de comentaris en xarxes i mitjans més o menys oficials) i fins als inconvencibles. Es van rendir davant un 'Elogio de la locura' que anava a obrir una carrera de triomfs, també de molt però que molt renyida en disgustos.

APUNTANT CAP AMUNT

Ja estava canalitzat l'assumpte. Els apunts sobre la foguera de l'any anterior quasi ens serveixen per a la present, la de 2016, 'Neo Mística', on precisament el misticisme de José Gallego, apuntalat amb el pragmatisme de Manuel Algarra, que assumia una vegada més les propostes del seu company artístic, enriquint-les, gaudia ací de regna solta. En tot cas, cal rastrejar en Algarra el més difícil encara per a la rematada.

La foguera posseïa a més encara més sensació de volum (en part pel comentat i espectacular rematada), al mateix temps que una presència més compacta en conjunt. D'altra banda, si és que fins hi havia música d'acord amb la temàtica de la foguera,

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

B

Paleta de color més utilitzada en aquest ninot de la foguera.

A. Foguera Sèneca-Autobusos 2016.
B. Foguera Sèneca-Autobusos 2017.

Fotografies Israel Galvañ

convertint la plaça en un immens 'chill-out'! A part, els mateixos foguerers van potenciar la foguera amb diverses aportacions, com un encensari, per exemple.

De nou, va agradar, i va guanyar, el primer d'Especial, que hauria de repetir en 2017, 'Festa tropical', on la crítica (va obtindre també màxim guardó, per cert, en este apartat) es va fortificar (fins on el carinyo cap als personatges, especialment per part de Gallego, ho permetia; i en moltes referències apareix precisament este com a responsable de l'apartat crític) i va fer ballar la conga, míssil en mà, a Putin, un Donald Trump molt rocker (en el seu primer accés a la Casa Blanca, ací caracteritzat a l'Elvis Presley) i al mateix president de Corea, Kim Jong-un.

La mística estava, però ací de nou implícita, i en comptes d'una rematada teníem dos, enfrontats; i ninots i les seues corresponents cartel·les no estalviaven duresa ni en geopolítica ni en política local. Hi havia per a tots en una foguera que repetia, això sí, eixe efecte rabassut que desapareixia en les distàncies curtes. En eixe conjunt, dos immensos i acolorits lloros que captaven la visió marcaven una foguera de pigmentació més exagerada que de costum, encara que sense menysprear els elements 'porcellànics'.

En la foguera de 2017 la mística estava, però ací de nou implícita, i en comptes d'una rematada teníem dos, enfrontats; i ninots i les seues corresponents cartel·les no estalviaven duresa ni en geopolítica ni en política local.

'Fiesta tropical', amb tot, apareixia inusitadament banyada en color, preparant el camí per a un més difícil encara que a l'any següent, el 2018, en ple 90 aniversari de les Fogueres de Sant Joan, anotaria un altre primer premi en categoria Especial. Dos plorosos i llargs de coll Romeu i Julieta, aureolats (un recurs habitual en falles i fogueres, potser perquè augmenta altura i volum) i amb els cossos units com a siamesos, presidien l'elaboradíssima (per si les anteriors no ho hagueren estat ja més que prou) 'Amor Dolor'.

Aquesta tragicomèdia, com l'havia definida en els mitjans Manuel Algarra, augmentava fins i tot l'ús dels colors, amb l'or afegit a una paleta acolorida però no feridora i de nou una clara vocació estatuària, si bé les figures als baixos tornen a ser ací, en la seua majoria, tot un còmic en moviment, una sort de dibuixos animats capturats en el fotograma perfecte, ideal, per a la narrativa de la història contada per la foguera.

A hores d'ara, l'entitat Algarra-Gallego semblava imbatible, encara que en 2019 el jurat va baixar això dels guardons a un tercer premi, encara que aconseguia un ninot indultat, com ja havia aconseguit en 2016 i l'any just anterior, el 2018. 'Influidos' o 'In-Fluidos', metàfora de la vida a través dels seus fluids, potenciava l'arquitectònic, l'escultural (per escultura), el sumptuari; arribava més enllà en els adorns que potenciaren la foguera. Encara que, com van assenyalar els disposats a buscar-li el revés a tota fulla, a la rematada li faltara aquella vegada eixa figura que es clavara en la retina dels espectadors que la van admirar (i conseqüentment l'assenyalaven en les xarxes socials).

Amb tot, l'entitat resultant d'unir les creativitats i capacitats tècniques i manuals de José Gallego i Manuel Algarra semblava tindre metxa per a estona... Encara que ni ens imaginàvem ni la mitat, pot ser que ni un quart, del que anava a arribar a continuació.

A

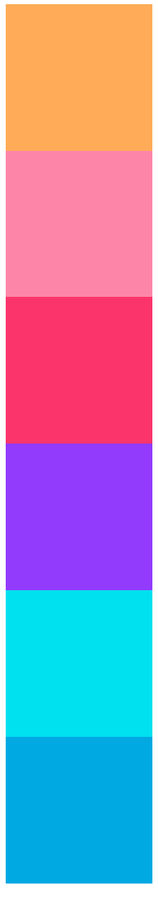

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

A. Foguera Sèneca-Autobusos 2018.
B. Foguera Sèneca-Autobusos 2022.

Fotografies Israel Galvañ

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

B

UNA NOVA ENTITAT

Els arraulits tristos de Gallego, els del 'temps arraulit', ho estaven per alguna cosa: el desembre de 2019 s'havia declarat una terrible epidèmia d'una malaltia pulmonar, batejada com a covid-19, a la ciutat xinesa de Wuhan. Creixia una inquietud que el 13 de febrer es cobraven la primera vida a Espanya. Havia succeït a València, i es confirmava el 3 de març, amb les Falles a la cantonada. Un març que ja no anava a ser faller, després de tirar-li, el 14 d'eixe mateix mes, el teló a la vida quotidiana al país.

Es van suspendre les Falles, i al juny, de confinament en confinament, ocorria el propi amb les Fogueres. S'obria un parèntesi propiciat pel coronavirus SARS-CoV-2 (el que vam aprendre de medicina llavors), i les Fogueres quedaven ajornades fins a 2022. En el dramàtic entreacte, Sèneca-Autobusos li havia dedicat un llibret a Manuel Algarra ('Manolo Algarra, una vida en les Fogueres'), i la següent creació de l'entitat es presentava a l'expectativa.

La vida, no obstant això, portava burla agotzonada: el dimarts 5 d'abril apareixia la notícia de la defunció d'Algarra, prenunciat amb gran tremp per ell mateix en Facebook. Anava a haver-hi llavors foguera Algarra-Gallego? Anava. Veient l'obra de Toni Pérez Mena, no sorprén que es decidira per comptar amb ell José Gallego, qui per cert portarà eixe mateix any, el 2022, la seua faceta de colorista pintor, amb tendència als tons pastel, sense ferir retines encara que sense estalviar vivacitat cromàtica, a una de les parets de l'hotel Benidorm Plaza, en un mural amb rubicundes, i arraulides, ones, en un 2D ondulant, vibrant, amb ganes de ser 3D o el que toc.

L'entitat Algarra-Gallego no desapareix, sinó que evoluciona i es transforma en la Pérez-Gallego, o Gallego-Pérez, encara que la foguera del retorn de Sèneca-Autobusos, en eixe 2022, es firmarà a tres bandes: Gallego, Pérez i Algarra. 'Hi havia una vegada un virus...', sorprenentment, reciclava el projecte previst per a 2020, amb una reina asiàtica que, en escapar de la seua ipseïtat, contagia d'una malaltia a tota la humanitat. Resulta interessant comprovar, amb l'esbós firmat només per Algarra i Gallego, que aquesta obra, pur Gallego, resulta una miqueta més barroca.

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta escena de la foguera.

També amb una paleta més virolada (que, per cert, era el que semblava imposar-se just abans de la pandèmia retratada en la foguera), sense renunciar no obstant això als tons pastel, l'elegància formal i fins als elements 'porcellànics'. L'evolució seguia. Ara amb la nova entitat, filla de l'anterior. La foguera s'alçava amb el tercer premi, i obria expectatives de continuïtat que, de moment, continuen concretant-se.

Com en la proposta de 2023, 'Poesía eres tú', on de nou admiràrem, des de lluny, una foguera que, de prop, resultava imponent, encara que aquesta vegada s'afegia un punt de sofisticació bastant notable. A títol de curiositat, diversos mitjans van destacar que els dissenys eren obra de Carlos Corredera (col·laborador, entre molts altres, de Toni Pérez) i el mateix Gallego.

La realitat és que els geomètrics traços del dibuixant, dissenyador i pintor castellonenc Corredera són fàcilment traçables en fogueres i falles, i no deixa d'haver-se constituït en un valent i imaginatiu dinamitzador de l'estètica d'aquestes, amb una certa tendència, ai, a endinsar-se, en la seua obra al marge de la Festa, pels esvarosos racons de l'art conceptual. Concedim-li que des d'allí vinga carregat d'inspiració.

Cal dir que la creació, cant a la lírica, resultava molt honesta, amb la seua femenina -i coll llarg- rematada acoblant amb físics commutacions de diverses figures, i amb eixa reproducció de Federico García Lorca (del qual es commemorava el 125 aniversari del seu naixement) en estatuari ninot que, encara que no va resultar, per poc, indultat en l'Exposició, sí que ho seria en última instància per la mateixa comissió. Encara que la foguera va haver de conformar-se al final amb el quart premi, l'estàtua en cartó-pedra del poeta anava a viure la seua donació al Centre d'Estudis Lorquians, a Fuente Vaqueros (Granada), per a exposar-se permanent allí (ara com ara, en l'entrada principal).

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

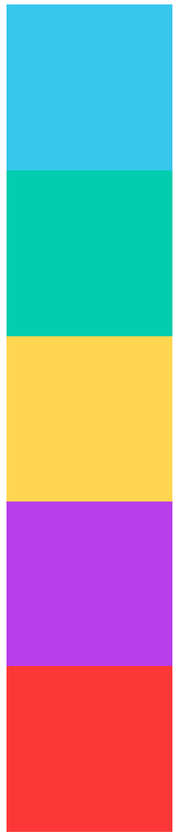

Un univers viu on els ninots 'van saber' adoptar, a més, una sèrie de ganyotes, mirades, que abundaven en eixe univers de 'cartoon', de dibuix animat, en 3D.

B

A. Foguera Sèneca-Autobusos 2024.
B. Foguera Sèneca-Autobusos 2024.
Fotografies Israel Galvañ

COLORS VIROLATS I 'CARTOONS'

Com seguirà esta col·laboració?, la donada entre José Gallego i Toni Pérez, dic? En l'entrevista que em concedia Gallego per a 'AQUÍ', tocava il·lusió i expectativa: «D'altra banda, amb Toni ha ocorregut que congeniem molt els dos professionalment. És un artista excel·lent, complidor. M'aporta molt i ha acabat per donar-se eixa relació familiar».

Mancant comprovar què ens oferirà el present, i ja no diguem el futur, tirem-li una última mirada al passat, en concret a l'any passat, 2024. Quan un volander Pinotxo centrava les mirades de l'obra, més compacta que la de l'any anterior. Encara que la veritat és que 'Vamos a contar mentiras' anava a alçar-se amb el segon premi i, de nou, les lloances en mitjans i xarxes. I això que aquesta vegada trencava definitivament això de no apostar pels colors virolats.

No és que renunciara al to pastel, és que aquest carregà de colorant els ninots de la base de la foguera. Bé és cert que justificat argumentalment. I per descomptat, amb el seu toc ceràmic. Un univers viu on els ninots 'van saber' adoptar, a més, una sèrie de ganyotes, mirades, que abundaven en eixe univers de 'cartoon', de dibuix animat, en 3D. Una vegada més, a la gràcia de la cartel·la s'unia la de les mateixes figures en si, amb les seues poses, els seus gestos, la seua vida.

I l'afecte, l'immens afecte de l'autor per les seues figures (parle tant de José Gallego com de l'entitat simbiòtica que forme amb qualsevol altre creador). Més l'elegància. I l'art. Efímer? Bé, això caldria discutir-ho, perquè, la veritat... Estic i no estic d'acord.

ÓSCAR VILLADA

PASSIÓ PEL COLOR I LA PINTURA, EL DESTÍ DE LA SEUA VIDA

PER LOLA ALCARAZ

Des de xicotet va mostrar molt d'interès per la plàstica, el dibuix i la pintura. A poc a poc es va adonar que ser artista de falles i fogueres és un dels pocs treballs que inclouen tots estos àmbits que tant li fascinen i, per això, va decidir que havia de ser la seua professió.

EL SEU EIX, LA PINTURA

Óscar Villada Sanchís va nàixer a València el 25 de febrer de 1973. Va estudiar en el Col·legi La nostra Senyora del Socors de Benetússer. Des de xicotet va mostrar molt d'interès per la plàstica, el dibuix i la pintura. A poc a poc es va adonar que ser artista de falles i fogueres és un dels pocs treballs que inclouen tots estos àmbits que tant li fascinen i, per això, va decidir que havia de ser la seua professió. Actualment la compagina amb el seu treball d'operari colorista en un laboratori d'arts gràfiques.

En la dècada dels 90 va participar en concursos de cartells de diferents festes guanyant en diverses ocasions. L'any 2003, gràcies a que Juan José García López, artista faller de segona generació, li ensenya tot sobre esta professió entra en este món a través del seu taller i, en 2007, realitza la prova d'accés al Gremi Artesà de Artistes Fallers, plantant en 2009 la seua primera falla infantil. Des del primer moment s'adona que "el treball d'artista és molt bonic, però molt sacrificat, és una manera de vida". L'any 2013 va plantar la seua primera foguera a Alacant.

Sent el seu primer referent Juan José García, també té com a referència a altres grans artistes com són Miguel Santaeulalia, Julio Monterrubio, Manolo Martin, Agustín Villanueva i Pepe Puche. En artistes especialitzats en les obres infantils destaca Víctor Valero, Moisés Alarcón, Joan Blanch i José Gallego.

A

Paleta de color més utilitzada en aquest ninot.

Sempre se situa en la ment dels xiquets buscant el que més li pot agradar a ells. Inclou missatges didàctics perquè els seus treballs servisquen també d'aprenentatge.

EL SEU ESTIL, INNOVACIÓ I TRADICIÓ

Óscar centra la seua trajectòria professional en falles i fogueres infantils, categoria en la qual diu sentir-se més còmode. Ell mateix destaca com a principal característica dels seus treballs el color i la temàtica.

El seu estil està clarament influenciat pel pop art. Este moviment artístic, nascut al Regne Unit i els Estats Units a mitjan S. XX, tenia la seua finalitat a fer que l'art perda la seua condició classista, prenent productes de la vida quotidiana i representant-los basant-se en la repetició i el color. També s'aprecia una clara influència dels dibuixos animats, mostra d'esta és la desproporció dels ninots que mostren, per exemple, un cap excessiu gran i uns peus molt xicotets.

Óscar empra colors vius i aconsegueix en tot moment una pintura molt neta, proporcionant-li gran vistositat al conjunt de l'obra. Estos els mescla amb colors en tons pastel, allunyant-se en moltes ocasions dels colors primaris propis del pop art.

Sempre se situa en la ment dels xiquets buscant el que més li pot agradar a ells. Inclou missatges didàctics perquè els seus treballs servisquen també d'aprenentatge. Per a això, intenta que les seues obres siguen de fàcil lectura i comprensió i que mai falte enginy i gràcia. De fet, l'any 2019 va guanyar el premi al ninot infantil més enginyós de la Exposició del Ninot de les Falles de València. Des de l'any 2013 fins al 2022 va plantar fogueres infantils a Alacant en dos comissions, principalment en Sèneca Autobusos on va obtindre primers premis en quasi totes les seues obres. Actualment, i des de l'any 2023, planta la portalada de la Barraca I no volíem mantenint-se fidel al seu estil. Al llarg d'estos anys hem pogut observar una evolució en el seu treball, des de les tonalitats emprades fins al modelatge i el detall de les seues obres.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

C

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Mescla línies rectes i corbes amb un acabat estupend i un colorit extraordinari. Destacables són les seues diminutes peces gracioses i plenes d'esperit infantil.

A. Foguera infantil Sèneca-Autobusos 2016.
B. Foguera infantil Gran-Via Garbinet 2013.
C. Foguera infantil Gran-Via Garbinet 2014.

Fotografies Roberto Climent

LA SEUA OBRA, GAUDI I APRENENTATGE

"Garbinet, un vent que bufava poquet". Any 2013. 1r Premi Segona Categoria. Foguera Gran-Via Garbinet. La foguera té com a eix els diferents vents. Apareix una figura central d'un xiquet amb un ventilador formant una composició de cossos clarament separats. Mescla línies rectes i corbes amb un acabat estupend i un colorit extraordinari. Destacables són les seues diminutes peces gracioses i plenes d'esperit infantil.

"La Mar Riu!" Any 2014. 1r Premi Tercera Categoria. Foguera Gran-Via Garbinet. L'obra recorre la província d'Alacant a través dels seus rius. Desitjant que tots estiguen lliures de contaminació i siguen font de vida per a les persones i els animals. El ninot central ocupa tota la foguera, de costat a costat, formant part de les diferents escenes. Destaca de nou el colorit, emprant molts colors i diferents tonalitats dins de cada un d'ells, i els ninots més xicotets que compten amb tants detalls.

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

A. Foguera infantil Sèneca-Autobusos 2015.
B. Foguera infantil Sèneca-Autobusos 2016.

Fotografies Roberto Climent

"Terra". Any 2015. 3er Premi Primera Categoria. Foguera Sèneca Autobusos. És un recorregut pels cultius de la província d'Alacant: Alt Vinalopó, Callosa, Elx... Amb esta foguera aprenem les diferents hortalisses i verdures amb les seues propietats i la importància del sol, l'aigua i els insectes que fan que la terra ens proporcione tantes coses bones. L'eix central part d'un estret tronc que sosté un frondós arbre. D'este arbre depenen totes les verdures i fruites que ens va presentant destacant, de nou, les peces més xicotetes i unint modernitat, la de la taronja fent una selfie, amb la tradició de les bacores en la nit de la plantà i el xiquet representat vestit de saragüells. En esta ocasió mostra un estil molt clàssic, clarament infantil, allunyat d'altres obres més modernes.

"Encesa". Any 2016. 1r Premi Primera Categoria. Foguera Sèneca Autobusos. El foc protagonitza esta foguera. La flama de les fogueres, els dimonis i dracs, la palmera de la nit de la cremà, els petards... I, com a part negativa, la flama que crema els boscos tan necessaris per a viure. En esta ocasió, l'artista mostra colors més intensos, més foscos i brillants, sense deixar de costat els tons pastels, encara que passant estos a un segon pla. Com en ocasions anteriors, representa una persona vestida de saragüells que, este cas, va portant la torxa olímpica, signe d'unió i companyonia. Destaquen de nou els ninots d'aspecte marcadament infantil, amb cossos desproporcionats i gestos graciosos plens de simpatia, que reflecteixen la influència dels dibuixos animats que li inspiren.

B

Paleta de color
més utilitzada en
aquesta foguera.

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

A. Foguera infantil Sèneca-Autobusos 2017.
B. Foguera infantil Sèneca-Autobusos 2018.

Fotografies Roberto Climent

"Mamiferoz". Any 2017. 1r Premi Primera Categoria. Foguera Sèneca Autobusos. Esta tendra obra és un homenatge a totes les nostres mares i les de tots els animals, reflectint el vincle que es crea entre els dos. Presenta a diferents cadells mamífers en companyia de les seues mares amb grans gestos de complicitat i estima. Al llarg de totes les històries preval un denominador comú que és la llet. Marca l'eix central amb la lletera que carrega este líquid és el seu cub i que reparteix biberons amb un ampli somriure. Biberons que donen vida a tots els animals. En esta ocasió tornen a predominar els tons pastel, excepte algun ús del negre necessari en uns certs animals. Són destacables, de nou, els minuciosos detalls que adornen els ninots més grans que esta ocasió predominen sent la majoria d'ells de gran grandària.

"Aviari". Any 2018. 1r Premi Primera Categoria. Foguera Sèneca Autobusos. Les protagonistes són les aus que habiten les terres de la província alacantina. I amb elles gaudirem d'una carrera molt especial.Com si d'un llibre pop up es tractara, de la base es despleguen edificis damunt dels quals se situen les aus. Destaca l'ocell central pel seu color i lluentor, amb clara influència dels dibuixos animats, la qual es veu de nou en la desproporció que mostren els ninots en les diferents parts del cos.

B

Paleta de color
més utilitzada en
aquesta foguera.

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

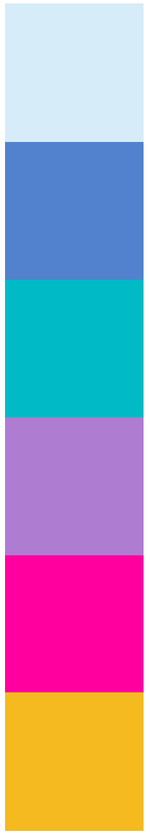

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

B

A. Foguera infantil Sèneca-Autobusos 2019.
B. Foguera infantil Sèneca-Autobusos 2022.

Fotografies Israel Galvañ

"Sonora". Any 2019. 1r Premi Primera Categoria. Foguera Sèneca-Autobusos. Esta "peça" transmet els sentiments i sensacions que provoca la música i l'optimisme o la tristesa que vivim amb els diferents estils musicals. Tot això, mostrant els diferents estils que es van crear al llarg de la història. Juga amb la literalitat, fa que els propis instruments, amb el seu disseny original, siguen parts del cos. Per exemple, utilitza la boca de la guitarra com a boca, recordant al pop art. Incorpora xicotets detalls com la textura del vestit del personatge principal asiàtic o les plomes de xica índia americana que evoquen més la realitat, donant un aspecte més en 3D i eixint de les pròpies figures.

"Glop!". Any 2022. 1r Premi Primera Categoria. Foguera Sèneca-Autobusos. El canvi climàtic, la contaminació de mars i la pesca massiva són protagonistes d'esta foguera que vol conscienciar sobre estos problemes. No falten les sirenes, les meduses, els peixos i el mariner amb la seua xarxa. Té una paleta que es repeteix usant tons pastels i amb textura plana, com en anteriors ocasions. També torna a mostrar ninots amb el cap bastant gran, característica de l'animació. Ha utilitzat un element recognoscible, l'aigua, com a fil formant part de la personalitat dels ninots. La medusa mostra una linealitat més pròxima al pop art, amb contorn més perfilat i textura més gràfica.

IVÁN TORTAJADA

LA POÈTICA CONTEMPORÀNIA DE L'ART EFÍMER

PER FRAN MARTÍNEZ

La seua firma, cada vegada més reconeguda en el panorama artístic fester, no sols es vincula a l'èxit formal de les seues creacions, sinó a la construcció d'un estil personal, coherent i profundament sensible.

En l'impredictible escenari de les Fogueres de Sant Joan, on l'art es conjuga amb la tradició i el foc es converteix en l'últim pinzell de l'artista, ha emergit en l'última dècada una figura amb nom propi, que s'ha consolidat a través de les millors mostres d'art: Iván Tortajada Estellés. La seua firma, cada vegada més reconeguda en el panorama artístic fester, no sols es vincula a l'èxit formal de les seues creacions, sinó a la construcció d'un estil personal, coherent i profundament sensible. Nascut a València i format en Belles Arts, ha sabut traslladar el seu imaginari visual al llenguatge tridimensional de les fogueres, sense perdre la delicadesa de la línia ni el sentit simbòlic del detall.

La foguera Baver-Els Antigons ha sigut, en gran manera, el seu aparador més poderós i el seu laboratori d'experimentació estètica. En esta comissió —caracteritzada per una aposta clara per l'art contemporani i la renovació conceptual de la foguera— Iván ha plantat algunes de les seues obres més destacades i arriscades, i ha aconseguit en totes elles alçar-se amb el Primer Premi de la Categoria Especial de fogueres infantils. La seua contribució no sols ha sigut plàstica, sinó també discursiva, ja que ha ofert a l'espectador una nova manera de mirar les fogueres, més pròxima a la contemplació artística que a la mera espectacularitat visual.

A

UN ESTIL ARTÍSTIC RECOGNOSCIBLE: LA GEOMETRIA SENSIBLE D'IVÁN TORTAJADA

L'estil d'Iván Tortajada es defineix per una síntesi formal que conjuga geometria i emoció. Les seues figures estilitzades, de línies netes i volums depurats, conviden a una lectura clara i directa. Cada personatge té una mica d'escultura i una mica d'il·lustració; una mica de símbol i una mica de somni.

El seu llenguatge podria beure del flat designi, de la il·lustració contemporània, del còmic europeu i d'uns certs referents escultòrics del segle XX. No obstant això, no es limita a la cita estètica, sinó que la transforma en una poètica pròpia, recognoscible i coherent. Les figures que crea parteixen de volums elementals —cilindres, cons, esferes— que dialoguen entre si fins a formar cossos harmoniosos i rostres que, en la seua senzillesa, aconsegueixen transmetre una àmplia gamma d'emocions. Moltes vegades, la mirada dels seus personatges està orientada cap a dins, com convidant al recolliment o a la introspecció.

Tal com assenyala en el seu 'Treball fi de màster', ha "buscat un llenguatge formal propi que nasquera del traç il·lustrat, del color pla i del volum descompost en formes simples, com una reinterpretació infantil del món que ens envolta". Una declaració que condensa a la perfecció la seua proposta visual: equilibri entre l'emocional i el simbòlic, entre el conceptual i el narratiu. Un exemple paradigmàtic del seu estil és la Foguera Infantil, 'Deixa empremta', plantada en Baver-Els Antigons en 2017, guardonada amb el primer premi de la categoria Especial Infantil. En ella, figures humanes i animals de formes geomètriques simplificades conviuen en harmonia. L'elecció de colors suaus i la composició cuidada reforcen la narrativa, convidant a reflexionar sobre la transcendència de les xicotetes accions.

PERSONALITAT ESTÈTICA: LA NARRATIVA VISUAL COM A ESSÈNCIA

Si alguna cosa defineix l'obra d'Iván Tortajada és la seua personalitat estètica, on forma i fons es funden en una narrativa visual que transcendeix el merament decoratiu. Cada foguera que dissenya és una història construïda a partir de símbols, metàfores i escenes que apel·len a emocions universals com l'esperança, la fragilitat, l'empatia, el pas del temps o la bellesa del quotidià.

En el seu TFM, l'artista escriu: "El missatge de la foguera ha de percebre's de manera clara i emocional, més enllà dels lemes explícits. Per això m'interessa una estètica tendra, evocadora, que mire al xiquet i també a l'adult". Esta busca de connexió afectiva es materialitza en una expressivitat continguda evidenciada en ulls de mirades subtils, gestos amables, postures inclinades. Recursos que conviden a detindre's, a mirar amb calma.

També subjau una voluntat generacional de renovació que "passa per despullar-se de l'excés i tornar a comptar coses amb menys elements, amb més intenció". Una declaració de principis enfront de la saturació visual del passat i una reivindicació del simbòlic, el netege, l'honest.

Obres com 'Ara més que mai' (2023) encarnen esta estètica emocional. La foguera, una al·legoria de l'esperança en temps difícils, representava la resiliència col·lectiva després de la pandèmia. Tons suaus, formes depurades i expressions serenes componien un cant a l'optimisme silenciós. Perquè, com ell mateix afirma: "Una foguera pot emocionar sense cridar".

Esta capacitat per a dotar d'ànima a l'aparentment simple és una de les claus del seu èxit. No es tracta només de fer art efímer bell, sinó de provocar una experiència estètica completa, que emocione, que convide a pensar o que, almenys, deixe una petjada.

Paleta de colors utilitzada per a la creació concreta d'aquest ninot.

Cada foguera que dissenya és una història construïda a partir de símbols, metàfores i escenes que apel·len a emocions universals.

B

A. Foguera infantil Baver-Els Antigons 2015.
B. Foguera infantil Baver-Els Antigons 2017.

Fotografies David Hernández

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Des de 2015, dissenyava cada figura a mà, les digitalitzava en vectorial i després les transformava en volum. Des de l'esbós fins a la figura final existeix una evolució contínua.

A. Foguera infantil Baver-Els Antigons 2015.
Fotografia Roberto Climent

TÈCNIQUES DESTACADES: ENTRE LA TRADICIÓ I LA INNOVACIÓ

Iván Tortajada combina sabers tradicionals amb enfocaments innovadors. La seua formació en Belles Arts i la seua experiència en disseny gràfic i escultura li permeten experimentar amb materials, processos i estructures, aconseguint resultats que prioritzen la lleugeresa, la sostenibilitat i la precisió tècnica.

Des de 2015, com ell mateix explica en el seu TFM, dissenyava cada figura a mà, les digitalitzava en vectorial i després les transformava en volum. “Des de l'esbós fins a la figura final existeix una evolució contínua, però el control vectorial m'ha permès preservar la fidelitat al disseny original fins i tot en grans dimensions”.

L'ús de suro blanc, fusta i pintura mat reforça la seua estètica de "il·lustració tridimensional", on la superfície neta i els colors plans evoquen el món de l'àlbum il·lustrat. En la foguera infantil 'Llaura més que mai' (2023), va implementar una estructura modular que optimitzava el muntatge. A més, va segmentar cromàticament la foguera en microescenaris temàtics, on cada conjunt de colors definia un univers visual propi. Esta segmentació cromàtica generava xicotetes escenes que, encara que integrades en el conjunt, responien a codis narratius diferenciats. El color no era només un recurs estètic, era un element estructurador que guiava la lectura sensitiva de la foguera.

Este plantejament tècnic revela una concepció profundament artística del procés. “La documentació, el quadern d'idees, el storyboard d'escenes, formen part també de l'obra. Són el backstage del monument”, afirma el jove artista.

Perquè en cada una de les seues peces hi ha alguna cosa més que cartó, fusta i pintura; hi ha una mirada, una intenció, una història contada per al foc.

TOT EL GRAN ÉS XICOTET (BAVER-ELS ANTIGONS, 2015): L'ORIGEN D'UNA VEU ESTÈTICA

L'obra 'Tot el gran és xicotet', plantada en 2015 en la Foguera Infantil Baver-Els Antigons, va suposar el debut d'Iván Tortajada a Alacant. Va ser més que una primera foguera, va ser un manifest visual que anticipava les claus del seu estil i consolidava un nou camí en l'art efímer infantil. Com ell mateix explica, “esta foguera va ser la meua primera oportunitat de materialitzar un llenguatge propi, sense intermediaris, amb llibertat estètica total”.

El lema, carregat d'intenció, es traduïa en una metàfora visual mitjançant contrastos d'escala i escenes quotidianes representades amb tendresa i simbolisme. Cada personatge, construït des de formes geomètriques bàsiques, participava en un microrelat on el xicotet (una gota d'aigua, un gest, una idea) es revelava com sensiblement transformador. La foguera es presenta com una escena envolupant, sense una estructura piramidal tradicional, sinó com un univers expandit en horitzontal, ple de microrelats i escenes connectades, on cada figura guarda una ensenyança i una emoció. Este plantejament reforça la idea que no hi ha jerarquies entre les figures; tot el xicotet és també important.

La foguera es desenrotlla des de la mirada del xiquet i s'orienta a interpel·lar a l'adult, amb protagonistes representats amb gran simplicitat formal. Els seus gestos són pausats i les seues postures delicades, com si cada personatge habitara un moment de contemplació o espera. Esta quietud compositiva transmet una sensació de calma i reflexió. Cada figura sembla estar somiant, recordant o desitjant. La composició transmetia una calma sensible poc habitual en el llenguatge faller o foguerer, més donat a l'excés. Ací no hi havia estridència, sinó pausa. L'escultura murmurava.

La part posterior completava esta narrativa amb la mateixa sensibilitat, trenada amb escenes íntimes, discretes, construïdes des de la calma. Algunes figures apareixien filant, sembrant, abraçant o simplement observant. Un grup de nines russes suggeria la idea d'identitat i memòria com a capes superposades. Lletres de colors suraven prop d'un llibre obert, evocant la bellesa del llenguatge i la lectura compartida. Tot estava pensat perquè l'espectador passejara sense pressa, descobrint en cada racó una picada d'ullet poètica, un gest amable, una invitació a mirar amb més atenció. L'essencial, semblava dir-nos l'obra, moltes vegades s'amaga en el que no ocupa espai.

La gamma cromàtica és suau, quasi empolsada. Predominen els tons pastel (verds clars, roses, celestes), la qual cosa genera una atmosfera de somni i delicadesa. Els colors no busquen contrast ni impacte immediat, sinó crear una envolupant harmònica que embolicava a l'espectador en una experiència delicada. No es tractava de veure, sinó d'observar.

Tècnicament, la foguera mostrava ja una execució minuciosa: disseny digital, maquetes manuals, pintura plana i un tractament net de superfícies que recordava al món de la il·lustració. L'escultura es comportava quasi com un dibuix tridimensional. Cada figura mostra un acabat d'altíssima neteja. Les superfícies llises, l'absència de textures innecessàries i la precisió en els contorns recorden al món de la il·lustració vectorial. El tractament del cabell, els ulls, les robes i els objectes respon a un disseny cuidat fins a l'últim traç. L'acabat setinat, l'aerografia precisa, els degradats tènues o les lluentors puntuals aportaven un acabat sofisticat i càlid alhora. Cada detall estava cuidat, des dels plecs de les robes fins a la textura d'una fulla o el reflex en una llàgrima. L'artesanal i el digital es donaven la mà sense friccions.

A nivell simbòlic, 'Tot el gran és xicotet' s'articulava com un poema visual fet de metàfores senzilles. Cada figura, cada objecte, cada gest convidava a detindre's en el minúscul: una gota, una flor, una papallona, una llavor. La sorpresa davant el quotidià, la tendresa del lleu, la màgia del que a penes ocupa espai... Tot això componia un univers de significats que no buscaven imposar un missatge, sinó suscitar una emoció. Són gestos que resumeixen la tesi de l'obra: la sorpresa, l'afecte i l'atenció al minúscul són gestos gegants. Cada escena remet a un univers de sentits. La foguera es converteix així en una col·lecció d'haikus visuals, on el gran no és el que s'imposa, sinó el que es cuida.

El resultat va ser una foguera que va connectar amb l'espectador de manera immediata. El seu impacte no va anar només visual, sinó emocional i conceptual. Va marcar un punt d'inflexió en la trajectòria de la comissió i en la del propi artista, iniciant una col·laboració que es consolidaria en anys posteriors.

A

La segona foguera infantil que Iván Tortajada va plantar per a la comissió Baver-Els Antigons no sols va confirmar la seua maduresa expressiva, sinó que li va permetre ampliar la paleta temàtica des de la qual construeix la seua poètica visual.

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

La foguera es converteix en un espai de diàleg entre colors, cultures, generacions i maneres d'entendre el món.

B

A. Foguera infantil Baver-Els Antigons 2016.
B. Foguera infantil Baver-Els Antigons 2017.
Fotografies Roberto Climent

TOTS IGUALS, TOTS DIFERENTS

(BAVER-ELS ANTIGONS, 2016): LA DIVERSITAT COM A CELEBRACIÓ

La segona foguera infantil que Iván Tortajada va plantar per a la comissió Baver-Els Antigons no sols va confirmar la seua maduresa expressiva, sinó que li va permetre ampliar la paleta temàtica des de la qual construeix la seua poètica visual. Amb el lema 'Tots iguals, tots diferents', l'obra planteja una reflexió sobre la identitat, la diferència i la convivència des d'una mirada afectiva, pausada i pròxima.

L'escena principal presenta a dos figures infantils amb diferents tons de pell, acompanyades per un adult que els guia en un gest simbòlic de sostindre un espill, convidant al xiquet i a l'espectador a mirar-se, reconèixer-se i reflectir a l'altre. La diferència no se subratlla amb trets forçats, sinó que es representa amb naturalitat, des de la mirada neta i honesta de la infància. Coronant la composició, la figura del Petit príncep observa des de l'alt, com una metàfora silenciosa d'eixa busca de l'essencial, invisible als ulls, que travessa tota l'obra.

La part posterior de la foguera desplega un univers visual d'igual complexitat que el frontal, reafirmant la capacitat de l'artista per a generar narratives tridimensionals completes. Esta amplia el missatge amb escenes que celebren els valors essencials de la convivència. Un arc de Sant Martí desgrana paraules com amistat, igualtat, amor o felicitat, mentre que els coloms donen recer a la paraula pau en diferents idiomes. Altres escenes retraten diferents realitats personals o afectives sense necessitat de subratllats, reforçant el missatge d'inclusió des del quotidià.

La composició és oberta, sense jerarquies, i proposa un recorregut visual orgànic, quasi escenogràfic, on cada figura té el seu espai i el seu relat. A nivell formal, l'obra manté les claus estètiques de Tortajada: rostres serens, mirades suaus, geometria amable, volums simplificats i una paleta cromàtica vibrant, harmònica, que marca microescenes sense trencar la unitat del conjunt. Destaca el tractament de les superfícies i una execució minuciosa que combina el treball manual amb recursos pictòrics propis del món de la il·lustració, des dels degradats subtils fins a l'ús de lluentors lacades, aplicats amb precisió per a potenciar el caràcter expressiu de cada figura. Cada element està pensat no sols per a ser vist, sinó per a ser llegit, sentit i recordat. L'univers visual es comporta com un àlbum il·lustrat tridimensional, tendre, simbòlic i sense estridències.

'Tots iguals, tots diferents' no ofereix una lliçó explícita, sinó una experiència compartida. És una foguera que convida a mirar-se sense por, a acceptar la diferència com a part d'un mateix. Que no imposa una veritat, però suggereix moltes. La foguera es converteix en un espai de diàleg entre colors, cultures, generacions i maneres d'entendre el món. I ho fa amb la naturalitat amb la qual es transmeten les coses importants: des de l'emoció, no des del discurs; amb la calma i la bellesa d'aquelles obres que no necessiten cridar per a ser escoltades.

DEIXA EMPREMTA

(BAVER-ELS ANTIGONS, 2017): XICOTETES ACCIONS, GRANS LLEGATS

En 2017, amb la foguera infantil 'Deixa empremta', Iván Tortajada va aconseguir una dels cims expressius de la seua trajectòria en Baver-Els Antigons. Esta obra, guardonada amb el primer premi de la categoria Especial Infantil, proposava una reflexió serena sobre el poder transformador dels xicotets gestos quotidians. Lluny de la grandiloqüència, la foguera es construïa com una successió d'escenes mínimes que, en conjunt, articulaven un missatge de profunda càrrega emocional: cada acció, per insignificant que semble, deixa empremta en els qui ens envolten i en l'entorn.

A

B

Paleta de color
més utilitzada en
aquesta foguera.

C

La foguera 2023, mantenia eixa òptica de Tortajada, amb personatges estilitzats, volums mesurats, i rostres introspectius, al mateix temps que integrava una major riquesa compositiva, escenes més dinàmiques, i un ús expressiu de l'espai i del color.

A-B. Foguera infantil Baver-Els Antigons 2017.
C. Foguera infantil Baver-Els Antigons 2023.
Fotografies Roberto Climent

El plantejament visual tornava a apostar, una vegada més, per l'horitzontalitat, amb escenes obertes que respiraven entre si. Les figures infantils, disposades en diferents microescenaris, desenrotllaven actes de cura, tendresa i responsabilitat: regar una planta, acariciar un animal, abraçar a un altre xiquet, ... Més que una declaració moral, l'obra era una invitació silenciosa a la reflexió. L'espectador, en envoltar la foguera, no sols contemplava, sinó que es reconeixia en ella. Perquè tots, en algun moment, hem deixat empremta sense saber-ho. I poques vegades una foguera infantil ha sigut capaç de dir-ho amb tanta subtilesa i bellesa.

En girar cap a la part posterior del monument, el to es transformava amb delicadesa, sense perdre coherència. Si el frontal ens parlava de les xicotetes petjades que enriquixen, el revers mostrava amb igual serenitat aquelles que danyen. Sense dramatisme, però amb claredat, Tortajada donava veu a una sèrie d'escenes que denunciaven les conseqüències negatives de les nostres accions sobre l'entorn, com a incendis provocats, contaminació urbana o residus acumulats. La paleta cromàtica s'enfosquia lleugerament —ocres més densos, grises apagades, taronges ensutjats—, com si el color també demanara una pausa per a pensar.

L'elecció cromàtica reforçava eixe to íntim: tons terra, verdes apagades, gammes càlides i pinzellades subtils. El llenguatge formal mantenia la geometria característica de l'artista, amb personatges de trets tancats, volums senzills i acabats impecables. La puresa tècnica i la neteja visual es posaven al servici del missatge, mai per damunt d'ell. Les figures mantenien el mateix cànon infantil, però els seus gestos i mirades ja no parlaven de joc, sinó de preocupació, de culpa o desconcert. No hi ha discurs explícit, ni moralitat forçada; només escenes quietes que incomoden el just per a fer-nos pensar.

Esta dualitat, afirmativa en el frontal i crítica en la posterior, és potser una de les majors virtuts de 'Deixar empremta'. Perquè no es limita a celebrar el que podem fer bé, sinó que també s'atreveix a nomenar el que estem fent malament. I en eixa valentia silenciosa, tremendament pedagògica, resideix la potència d'una foguera que, sense necessitat d'alçar la veu, va deixar una petjada inesborrable.

LLAURA MÉS QUE MAI (BAVER-ELS ANTIGONS, 2023): UNA OBRA COMPARTIDA, UNA EMOCIÓ COMUNA

La foguera 'Llaura més que mai', plantada en 2023 en Baver-Els Antigons, va ser fruit de la col·laboració entre dos llenguatges artístics feliçment complementaris: el d'Iván Tortajada i el de Fernando Foix. Una proposta a dos veus que, lluny de diluir estils, els va entrellaçar amb harmonia, donant com a resultat una foguera cohesiva, delicada i evocadora. L'obra va suposar una renovació en la trajectòria de Tortajada sense trencar amb la seua essència. Va ser una evolució compartida que va amplificar el missatge i va enfortir la connexió amb l'espectador.

El lema 'Llaura més que mai' ressonava en un context marcat per la necessitat de reconstrucció i de retrobament social. Des de l'escena inicial, la foguera es desplegava com un tapís de gestos solidaris, jocs compartits i actes de cura. Cada figura infantil encarnava una acció simbòlica: prestar ajuda, consolar, observar amb tendresa, sostindre a l'altre, ... La disposició circular del conjunt convidava a l'espectador a envoltar-la amb calma, com qui llig una història teixida de vincles invisibles, formes orgàniques, corbes entrellaçades, criatures impossibles i esclats de color que despertaven sorpresa i reflexió.

Formalment, la foguera mantenia eixa òptica de Tortajada, amb personatges estilitzats, volums mesurats, i rostres introspectius, al mateix temps que integrava una major riquesa compositiva, escenes més dinàmiques, i un ús expressiu de l'espai i del color. La segmentació cromàtica per escenes no sols aportava coherència visual, sinó que dotava a cada conjunt d'un to sentimental específic. L'estructura,

a més, va ser dissenyada per a optimitzar muntatge i lectura narrativa, revelant una cuidada planificació tècnica. Cada racó estava pensat per a llegir-se des de múltiples angles, afavorint una experiència immersiva sense sobresalts ni dissonàncies.

El discurs es teixia des de l'emoció i s'expressava a través d'una estètica extremadament cuidada. L'estructura, amb les seues ramificacions en espiral, evocava un ecosistema fantàstic on tot fluix. Els personatges no es limitaven a representar una idea, sinó que encarnaven xicotetes utopies visuals. Entre elles, la figura del camaleó multicolor amb un xiquet en la seua falda o l'estampa d'un jove que allibera un colom de la seua gàbia es gravaven en la retina com a imatges d'una humanitat possible. El conjunt es completava amb picades d'ullet a la tradició festera que no eren anecdòtics, sinó que s'integraven amb naturalitat en el discurs general. La inclusió, la diversitat, la sostenibilitat i la pau no apareixien com a consignes, sinó com a actes quotidians plens de tendresa.

Més que una suma d'estils, 'Llaura més que mai' va ser un diàleg entre sensibilitats. Una peça coral amb ànima única, que va convertir l'emoció en fil conductor i va reafirmar la vocació de les dos firmes per un art efímer que no oblida la seua raó de ser: commoure, connectar i transformar.

A

REFLEXIÓ, EMOCIÓ I MEMÒRIA; L'HONESTEDAT ESTÈTICA DARRERE DEL FOC

L'obra d'Iván Tortajada Estellés representa una renovació serena i profundament honesta de l'art efímer fester. Lluny del baluern visual i de l'efectisme buit, els seus fogueres aposten per l'emoció continguda, per la bellesa del senzill, pel poder narratiu del xicotet. En els seus monuments no hi ha soroll, hi ha pausa. No hi ha artifici, hi ha intenció.

Des del seu primer treball a Alacant fins a les seues propostes més recents, Tortajada ha anat construint un llenguatge visual propi, recognoscible i coherent. Un univers on cada figura, cada color, cada gest sembla ser acuradament triat per a dir alguna cosa. Perquè en les seues obres, tot comunica, qualsevol objecte quotidià cobra un significat profund. I tot això sota una estètica neta, polida, silenciosa, que rehúye la saturació i abraça la delicadesa.

Com ell mateix ha afirmat en alguna ocasió, no es tracta de fer "art infantil", sinó de crear art amb mirada infantil, la qual cosa implica honestedat estètica, no simplificació banal.

A través del seu treball, ha reivindicat que l'art efímer pot ser també reflexió, emoció i memòria. A les seues mans, l'efímer es converteix en experiència transformadora. I l'espectador, en contemplar les seues obres, no sols veu, també sent, recorda, i es reconeix. Perquè, al cap i a la fi, tot el gran és xicotet... i tot el xicotet, immens.

A-B. Foguera infantil Baver-Els Antigons 2023.
Fotografies David Hernández

B

SERGIO GÓMEZ

ENTRE LA FLAMA I EL SOMNI

PER IVÁN BOTELLA

Des de la seua primera gran victòria amb tan sols 23 anys en la categoria especial infantil de les Fogueres de Sant Joan Sergio Gómez ha construït un llenguatge visual propi, recognoscible per la gosadia de les seues formes, la intensitat del seu color i l'harmonia de les seues composicions.

La fusta cruix. El cartó pedra pren forma. Les mans de l'artista modelen el buit i l'omplin de significat. En el cor d'Alacant, on el foc és ritu i l'art s'entrega a la ciutat, sorgeix l'obra de Sergio Gómez Ferrer. Un mag de l'efímer, un creador de somnis que cremen en la nit de Sant Joan per a renàixer en la memòria col·lectiva d'un poble que sap que el bell no necessita eternitat per a ser únic.

Des de la seua primera gran victòria amb tan sols 23 anys en la categoria especial infantil de les Fogueres de Sant Joan (Port D'Alacant 2011), Keko —com ho coneixem els qui li volem— ha construït un llenguatge visual propi, recognoscible per la gosadia de les seues formes, la intensitat del seu color i l'harmonia de les seues composicions. Ha sigut l'artífex de la Foguera Oficial Infantil d'Alacant en múltiples ocasions, cada una d'elles un nou manifest de la seua evolució artística. Però, què fa que la seua obra siga tan única? Com dialoguen les seues formes i colors amb l'esperit de la festa? De quina manera ha evolucionat la seua tècnica fins a consolidar-se com una de les figures imprescindibles de l'art efímer alacantí?

Les seues fogueres no són meres escultures, sinó estructures vives que desafien la gravetat amb el seu dinamisme i equilibri. Si hi ha alguna cosa que defineix la seua obra, és la sensació de moviment que impregna cada una de les seues creacions. Línies que es retorcen sobre si mateixes, personatges que semblen suspendre's en l'aire, composicions que conviden a recórrer-les amb la mirada com si d'un laberint visual es tractara. Això és evident en les seues primeres obres en la Foguera Sant Ferran i, sobretot, en la foguera de 2008 en Port D'Alacant, on multitud de ninots semblaven volar sobre l'estructura. Les seues fogueres no es conceben com a estàtiques, sinó com a coreografies visuals en les quals cada element compleix el seu paper en una simfonia de formes i volums.

A

Paleta de color
més utilitzada en
aquesta foguera.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

C

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Un dels aspectes més cridaners del seu estil és la manera en què les seues figures interactuen entre elles. No es tracta de meres escenes estàtiques, sinó de converses en les quals cada personatge sembla respondre als altres.

A. Foguera Oficial infantil 2016.
B. Foguera infantil Port d'Alacant 2012.
C. Foguera infantil La Ceràmica 2016.

Fotografies Roberto Climent

Lluny de les estructures tradicionals, les seues fogueres infantils exploren la verticalitat sense renunciar a la lleugeresa. Les seues bases són sòlides, però en elles floreixen elements curvilinis, columnes que es retorcen en espiral, personatges que emergeixen de la fusta amb una gràcia natural. En el seu treball, la matèria no s'imposa a l'espectador, sinó que el convida a endinsar-se en l'obra, a descobrir cada detall amb una mirada que puja i baixa, que serpenteja entre figures oníriques. Clars exemples d'això els trobem en Port D'Alacant 2012 (*Una Gota de Llet*) i en Sant Ferran 2013, on tota la foguera se sostenia sobre un únic punt i semblava surar, o en la versatilitat de la seua foguera de Florida Sud, on un gran gronxador va fer les delícies i l'orgull d'un barri i la seua comissió.

Un dels aspectes més cridaners del seu estil és la manera en què les seues figures interactuen entre elles. No es tracta de meres escenes estàtiques, sinó de converses en les quals cada personatge sembla respondre als altres. Les seues composicions, encara que complexes, mai resulten caòtiques. Hi ha en elles una voluntat narrativa, una història subjacent que es va revelant a poc a poc a qui es deté a observar-les amb deteniment.

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

C

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Alguns exemples emblemàtics de la seua obra inclouen la Foguera Oficial Infantil de 2022, on l'artista va desplegar un malbaratament de dinamisme amb formes estilitzades i un cromatisme vibrant, o la foguera La Ceràmica en 2016, que explorava la verticalitat amb una composició en espiral que guiava la mirada de l'espectador des de la base. També és destacable el seu Foguera Oficial Infantil de 2020, que jugava amb la geometria i l'abstracció en una obra que semblava desafiar l'estabilitat convencional.

Si la forma en les fogueres de Sergio Gómez Ferrer és un crit de moviment, el color és el seu ressò. Els seus monuments es caracteritzen per una paleta cromàtica rica i expressiva, en la qual els tons vibrants juguen un paper fonamental. Rojos intensos, taronges encesos i grocs brillants es combinen amb blaus profunds i verds elèctrics, creant un contrast que accentua la intencionalitat de les seues creacions.

L'ús del color en la seua obra no és merament decoratiu; és una ferramenta narrativa. Cada tonalitat té un propòsit, cada matís està acuradament seleccionat per a transmetre una emoció concreta. En els seus fogueres infantils, els colors vius evoquen l'alegria, la innocència i l'energia de la infància. En les seues composicions més simbòliques, els contrastos cromàtics aporten profunditat i dramatisme, reforçant la càrrega expressiva de les figures.

El Sergio Gómez de hui no és el mateix que aquell jove que va començar explorant formes abstractes i composicions arriscades en les seues primeres fogueres. El seu estil ha evolucionat, ha madurat, ha explorat nous camins sense perdre la seua essència. Si en els seus inicis predominaven estructures més conceptuals i geomètriques, en els seus últims treballs ha donat pas a una figuració més definida, amb personatges de major precisió formal i un preciosisme que enriqueix les seues escenes.

Esta evolució no és casual. Respon a una busca constant de noves formes d'expressió, a un desig de connectar amb l'espectador des d'una narrativa més clara i accessible. Les seues últimes fogueres han incorporat detalls minuciosos, rostres expressius i escenes que relaten històries amb una sensibilitat que combina l'artístic i l'emocional. Clar exemple d'això són els monuments de Doctor Bergez Carolines i la Foguera Oficial Infantil de 2024. Ja no es tracta només d'evocar sensacions abstractes, sinó de plasmar figures amb una riquesa visual que convida a la contemplació prolongada.

No obstant això, esta evolució no ha suposat una ruptura amb el seu passat. Al contrari, ha sigut un procés de creixement, de trobar l'essència del seu art i portar-la a la seua màxima expressió. Les seues obres continuen sent inconfusibles, continuen tenint eixe segell inimitable que fa que, en veure una de les seues fogueres, no hi haja dubte de qui està darrere d'ella.

Hi ha una cosa profundament filosòfica en l'art de les Fogueres d'Alacant. Crear alguna cosa amb la certesa que serà destruït en qüestió de dies és un acte de lliurament absolut. Però, lluny de ser una tragèdia, és precisament eixa fugacitat el que fa que cada foguera siga especial. Keko entén millor que ningú esta paradoxa, i la seua obra és una celebració de l'efímer.

Hi ha una cosa profundament filosòfica en l'art de les Fogueres d'Alacant. Crear alguna cosa amb la certesa que serà destruït en qüestió de dies és un acte de lliurament absolut.

A. Foguera infantil La Ceràmica 2018.
B. Foguera Oficial infantil 2019.
C. Foguera Oficial infantil 2023.

Fotografies Roberto Climent

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

El seu impacte se sent en la nova generació d'artistes que ha inspirat, en els xiquets que han crescut admirant les seues creacions i que, potser algun dia, continuen el seu camí.

A. Foguera infantil Pla del Bón Repós la Goteta 2023.
B. Foguera infantil Doctor Bergez Carolinas 2023.
C. Foguera Oficial infantil 2024.

Fotografies Roberto Climent

El seu llegat no es mesura en la quantitat de monuments plantats ni en els premis que ha guanyat. Es mesura en l'emoció que ha despertat en els qui hem tingut el privilegi de contemplar el seu art, en la manera en què ha transformat la percepció del que pot ser una foguera infantil. El seu impacte se sent en la nova generació d'artistes que ha inspirat, en els xiquets que han crescut admirant les seues creacions i que, potser algun dia, continuen el seu camí.

Perquè, al final, el foc consumeix la fusta i el cartó, però no pot esborrar l'art. La flama s'extingeix, però l'emoció perdura. I en eixa permanència intangible, en eixe ressò que ressona més enllà de la cendra, viu per sempre l'art de Keko: Hercula, foguerer i en Santa Faç, pelegrí.

C

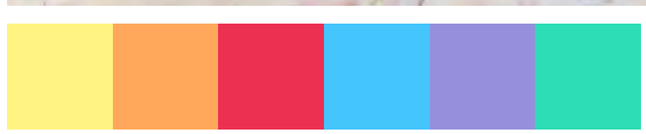

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera. Hi ha un clar contrast entre colors càlids i freds que separen la foguera en dues.

SERGIO ALCAÑIZ

COLOR, IL·LUSIONS I INCONFORMISME

PER ISABEL NIÑEROLA

Si alguna cosa destaca en l'estil de Sergio Alcañiz és el color. Utilitza colors brillants i tonalitats complementàries i vibrants, i és a Alacant on porta esta característica a la seua màxima expressió.

UNA IL·LUSIÓ QUE ES FA REALITAT

Sergio Alcañiz naix a Godella, un poble de València, l'any 1990. Mentre anava al col·legi Sagrat Cor de Jesús, al seu poble, aprofitava algunes vesprades per a anar a observar els tallers d'alguns artistes fallers, ja que, com ell mateix reconeix, sempre li va agradar eixe ofici.

Va aprendre observant a artistes com: Emilio Miralles, Javi Fernández o Miguel Delegido i quan va acabar el graduat escolar va entrar com a aprenent en el taller de Ximo Esteve.

Es seu primer treball en el taller va ser fer esbossos de falles i fogueres al costat de Ximo. El seu primer esbós de fogueres va ser per a la comissió de Plaça d'Alger al costat de Manolo Algarra.

Les seues primeres falles en solitari van ser en 2011 i la seua primera foguera la va plantar en el districte de Florida Portazgo l'any 2015. Des que va iniciar la seua marxa ha collit nombrosos premis i reconeixements que segur seguiran al llarg dels pròxims anys.

UN ARTISTA EMOCIONAL I VERSÀTIL

Si alguna cosa destaca en l'estil de Sergio Alcañiz és el color. Utilitza colors brillants i tonalitats complementàries i vibrants, i és a Alacant on porta esta característica a la seua màxima expressió. Gràcies a la llum de la ciutat, el contrast i la intensitat dels colors aconsegueixen tota la seua esplendor. “Amb harmonia, però amb canya” diu Sergio.

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

La temàtica de les seues fogueres li permet tornar a ser un xiquet i posar-se en el seu lloc, utilitzant valors i ensenyances que considera essencials, des d'un prisma nou.

A. Foguera Florida Portazgo 2015.
B. Foguera Parc de les Avingudes 2018.
C. Foguera Parc de les Avingudes 2019.

Fotografies Roberto Climent

A l'hora d'iniciar un projecte té en compte el lloc on planta, el caràcter de la foguera i sobre la base d'això tria un estil i una composició concorde. No li agrada repetir temes, estils o tonalitats, cada any canvia el concepte de la foguera, la qual cosa mostra una gran versatilitat. Eixa mateixa versatilitat es reflecteix en el seu modelatge, amb el qual juga entre les formes arrodonides i tradicionals i el més modern i esquemàtic. És un procés molt emocional i alliberador per a l'artista. Quan encara un projecte l'eix central seria una figura o rematada impactant que cride l'atenció de l'espectador i sobre la base d'això construeix la resta de la foguera. Les seues estructures estan centrades en una composició harmònica entre la figura cridanera i els ninots que l'emboliquen.

La temàtica de les seues fogueres li permet tornar a ser un xiquet i posar-se en el seu lloc, utilitzant valors i ensenyances que considera essencials, des d'un prisma nou. Reconeix que en totes les seues fogueres hi ha temes o problemàtiques que a ell li agradaria canviar si poguera: com les guerres, la soledat, les faules, el medi ambient...

LES SEUES FOGUERES: LLUM I COLOR A DOLLS

En 2015 planta la seua primera foguera infantil a Alacant per a la foguera Florida Portazgo. El seu lema era: 'Florida en el més alt'. Amb la qual va aconseguir un 8é premi de Categoria Especial. La seua figura central és la constel·lació Casiopea encarnada per una figura femenina en la qual es pot destacar un modelatge del cos estilitzat en contraposició amb l'esplanada i el cabell que l'emboliquen amb formes més arrodonides. És un homenatge als carrers del barri de La Florida les quals porten noms d'estreles o constel·lacions famoses. Podem admirar a Escorpió, Bessons, Aquari, Hèrcules, Lira...i en la posterior de la foguera a un imponent Cefeo. El color juga al voltant de la foguera des dels tons pastel fins als fluor i taronges intensos.

L'any 2018 torna a Alacant de la mà de la foguera Parc de les Avingudes plantant la foguera infantil 'Hàbitats'. Un projecte en el qual tot el volum la foguera descansa sobre una bola del món que és la peça central cridanera embolicada pels diferents hàbitats que podem trobar en el planeta Terra: les mars, ciutats, glaceres, les selves... Diferents animals aeris, terrestres i marins al costat dels xiquets abracen i cuiden el nostre món. És una oda a la protecció del nostre planeta i a l'ecologia. Els tons dels colors són més suaus, així i tot, entren en contrast amb la gran bola blanca central.

A l'any següent, en 2019 torna a plantar amb la foguera Parc de les Avingudes, aconseguint el 1r premi de la Segona Categoria Infantil, amb la foguera 'Floriografía'. Una oda a les flors i al seu nom, en la qual podem trobar al clavell, la margarida, la flor de lis o la flor de Pasqua entre altres. En ella, una figura central amb forma de fada manté l'equilibri sobre una eruga de formes arrodonides i textures diferents com el pèl o la pintura. En tota la foguera podem veure un ús de diferents materials com: tela de pèl, metacrilat, espills...

C

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

A

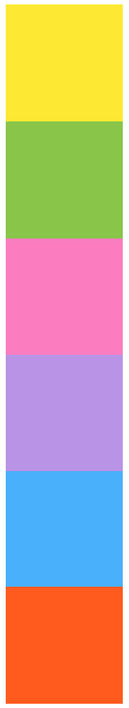

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

B

Les flors envolten a la fada i pugen al seu cos com si d'un veritable jardí es tractara. L'ús del color en este cas gira entorn dels colors primaris en tota la seua puresa els quals convergeixen en la gran peça central.

És mateix any, en el districte de Sagrada Família planta en Categoria Especial i obtenint un 9é premi amb la foguera 'Tangram', Dedicada als jocs de taula tant clàssics com moderns podem trobar ninots que juguen amb el Jenga, el cub de Rubik, el Scrabble, el Monopoly o un sudoku. La composició d'esta foguera pot considerar-se com molt original ja que té una part frontal clàssica amb ninots amb volum que ocupen l'espai i un teló de fons que dona pas a una part posterior en forma de tangram en la qual els ninots no ixen del marc establert pel trencaclosques oriental. En ell podem observar set peces planes, però amb moviment alhora. Posseeix un cromatisme brillant i pastís de les figures que representen les habilitats per a jugar a jocs de taula: saviesa, sagacitat, estratègia, coordinació, concentració, creativitat i percepció. És una foguera de contrastos en el color, el modelatge i l'estructura però que encaixen a la perfecció.

L'any 2022 repeteix en Sagrada Família amb la foguera 'Cicle Orbital' amb la qual va rebre el tercer premi de Categoria Especial. Amb una base quadrada, Sergio ens presenta les quatre estacions del cicle orbital terrestre, cada una en un dels costats d'eixe polígon. Quatre imponents figures formen l'estructura de la foguera. L'estiu és un guerrer samoà, l'hivern una bella princesa oriental sobre un ren blanc, la tardor és un cavaller amb el seu paraigua acolorit i la primavera és una fada del bosc que va acompanyada de l'abella de les al·lèrgies. En esta foguera es fa ús de materials naturals, com a flors i pinyes, així com de tèxtils variats. La tonalitat de la foguera tendeix cap al color pastel respectant en cada estació els seus colors representatius, per exemple: blancs i blaus a l'hivern, i marrons i grocs en el cas de la tardor. El modelatge, en general, és arrodonit amb tocs angulosos en les extremitats de les figures principals.

Paleta de color utilitzada en la part frontal de la foguera.

C

En la foguera de 2022 en el districte de Sagrada Familia es fa ús de materials naturals, com a flors i pinyes, així com de tèxtils variats.

A-B. Foguera Sagrada Família 2019.
C. Foguera Sagrada Família 2022.

Fotografies Roberto Climent

A

Paleta de color
més utilitzada en
aquesta foguera.

Paleta de color
més utilitzada en
aquesta foguera.

La foguera
'Oniria i Insomnia'
de 2024 estava
dedicada als somnis
i tenia dos parts molt
diferenciades tant en
modelatge, com en
colors i materials.

B

A. Foguera Sèneca-Autobusos 2023.
B. Foguera Sèneca-Autobusos 2024.

Fotografies Roberto Climent

En 2023 aterra en la plaça de Sèneca amb el projecte 'Optikus', amb el qual va aconseguir el Segon premi de Categoria Especial. En tons pastel i complementaris la foguera girava entorn del tema de les diferents mirades o maneres de mirar la vida. Una mirada al futur, mirar a través de les sensacions o sentits, mirades immortalitzades en fotografies o la mirada de l'odi, entre moltes altres. De grans proporcions en la seua altura i envergadura, una figura central amb diferents ulleres i monocles que viatjava muntat sobre una bicicleta, donava suport i alhora arreplegava les diferents visions del món. La part posterior era molt més esquemàtica i senzilla amb la mirada de l'artista de fogueres com a protagonista i coronada per uns mussols que tot ho veien i criticaven. El modelatge i el color variava entre ninots complementant-se i buscant l'atenció i la mirada de l'espectador, utilitzant ninots de colors engamados i estampats vibrants en les figures centrals. A l'any següent, en 2024, va repetir amb Sèneca-Autobusos amb la foguera 'Oniria i Insomnia' mantenint a la comissió en el podi de Categoria Especial Infantil amb un 3er premi. La foguera estava dedicada als somnis i tenia dos parts molt diferenciades tant en modelatge, com en colors i materials. En la part frontal destacaven amb grans dimensions i un modelatge arrodonit les figures d'una deessa dels somnis i una xiqueta dormint a lloms de rabosa blanca. Els ninots que les embolicaven representaven els somnis dels xiquets, llibertat, parar el temps, un món nou i fins i tot ser Bellea del Foc. En el cas d'esta foguera, l'estructura era més aèria i arriscada ja que només se sostenia amb el cos de la deessa. Les dos figures centrals estaven pintades utilitzant tonalitats pastel i suaus. Per contra, en la part posterior de la foguera, podíem veure els mals somnis representats per un gran monstre pelut i morat que vigilava al costat d'un pallasso, en una gamma de grises, aquelles coses que li amoïnen als xiquets com les males notes, els mosquits i algun monstre.

MARIO GUAL

MARIO I LA SEUA MANERA D'ENTENDRE I FER ART

PER HENAR LLEDÓ

Ja des de xicotet li cridava l'atenció i jugava en el menjador de la seua casa a construir Falles com tants xiquets i xiquetes als quals els agrada l'art efímer.

Mario sempre ha tingut clar que la seua professió seria la d'artista faller. Ja des de xicotet li cridava l'atenció i jugava en el menjador de la seua casa a construir Falles com tants xiquets i xiquetes als quals els agrada l'art efímer.

Sent un adolescent va realitzar per a la comissió de la urbanització Port Saplaya la seua primera falla "professional", per dir-ho així, la primera que podia ser visitada i que seria cremada en la nit del 19 de març. Després de formar-se amb el disseny i les arts plàstiques, es va bolcar amb les Falles i així va decidir obrir les portes d'un taller faller i en 2005, amb tan sols 22 anys, va plantar la seua primera falla 100% professional amb el lema "Calitja" per a la comissió de Plaça d'Hondures a València. Sense cap dubte, d'eixa primera falla a les actuals hi ha molt d'aprenentatge, molt de desenrotllament personal i una creativitat infinita.

En 2008 va plantar la falla 'Ramiro de Maeztu-Humanista Furió', tant l'adulta com la infantil. És en eixe moment quan segurament va conèixer al seu escuder, la seua mà dreta i el seu suport més fidel, Adrián Lainez, ja que és comissionat d'esta Falla i en l'actualitat treballador del taller de Mario. Així, amb el lema de "Mil nits i una més" va conquistar a la comissió que va confiar en ell des de 2008 a 2011.

El seu estil era molt faller, en tindre les seues primeres falles una composició més tosca, o quadrada, la pintura no era tan delicada i amb tant detall com en l'actualitat, les falles no tenien tanta decoració, però des que va obrir el taller sempre ha dissenyat els seus propis guions, les explicacions, les crítiques i tot el que això implica. Ell posa l'ànima en cada una de les seues obres, abans i ara, sempre és Mario Gual, encara que reconec que el d'ara ens agrada molt més.

A

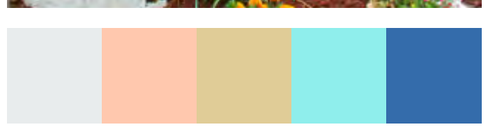

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

C

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

D

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

El seu treball era i és fascinant, les seues primeres falles poden veure's una mica “antiquades”, però és que l'estil de les falles fins i tot la creació de les mateixes ha canviat amb tota digitalització de les falles i tota la nova maquinària com pot ser màquina de tall, fresadora, impressores 3D...i Mario sempre pioner en eixe sentit, ja que ha invertit en programes, disseny, impressores, etc., que fan que el treball siga més fàcil, precís i net. I així, va arribar en 2009 a la Foguera Sant Ferran, i va plantar a Alacant la seua primera Foguera titulada “100.000 promeses”.

Va ser en eixe moment quan vaig conèixer a Mario Gual, tenim foto de l'acte, però crec que és millor mantenir-les guardades, que els anys passen per a tots. A Alacant va agradar moltíssim la foguera, era un bombonet, la figura principal (que era una dona) era tan bonica que la comissió li va posar fins a nom, Maribel. Sempre serà el nostre primer amor. El seu primer ninot de l'exposició va ser una composició de diversos ninots no gaire alts, replet de detalls. Potser podríem assemblar més a la composició d'una figura infantil pel seu detall i el que volia comptar amb ella.

En 2010 Mario va tornar a Sant Ferran amb “Les marees del temps”. La seua figura principal era un déu Cronos de considerable altura per a ser de tercera categoria i amb el pressupost just (12.000 euros). La rematada era arriscada, ja que estava tot en un lateral i va vèncer un poc durant la plantà, però va aguantar totes les Fogueres. Amb esta foguera, el comissionat Juan Carlos Armengol li va reptar a fer una cosa més acolorida i així en 2011, després de renovar amb la Foguera, va crear una de les seues millors obres fins a eixe moment, “La reina dels mars”, un treball trencador i que crec que és l'inici del nou estil de Mario, deixant arrere les composicions més quadrades i explorant més la verticalitat, almenys a Alacant. El ninot de l'exposició va ser una sirena obrint un tap de la mar, però clar, és que la sirena era rossa...

En 2014 va tornar a Alacant amb força per a la comissió d'Esplanada, plantant en segona categoria “La invasió dels colors vius”. Ací és on verdaderament va despertar la mostra de color i art per la pintura, crec que esta foguera va deslligar en ell la passió per la combinació de colors que es va materialitzar en obres successives de forma molt més evident.

Alacant sempre ha tingut per a ell un vessant més arriscat i divertit, crec que sempre ha tingut un poc més de llibertat a l'hora no tant de la temàtica sinó de la composició.

A. Foguera Sant Ferran 2009.
B. Foguera Sant Ferran 2010.
C. Foguera Sant Ferran 2011.
D. Foguera Explanada 2014.

Fotografies Alejandro González

Mario va continuar plantant falles, i en estes primeres sí que podem apreciar diferències entre les composicions que ideava per a la ciutat de València i les que ideava per a Fogueres. Resulta cridanera la diferència de composició, per posar un exemple, de la falla Prevalgut Reig-Sant Vicent de Paül amb el seu lema “Dones al poder” en 2011 amb la foguera “La reina dels mars”, del mateix any. Però és que Alacant sempre ha tingut per a ell un vessant més arriscat i divertit, crec que sempre ha tingut un poc més de llibertat a l'hora no tant de la temàtica sinó de la composició perquè als fallers els continuen agradant les obres monumentals i quasi quadrades o de gran grandària i no tant les figures estilitzades.

El taller anava molt bé i cada vegada tenien més contractacions, sumava treballadors i premis, rares vegades tenia treball sense reconeixement. Sempre ha sigut un artista volgut i crec que el seu secret radica en el vincle que crega amb la comissió, amb les persones, sap connectar i amb tan sols una conversa sap el que vols veure i plasmar en la plaça.

En 2014 per a la ciutat de València va plantar “DibidiBadiVooDoo” per a la Falla l’Antiga de Campanar en secció especial i este va ser l’enlairament estellar del taller. Des d’eixe moment fins a l’actualitat tot han sigut coses bones, és un taller seriós i compromès amb el treball, com diu el seu personal, ell és un artista, un bon company, però sobretot un bon gestor, perquè sempre compleix amb els pagaments i els compromisos.

En este context en 2015 va plantar foguera en la comissió d’Esplanada amb una composició simètrica que va meravellar al públic i que va conquistar a la Foguera de Florida-Portazgo, tant és així que finalment ho van contractar en 2016 en esta comissió, fent el salt a la categoria especial d’Alacant.

Però 2015 va donar per a molt perquè eixe any va començar la seua aventura en el municipi veí de Sant Vicent del Raspeig, plantant allí la seua primera foguera per a la comissió d’Hernán Cortés que portava per títol “Les portes de l’Inframón” amb la qual va aconseguir el ninot indultat. La satisfacció de la comissió es va materialitzar renovant la seua confiança en Mario qui en 2016 va idear “Reencarnació”, amb la qual, a més de repetir indult per al seu ninot, va aconseguir el primer premi. En 2017 arribaria “Mistralenc”, que va ser guardonada amb el segon premi i en 2018 “Gènesi” es va mantenir en el podi amb un tercer lloc a més d’obtenir per tercera consecutiva el premi ninot indultat. El cicle en la comissió sanvicentera es va tancar en 2019 amb “Bes de gel” i un magnífic resultat que va ser reconegut amb el segon premi.

En 2016 va treballar moltíssim ja que va plantar 6 falles adultes, una foguera a Alacant de categoria Especial, amb la qual ens detindrem més avant, i una foguera a Sant Vicent del Raspeig. Molt bons resultats per a un artista que era ja dels més reconeguts de la comunitat, però tot a base de treball i esforç.

2016 sempre serà per a ell un any especial en tots els sentits perquè a més de molta faena que en este cas si va ser recompensat va plantar la seua primera foguera de Categoria Especial. Portava per títol “Trona de Foc” i era una foguera que transmetia molta alegria, la rematada estava decantada i en ser blanc i blau li aportava molta llum sobre unes torres de fusta es trobava un bust d’una xica que ideava com seria l’abraçada d’aigua i el foc. Hem de destacar a més de la rematada la brillant cara de la peça principal sens dubte va ser la cara de les Fogueres 2016, la més bonica que es va plantar a Alacant eixe any sent que va arribar directe al podi amb un segon premi el qual podria haver sigut un primer premi atés que va haver-hi una mica de polèmica amb el premi. Però sense cap dubte l’estava molt content amb el resultat al final

A

Paleta de color
més utilitzada en
aquesta foguera.

En 2015 va plantar foguera en la comissió d’Esplanada amb una composició simètrica que va meravellar al públic i que va conquistar a la Foguera de Florida-Portazgo, tant és així que finalment ho van contractar en 2016

A. Foguera Esplanada 2015.
B. Foguera Florida Portazago 2016.
Fotografies Alejandro González

B

Paleta de color
més utilitzada en
aquesta foguera.

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

el que compte és el comentari dels visitants i tothom tenia bona crítica de la foguera, així ho feia constar en un vídeo en les seues xarxes socials el 24 de juny del 2016 on deia “Moltes gràcies per les vostres felicitacions no m'ha donat temps encara de contestar-los a tots, estic encantat amb el premi us podeu imaginar que és el millor treball que he fet mai i tinc moltes ganes de continuar”

Per a Mario els anys passen, però és font inesgotable d'idees, però per al 2017 any en què també va plantar moltíssimes falles tenia guardat un dels seus projectes fins a la data més personals. Ell és un enamorat de la gala d'Eurovisió, pots preguntar-li quasi per qualsevol país, any i intèrpret i t'ho contesta sense problema, fins i tot potser fins t'ho canta, per això va idear un foguera relacionada amb eixe tema que tant l'apassiona i així va idear ‘Asiavision’ la foguera 2017 de Florida Portazgo. Va fer a través de xarxes socials una promoció de la Foguera magnífica perquè era una lluita pel poder a través de la cançó de diversos països asiàtics, carregada de crítica política i actualitat setmana a setmana presentava una cançó, un país i una escena. Vaig gaudir moltíssim tot el procés de creació i jo amb ell, si bé en la plantà va patir un contratemps atès que part de la rematada va caure a terra. Però a Mario res li fa parar i amb ganes i obstinació i després d'uns moments de reunió per a valorar la situació amb tots els membres del seu taller va saber respondre i va alçar a temps novament la rematada. Si bé sota el meu punt de vista fins i tot va quedar molt més bonica, la comissió va quedar sorpresa i les fogueres i alacantins també perquè en un dia i mig es va tornar a recompondre part de la rematada, si bé esmentar que després de la caiguda i en qüestió de minuts membres de la Foguera i d'altres Fogueres amigues van ajudar a arreplegar tots els trossos que eren útils i es podien recuperar, treball que va ajudar molt en la reconstrucció. Em va sorprendre moltíssim el treball que va realitzar Borja Antón i Kike Torres reconstruint les balineses de la rematada, va ser al · lucinant. Estos instants mai ho oblidarem i crec que ens va servir a tots per a fer-nos més forts, més equip i més amics.

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Mario va quedar esgotat per l'exigència de la categoria i va decidir deixar categoria especial adulta, encara que estava content perquè el carrer i comentaris com en anys anteriors eren molt bons.

A. Foguera Florida Portazago 2017.
B. Foguera Florida Portazago 2018.
C. Foguera La Condomina 2019.
D. Foguera infantil La Condomina 2019.

Fotografies Alejandro González

I així després del contratemps la foguera va entrar en el top tres fins i tot hi havia veus que havia d'haver guanyat pel risc i la valentia de tornar a plantar-la ja que la foguera estava completa i amb una crítica molt bona.

Però va anar en 2018 quan va aparèixer en les nostres vides la que sens dubte és la millor foguera plantada a Alacant per Mario “Aqua” era perfecta, no tenia ni una sola fallada, però, tenia una part posterior molt estudiada i completa, crítica, colorit, textures, guió i sobretot era preciosa. Però tan sols li va valdre per a obtindre un 2 lloc, va ser una lectura de premis molt sonada. Es va crear tant de debat que es va canviar el sistema de votació sent que ara es descompta la puntuació més baixa, per a evitar que un jurat penalitze tant a una comissió. Mario va quedar esgotat per l'exigència de la categoria i va decidir deixar categoria especial adulta, encara que estava content perquè el carrer i comentaris com en anys anteriors eren molt bons.

A

Paleta de color de la rematada. En la resta de la foguera predomina el color blanc.

A. Foguera Sant Antoni de Baix 2019.
B. Foguera infantil La Condomina 2022.
Fotografies Alejandro González

Però Mario havia de continuar plantant a Alacant i així sense pretendre-ho el 2019 ho van portar a plantar en la Foguera Sant Antoni de Baix, tinc molta sort perquè quasi mai em diu que no, i així va plantar per a la meua Foguera, "Quinta essència". amb molt baix pressupost però que es va notar amb l'estima que la va plantar i la va treballar. En este cas jo i el meu marit Alejandro Gonzalez vam realitzar el guió i fins i tot amb la cartellera, perquè així compensava el poc pressupost amb el qual comptava. Però ull que es va alçar amb el segon premi de sexta categoria. A més, la Foguera La Condomina va comptar amb Mario per a realitzar la foguera infantil en categoria especial, era especial sí, però en ser infantil la càrrega de treball era menor que una adulta.

Després de tancar el taller contractes fallers per al 2020 molt importants atès que tornava a categoria especial en falles amb la comissió de Na jordana amb disseny de Carlos Corredera i Taller de Mario i les fogueres va començar a treballar però el 15 de març 2020 tot va quedar paralitzat per la pandèmia. Mai oblidaré la suspensió de les Falles, va ser una cosa traumàtica per a tots, la situació sanitària del país era horrible i caòtica però el covid va aconseguir parar-ho tot, treballs, vida, oci, il·lusió i es va emportar per davant molts llocs de treball en el sector faller, ja que després del mateix molts tallers van tancar i no han tornat a obrir. La falla Na Jordana 2020 estava quasi plantada quan es van suspendre les falles i el que algun no sabia era que les falles o fogueres no es poden "desplantar", per tant finalment va quedar consumida en flames, els bombers li van donar foc per a deixar la plaça lliure en la més estricta soledat perquè tots estàvem confinats a les nostres cases. Després de moltes reunions, molts números, molta il·lusió i treball les falles es van plantar al setembre de 2021 vivint així unes falles molt atípiques però necessàries per a donar eixida a tots els monuments que estaven emmagatzemats en els tallers.

Alacant, sempre és diferent i després d'una gestió de la pandèmia per l'àrea de festes una cosa millorable, l'ajuntament va traslladar a les comissions la decisió de plantar o no i després de la votació telemàtica per majoria es va decidir cancel·lar també les Fogueres 2021, ja que tan sols 23 associacions de les 132 que hi ha a la ciutat entre fogueres i barraques van votar a favor de la celebració de les festes. Sant Antoni de Baix i jo com a presidenta vam votar a favor d'una celebració que consideràvem necessària. Per tant, els monuments contractats per a Alacant en 2020 no van ser plantats fins a 2022.

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

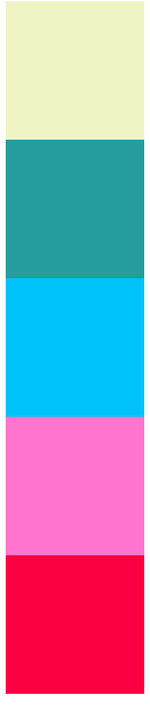

B

En estes últimes obres es veu tot el bagatge i aprenentatge de tots estos anys, no hi ha comparació possible amb el Mario del 2005 però d'eixe desenrotllament artístic és on es demostra la seua grandesa.

La Foguera Sant Antoni de Baix va pujar de pressupost i de plantar en sexta plantem en quarta categoria una foguera que estava cuidada fins al més mínim detall i que va tornar a emportar-se el segon premi de quarta categoria.

Com a anecdòtic dir que Alacant és que és diferent per a tot, i encara que l'any 2021 no es va plantar foguera, sí que es va realitzar exposició del ninot, un sense sentit que tan sols uns pocs defenien. Per tant, molts artistes i comissions van presentar el mateix ninot en dos exposicions i Mario va ser dels pocs artistes que va presentar un ninot distint sent que un mateix projecte va tindre dos exposicions i dos ninots diferents exposats.

I per fi en 2022 a Alacant vam poder gaudir de fogueres i així cremar els monuments del 2020 que, encara que van ser preciosos i es van emportar premis importants la comissió com Mario estava desitjant pegar-los foc per a poder passar pàgina tornar amb més força i nou projecte.

En 2023 va plantar per a la foguera Sant Antoni de Baix en quarta categoria la foguera "Exòtica" i va tornar a una categoria competitiva com és primera categoria obtenint molt bons resultats perquè va aconseguir un segon lloc. Les dos fogueres eren unes autèntiques obres d'art i en elles es podia observar el mestratge del color. En estes últimes obres es veu tot el bagatge i aprenentatge de tots estos anys, no hi ha comparació possible amb el Mario del 2005 però d'eixe desenrotllament artístic és on es demostra la seua grandesa. Si bé és que fins i tot comparant la pintura de les últimes falles plantades per a la comissió de Na Jornada en categoria especial 2021-2022-2023-2024 i les fogueres es pot observar a simple vista el canvi de colorit, a Alacant la llum es reflecteix en els monuments i el color és una arma que Mario sap utilitzar molt bé.

Com ja hem esmentat des de 2020 treballa juntament amb la comissió de Na Jornada en la realització de la seua falla adulta en categoria especial, en el primer any 2020- plantada en 2021 la falla era disseny de Carlos Corredera i la falla era molt bonica però no el seu estil, en ella no es veia a Mario es veja a Carlos, ja que va saber a la perfecció plasmar en la plaça el que el dissenyador hi havia esbossat. Però no es va sentir del tot còmode perquè la creació, imaginació és una part molt important per a ell. Per això en els anys successius els dissenys ja eren seus.

En 2023 amb la falla titulada "El Guardià del Trévol" es va alçar amb el premi al millor ninot de categoria especial perquè estava treballat al detall. En 2024 va gaudir moltíssim del projecte, crec que un dels més

A

Paleta de color
més utilitzada en
aquesta foguera.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

C

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

especials per a ell, ja que en la falla “Memòries de l'avenir” el bust de la protagonista era la recreació d'una foto de la seua mare, una figura que va lluir preciosa en els dies de Falles i que al públic li va encantar.

Ja a Alacant, en 2024 el color va tornar a envair els districtes de Calvo Sotelo i Sant Antoni de Baix. La foguera del districte de Calvo Sotelo, de primera categoria, era el mestratge de color personificada, este és un dels seus punts forts i és que la paleta de colors i la seua mescla és primordial per a ell. Va guanyar el primer premi de primera categoria amb “Psicotropical” una composició d'una gran dona amb una rematada de plomes, flors, flamencs, tucans, era tot color i sens dubte va enamorar en esta ocasió no sols als alacantins sinó també al jurat. Per a Sant Antoni de Baix va crear dos obres d'art, la infantil titulada “Cel”, on ell com a repte personal s'havia proposat pintar la foguera d'un sol color, en este cas el blau “Cel”. I va ser un veritable espectacle, ens va deixar sense paraules i es va alçar amb un segon premi de categoria, i amb l'adulta Sens-habilitat encara que per a nosaltres sempre serà virtuts... un projecte que descartem i posteriorment vam tornar a rescatar on destacava una preciosa cara central amb una espectacular rematada d'àncores que quasi tocava el cel, dir que la foguera s'alça ‘al tombe’ i són 12 metres fallers. És al · lucinant la tibant calma que produeix i la satisfacció de veure-la plantada.

Per a mi, com a amiga de Mario, m'encanta veure-ho gaudir amb el seu treball, gaudi que sap a la perfecció transmetre a la comissió, belleses i falleres perquè, fa que s'impliquen per a sentir-ho seu. En les seues obres sempre posa la seua ànima, ell és així, és artista en majúscules, un desastre per a la seua vida personal però un gran en el seu treball perquè, és meticulós, acurat, responsable i compromès, així és Mario Gual de l'Olmo, un xiquet que va fer de la seua passió el seu treball i que gaudeix creant obres meravelloses.

A. Foguera Calvo Sotelo 2023.
B. Foguera Sant Antoni de Baix 2023.
B. Foguera Sant Antoni de Baix 2023.

Fotografies Alejandro González

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

B

A. Foguera infantil Sant Antoni de Baix 2024.
B. Foguera Sant Antoni de Baix 2024.
C. Foguera Calvo Sotelo 2024.

Fotografies Alejandro González

C

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

DAVID OJEDA

LA UTILITZACIÓ DEL LLAPIS COM A ARMA DE DIBUIX

PER MIGUEL ÁNGEL DURÁ

↓

És la foguera Nou Babel qui buscant una cosa diferent en el seu encreuament li obri les portes d'Alacant i Ojeda arriba amb "Roses roges", una xicoteta obra infantil on es comença a albirar un artista diferent...

L'any 2016 arriba un nou artista als carrers alacantins des de la ciutat veïna de València on ja havia demostrat la seua vàlua en les falles valencianes i en altres poblacions pròximes. És la foguera Nou Babel qui buscant una cosa diferent en el seu encreuament li obri les portes d'Alacant i Ojeda arriba amb "Roses roges", una xicoteta obra infantil on es comença a albirar un artista diferent però que encara està en un moment embrionari perquè tant en la seua escultura com en la seua pintura encara demostra unes formes una miqueta naïf, però en les quals en la seua execució ja apunta maneres del que serà la seua evolució. Colors plans, en la seua majoria, i línies rectes juntament amb la falta de rotunditat en els seus volums és el que ens deixa esta primera foguera que s'emporta el primer premi de la sexta categoria.

En el segon any de la seua aparició a Alacant repeteix en el districte de Nou Babel on presenta "Paciència" una foguera on es mostra l'evolució de l'artista i on es comença a definir l'estil propi d'Ojeda. En esta obra pràcticament es perd el color començant a destacar les figures blanques decorades amb llapis, tant en cabells, en les ombres dels ulls i en les pupil · les d'estos, en les celles i pestanyes com en la decoració de les robes, deixant el color per a punts i detalls concrets, normalment de tonalitats suaus i pastís. La seua escultura també evoluciona jugant amb la rotunditat de les seues formes combinada amb les formes punxegudes d'algunes de les seues extremitats o parts del cos com per exemple el nas, on oblida les formes redones per a fer-les de forma piramidal, aconseguint el tercer premi de quinta categoria.

DAVID OJEDA

A

En les seues fogueres predomina l'ús del blanc i els traços grisos del llapis.

Alguns colors "accent" per a destacar elements i generar contrast.

B

C

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

"Un món d'emocions" posa en relleu tota l'evolució del seu artista on destaquen les figures blanques, deixant el color sempre per a detalls de les figures o elements decoratius que les acompanyen o les visten.

A. Foguera infantil Carolines Altes 2017.
B. Foguera infantil Nou Babel 2016.
C. Foguera infantil Nou Babel 2017.

Fotografies Roberto Climent

Este aire fresc i renovador li porta directament a debutar en un dels districtes més emblemàtics d'Alacant com és Carolines Altes on desembarca en la categoria especial en la qual "Un món d'emocions" posa en relleu tota l'evolució del seu artista on destaquen les figures blanques, deixant el color sempre per a detalls de les figures o elements decoratius que les acompanyen o les visten. En el seu debut se situa a mitja taula aconseguint el sèptim premi de la màxima categoria.

L'any 2018 porta un nou pas en el seu treball perquè encara que el modelatge continua sent senzill, una miqueta naïf i descompensat, hi ha un pas avant perquè estira més les formes perdent-se les formes redones per l'allargament d'estes, sobretot en les extremitats, a més comença a combinar els punts de color amb la decoració en llapis cosa que continua fent que les seues obres siguen completament diferents ja que les carns dels ninots siguen blanques el que fa que els punts de color siguen més cridaners si cap. A Carolines Altes repetix entre els millors amb "el circ imaginari" on aconsegueix un dels seus millors premis perquè el jurat li atorga el millor ninot de la categoria especial infantil, situant la seua obra en la quinta posició dins de l'escalafó d'eixe any.

A

A més del color blanc, aquests són alguns dels colors utilitzats per Ojeda per a ressaltar aquesta foguera.

Els seus ninots sempre recorden a la faràndula medieval i la seua peculiar manera d'utilitzar el color, on sempre predomina el blanc, li dona la importància que el mateix artista vol.

Després de l'èxit aconseguit Carolines Altes li ofereix la renovació i Ojeda inventa per a este districte "Sweet kingdom", una foguera dedicada als dolços. Crea un monument amb una gran profusió de ninots i encara que el color avança en les seues obres, les carns continuen sent en blanc el que fa que contrast més amb el color, però malgrat tots els seus colors solen ser matisats perquè no apareixen tons excessivament elevats ni amb massa lluentor. D'altra banda, la seua escultura continua combinant les formes més arrodonides al costat dels allargaments de braços, cames i molt característic, el nas. La foguera es va veure relegada pel jurat a la part baixa de la classificació aconseguint l'octau lloc dins de les deu fogueres que participaven.

David Ojeda deixa d'aparèixer durant uns anys en la festa de fogueres, la seua particular manera de modelar on els seus ninots sempre recorden a la faràndula medieval i la seua peculiar manera d'utilitzar el color, on sempre predomina el blanc, decora bé al llapis o bé a carbonet, utilitzant el color de manera secundària, però és eixa característica la que realment li dona la importància que el mateix artista vol per al color. Però a Alacant no arriba a quallar com s'esperava, encara que la majoria de

B

C

A més del color blanc, aquests són alguns dels colors utilitzats per Ojeda per a ressaltar aquesta foguera.

Malgrat que "Fills del poble" és una obra amb empaquetatge el jurat la relega al penúltim lloc, en ella torna a traure tota la seua artilleria, dedicada a les tradicions alacantines i de les Fogueres, torna a ser el blanc el seu color principal.

A. Foguera infantil Carolines Altes 2018.
B. Foguera infantil Carolines Altes 2019.
C. Foguera infantil Óscar Esplà 2024.

Fotografies Roberto Climent

vegades competint en la màxima i complicada categoria. L'any 2024 la foguera Oscar Esplá ho recupera per al debut de la foguera en la categoria especial, l'aposta és important per a la comissió perquè si bé és cert que parteix amb un pressupost inferior als més grans de la categoria pretenen no anar de comparsa i quedar tan bé com siga possible. Malgrat que "Fills del poble" és una obra amb empaquetatge el jurat la relega al penúltim lloc, en ella torna a traure tota la seua artilleria, dedicada a les tradicions alacantines i de les Fogueres, torna a ser el blanc el seu color principal, esguitat d'ors, plates i altres colors en tonalitats tènues que s'insereixen dins del blanc, juntament amb la seua decoració característica decoració en llapis. El seu modelatge, senzill, una miqueta naïf, pràcticament no l'ha modificat, d'extremitats allargades i punxegudes amb intents de fer més rotundes els caps dels ninots.

Este aire fresc de Ojeda ja està completament assumit en l'actualitat en la nostra festa, però potser és el moment de fer un pas avant perquè la competència hui en dia és gran i dura pel que no pot quedar-se estancat, però bé és cert que una obra de Ojeda és sempre recognoscible i això li fa tindre el seu propi segell de qualitat.

DAVID LLONGO SÁNCHEZ

EL TALLER DE LLONGO. EL GRAN REPTE DE QUADRAR TOT UN EQUIP DE TREBALL

PER MANOLO GARCÍA

↓

David va decidir fundar el seu propi taller on va poder desenvolupar el seu estil personal i la seua visió artística. L'empresa s'ha especialitzat en la creació de fogueres que no sols són visualment impactants, sinó que també conten històries i transmeten missatges profunds.

Parlar del Taller de Llongo és parlar de David Sánchez, jove nascut a L'Eliana en 1992. Atret per l'explosió de color i la creativitat que caracteritzen a estes festivitats, i després d'acabar el batxiller, David va decidir fundar el seu propi taller on va poder desenvolupar el seu estil personal i la seua visió artística. L'empresa s'ha especialitzat en la creació de falles i fogueres que no sols són visualment impactants, sinó que també conten històries i transmeten missatges profunds.

David Sánchez Llongo va començar la seua marxa allà pel 2008, sent imprescindible el suport dels seus pares per a desenrotllar la seua desmesurada necessitat de portar avant el seu somni de crear obres peribles que se'ns quedaran impregnades al cap i crearan un referent d'imatges en el món faller.

Destaquem el suport patern com a imprescindible perquè va ser gràcies a la seua emancipació que va poder firmar els seus primers monuments. En un principi, en la seua població de l'Eliana, després d'acabar els estudis de batxiller, debutant amb el monument infantil de la Falla Verge del Carmen de l'Eliana; i més tard, amb l'obra “Nova York i King Kong”, fent el salt més tard a València.

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Comenta l'artista en una entrevista que esta situació no va agradar en el Gremi d'Artistes Fallers, els estatuts del qual - tan poc dau a les novetats - no permetien als menors de 18 la possibilitat de plantar. Això li va impedir tindre carnet professional per als seus primers treballs, si bé no va ser obstacle obtindre els seus primers premis en el 2010, ja que es va estrenar amb falles grans amb un tercer i quart premi.

Res més iniciar la seua marxa, David ja apuntava alguna cosa que seria una constant en la seua vida professional: firmar molts treballs de diferents categories i nivells econòmics. En els seus inicis, va arribar a fer 17 falles a penes començada la seua carrera, una falta de mesura pròpia de l'ímpetu juvenil.

L'artista, des del principi, té unes característiques molt pròpies. Les seues obres són variades en estil, reconegudes per la seua originalitat i la seua capacitat per a sorprendre l'espectador. No té por d'explorar les més boges temàtiques i estils, fusionant el tradicional amb el contemporani.

L'artista, des del principi, té unes característiques molt pròpies. Les seues obres són variades en estil, reconegudes per la seua originalitat i la seua capacitat per a sorprendre l'espectador.

A. Foguera Esplanda 2018.
B. Foguera Sant Antoni de Dalt 2018.
C. Foguera Esplanda 2019.
D. Foguera Sant Blai la Torreta 2019.

Fotografies Roberto Climent

C

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

D

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Els seus monuments solen incloure elements de crítica social i política, la qual cosa els atorga un valor afegit i els converteix en peces de reflexió i debat en la societat. La minuciositat en el treball i l'ús de tècniques innovadores esdevenen en el segell del seu taller, on cada figura és elaborada amb una cura especial, la qual cosa es tradueix en obres de gran qualitat. David sap en estos anys inicials com connectar amb el públic a través de les seues creacions, aconseguint que cada falla o foguera siga una experiència visual i emocional, portant-lo a partir de l'any 2018 a fer el gran salt a la popularitat i al reconeixement en la professió i el públic. Sobretot, després de la seua contractació en la comissió fallera d'Exposició i l'escenari que li ofereix la Foguera Esplanada a la ciutat d'Alacant.

Hem de fer un incís per a exposar una de les armes que té El Taller de Llongo per a arribar a este moment tan fructífer i tan espectacular. I eixe no és més que la incorporació d'una forma estable d'un geni en la pintura com Paco López.

Paco López va ser i és un dels grans artistes de la professió. Després d'haver plantat falles i fogueres durant més de vint anys i aconseguir tres màxims guardons en la màxima categoria fallera, va tindre un declivi artístic que li va portar a deixar de firmar projectes i a unir la seua experiència professional a la de David, donant-li una excel·lència en la pintura que ningú pot millorar. No es pot evitar intuir les seues formes florals i filigranes en quasi tots els projectes de l'artista. Per al qual escriu estes línies, un referent d'elegància artística -mantingut durant els anys- va ser la foguera que 'Pacolo', com l'anomenen els seus companys del gremi, va plantar per al districte de Sant Blai de Dalt, composta per un bust femení quasi exclusivament pintat de blanc i uns escassos matisos rojos.

Tornant a l'artista que protagonitza el nostre text i, per a entendre la versatilitat del Taller de Llongo, recordarem com l'any 2019, la falla passa de ser en una forma d'expressió o crítica a convertir-se en teló de fons, sense cremar-se, del festival de la ciutat de Yedda, una ciutat de la costa oest saudita, molt

A

Paleta de color
més utilitzada en
aquesta foguera.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

C

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Al juny de 2023, debuta en secció especial amb Diputació-Renfe. Un foguera que es planta en els voltants de la concorreguda plaça Estels, catedral alacantina de la pólvora. I l'artista i la comissió, van aconseguir el primer triomf de la història en les festes alacantines.

A. Foguera Diputació-Renfe 2023.
B. Foguera Sant Antoni de Dalt 2022.
C. Foguera Plaça de Santa María 2023.

Fotografies Roberto Climent

prop de La Meca. Allí va anar a parar David Sánchez Llongo amb alguns dels seus col·laboradors després del seu èxit en les falles valencianes, per a plantar sis monuments en fibra de vidre, ferro i polièster baix temàtiques que representen les diferents cultures de tot el món. Aprofitant una aturada d'este periple va ser capaç de desplaçar-se a Alacant per a plantar la foguera de la comissió d'Esplanada i tornar a aquell país per a completar l'encàrrec d'obres plàstiques per encàrrec d'una empresa d'espectacles malawiana.

La voracitat de treballs i premis de "El taller de Llongo" té la seua màxima esplendor en 2023 quan aconsegueix el primer premi de secció especial amb el cadafal plantat en Exposició-Misser Mascó que, al seu torn, suposava la primera vegada que la comissió aconseguia el màxim guardó. Per si això fora poc, també va obtindre el màxim reconeixement a les Falles d'Alzira i les de Cullera.

A

Paleta de color más utilitzada en aquesta foguera.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

C

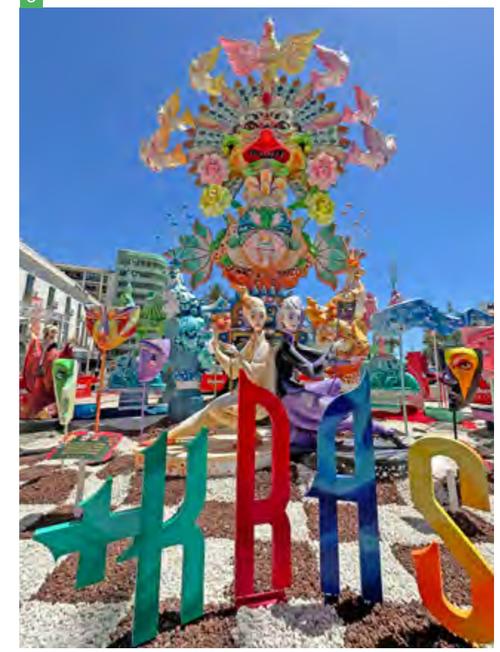

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Però no es podia quedar ací. També al juny de 2023, el taller va plantar cinc fogueres de - com és habitual- diferents categories i estils en les Fogueres de Sant Joan d'Alacant. Debuta, en secció especial amb Diputació-Renfe, una foguera que es planta en els voltants de la concorreguda plaça Estels, catedral alacantina de la pólvora. I l'artista i la comissió, van aconseguir també el primer triomf de la història en les festes alacantines. A més, va mantindre el màxim guardó de secció primera per tercera vegada consecutiva amb la comissió Esplanada, un monument vist per milers i milers de turistes i alacantins, ja que se situa en una zona d'una altíssima concurrència.

En el 2024, després d'un 2023 redó en el professional, amb tres ors i diversos premis, el taller de Vilamarxant - sempre ambiciós de projectes tant de qualitat com de quantitat - no pot mantindre el nivell ni de premis ni de qualitats en tot el treball que ix de les seues portes, a excepció d'eixa meravella plantada per a la comissió alacantina de Santa Maria en les Fogueres de Sant Joan. Però este ensopec no és obstacle perquè el pes pesant de les falles de València, la comissió de Convent Jerusalem, es fixe en ell. Una aposta arriscada ja que el taller manté quasi tots els seus altres projectes tant a València com en altres poblacions.

Tots els amants de l'art efímer esperem amb gran il·lusió conèixer els treballs amb els quals ens sorprendrà este gran taller, que seran part de la nostra memòria festera, i descobrir la màgia que eixe gran artista ens té preparat.

Tots els amants de l'art efímer esperem amb gran il·lusió conèixer els treballs amb els quals ens sorprendrà este gran taller.

A. Foguera Diputació-Renfe 2024.
B. Foguera Plaça de Santa María 2024.
C. Foguera Esplanada 2024.
Fotografies Roberto Climent

VICENTE MARTÍNEZ

UNA APOSTA SEGURA

PER JOSÉ MANUEL LLEDÓ

"Aconsegueix guanyar-se al públic per l'aire fresc que suposen els seus projectes, fent de la pintura i combinació de colors un art al qual se li uneix una cuidada composició..."

L'artista borrianenc Vicente Martínez Aparici és un dels més reconeguts dins del món de les Falles i les Fogueres. Al llarg de la seua trajectòria ha dut a terme activitats de pintura, escultura, ceràmica, artesania o gravats, destacant especialment com a artista faller.

Al llarg de la seua extensa trajectòria, que es remunta a l'any 1996, ha treballat, a més de la seua ciutat d'origen, en les dues capitals de província, València i Alacant, així com a Benicarló, Torrent, Silla o Elda. Però quan Vicente comença a ser realment conegut és l'any 2006 en el qual debuta en la Secció Especial de les Falles de València gràcies a la comissió de Pizarro-Cirilo Amorós. A partir d'ací, tres anys més en aquesta Falla, un any a Malvarrosa-Antonio Ponz-Cavite (2010), tres en L'Antiga de Campanar (2011, 2012 i 2013), i dos en Mercat Central (2016 i 2017). Fins ací, deu presències en la màxima categoria.

El 24 de març de 2017, una vegada acabades les Falles, la comissió de Cuba-Literat Azorín-Pintor Gisbert fitxa a Vicente per a realitzar la seua falla de 2018. És precisament eixe any quan obté el Premi "Salvador Debón", guardó atorgat per la falla Plaza Doctor Collado a l'artista més destacat de l'exercici segons un jurat nomenat a aquest efecte, "per la seua dilatada trajectòria i que aconsegueix guanyar-se al públic per l'aire fresc que suposen els seus projectes, fent de la pintura i combinació de colors un art al qual se li uneix una cuidada composició".

Des del ja citat 2018 fins a 2024 es produeix una fructífera relació entre Vicente i la ja citada Falla Cuba-Literat Azorín protagonitzant moments especialment brillants, amb grans èxits competint amb pressupostos clarament inferiors a altres participants. No obstant això, les seues apostes estètiques, no absentes de crítica, han sigut considerades com les més personals de la secció, donant més importància als acabats que al volum, mitjançant la seua associació amb el dissenyador Juan Ramón Vázquez.

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

La seua evolució ha sigut una constant amb el pas dels anys. Així com, pot ser, el més personal de quants han passat per la secció Especial durant els últims anys, gràcies a uns projectes realment frescos i atrevits.

A. Foguera Florida Portazgo 2009. Disseny Carlos Corredera.
B. Foguera Florida Portazgo 2010. Disseny Carlos Corredera.

Fotografies Roberto Climent

En 2020 va realitzar per a la citada falla la figura de 'l'Aviadora' que va haver de ser cremada prematurament quan apuntava a ferma candidata al primer premi. El motiu no va ser altre que la pandèmia de la covid-19 que va portar a la definitiva suspensió de les Falles d'aquell any. De fet, va ser plantada, cremada de manera 'clandestina' en una atípica nit de març, reconstruïda, volta a plantar de manera incompleta i, finalment, cremada en les Falles de l'1 al 5 de setembre de 2021, convertint-se en una de les grans icones de la història de la Festa. Va ser plantada en 2023 per a la falla Port, de Silla, sota el lema 'Collage', el mateix que a València en 2020. Segons es va comentar en el seu moment, "hi ha treballs que mai moren i altres que passen a la història fallera. 'L'aviadora' de Cuba reviu i té en aquestes Falles 2023 la seua primera posada de llarg sense que una pandèmia talle de soca-rel el festeig popular".

I va ser en 2024 quan Vicente decideix, 19 falles després, abandonar la secció Especial i ho fa coincidint amb el 75 aniversari de Cuba-Literat Azorín on planta la seua obra titulada 'Quiéreme loca', obtenint el quint premi de la secció i el tercer d'enginy i gràcia. Per a aquesta retirada de l'alta competició l'artista addueix motius com ara el seu compromís amb la docència i altres aplicacions artístiques, així com el cansament i la pressió o la falta de relació entre l'esforç realitzat i el benefici econòmic aconseguit. De fet, Vicente és juntament amb Pedro Santaeulalia i Pere Baenas l'artista més longeu en la secció.

Amb ell abandonava la secció un artista de garanties. La seua evolució ha sigut una constant amb el pas dels anys. Així com, pot ser, el més personal de quants han passat per la secció Especial durant els últims anys, gràcies a uns projectes realment frescos i atrevits, però, abans de res, diferents de la resta en una categoria en la qual, generalment, s'usen conceptes a vegades una mica monòtons i bastant similars i en la qual Vicente mereixia haver obtingut algun primer premi com sí que el va obtindre a Alacant amb la foguera Florida Portatge en tres anys consecutius, 2008, 2009 i 2010.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

El que sí que és clar és que ha sigut considerat en determinats moments com l'artista faller més rendible, capaç d'incrustar-se en els llocs d'honor de la secció especial manejant pressupostos molt menors que alguns dels seus màxims competidors. No hi ha dubte que, en nombroses ocasions, ha sigut menysvalorat pel jurat qualificador, però aplaudit i admirat pel públic que ha contemplat els seus treballs i entre el qual té una gran quantitat d'incondicionals seguidors.

En les passades Falles de 2025, ja en la secció Primera A es va alçar amb el màxim guardó de la categoria, així com el primer d'enginy i gràcia amb l'obra 'Enrocar-se' realitzada per a la comissió d'Espartero-Ramón y Cajal.

La seua trajectòria a Alacant es remunta a l'any 2004 en què realitza la seua primera col·laboració amb la foguera Passeig de Gómiz, en la qual romandrà com a artista durant 11 anys consecutius, és a dir, fins a 2014. En 2006 realitza per primera vegada

No hi ha dubte que, en nombroses ocasions, ha sigut menysvalorat pel jurat qualificador, però aplaudit i admirat pel públic que ha contemplat els seus treballs i entre el qual té una gran quantitat d'incondicionals seguidors.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

C

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

És en 2016 quan torna a la categoria Especial a Alacant de la mà de la comissió de Diputació-Renfe repetint districte i categoria durant cinc exercicis consecutius.

A. Foguera Altozano 2012.
B. Foguera Diputació-Renfe 2016.
C. Foguera Diputació-Renfe 2017.

Fotografies Roberto Climent

la foguera de la comissió Rambla de Méndez Núñez en la qual va col·laborar ininterrompudament durant cinc anys o, cosa que és el mateix, fins a 2010, realitzant també la corresponent infantil d'aquest districte en 2007, 2008 i 2009.

També va dur a terme en el ja citat 2006 la foguera Pla-Metal i la infantil de Florida Portatge. Precisament, en 2007 comença la seua exitosa col·laboració amb aquest districte on romandrà cinc anys, és a dir, fins a 2011, plantant sempre en categoria Especial i obtenint en 2008, 2009 i 2010 el màxim guardó d'aquesta. En 2011 construeix la foguera del districte Sant Blai-La Torreta, i en 2012 i 2013 el de la foguera Altozano. Però és en 2016 quan torna a la categoria Especial a Alacant de la mà de la comissió de Diputació-Renfe repetint districte i categoria durant cinc exercicis consecutius, és a dir, fins a 2022 (en 2020 i 2021 la festa es va veure suspesa a causa de la pandèmia de la covid-19).

A

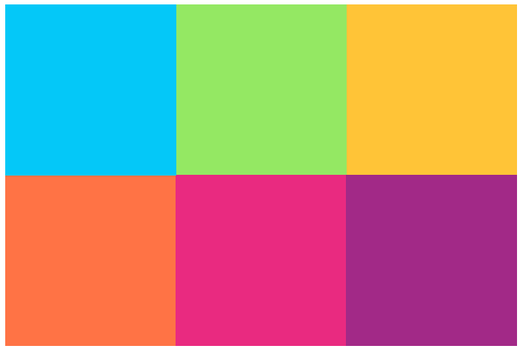

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

A. Foguera Diputació-Renfe 2019.
B. Foguera Diputació-Renfe 2018.
C. Foguera Calderón de la Barca-Plaça d'Espanya 2023.

Fotografies Roberto Climent

B

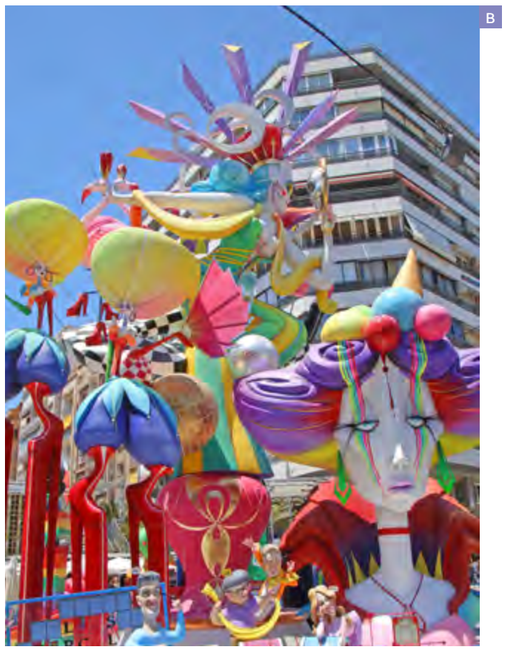

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

I arribem a 2019 en el qual la comissió Calderón de la Barca-Plaza de España a, a la qual pertany, presa l'encertada decisió d'apostar per Vicente Martínez per a construir la seua foguera. Des de llavors fins hui aquesta fructífera relació s'ha vist any rere any coronada per l'èxit. De fet, en 2019, any del debut, ens alcem amb el primer premi de quarta categoria amb l'obra titulada 'Audrey', segons algun entés en la matèria, la millor foguera plantada en el nostre districte en els seus 90 anys d'història fins a eixe moment... i pot ser que tinguera raó. Després dels ja citats anys de pandèmia, 2020 i 2021, concretament en 2022, plantem la foguera amb lema 'Beetle Juice' que es va alçar amb el quint premi de la ja citada quarta categoria.

En 2023 decidim pujar de categoria, situant la nostra foguera en tercera i, de nou, el bon fer de Vicente Martínez ens va portar a arreplegar un nou èxit, el primer premi, amb la foguera titulada 'Oz'. Finalment, en 2024, repetint artista i categoria, ens alcem amb el segon premi, en aquest cas amb la foguera que va tindre com a lema 'Pompeya'. Com a curiositat direm que, després de molt insistir, aconseguim convéncer a Vicente perquè duguera a terme també la nostra foguera infantil, titulada 'Al juny cap Alacant'.

En total, han sigut 39 les col·laboracions de Vicente Martínez amb la festa oficial de la ciutat d'Alacant, les Fogueres de Sant Joan.

C

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

RICARD BALANZÀ

INNOVACIÓ I ART EN LA NOSTRA CREACIÓ EFÍMERA

PER DANIEL RASPEÑO

L'artista treballa amb meticulositat i creativitat, que són el segell distintiu de la seua firma, utilitzant tècniques i materials innovadors que trenquen amb les formes tradicionals.

Ricard és un jove i consolidat artista de falles i fogueres, que ha aconseguit destacar a causa del seu enfocament avantguardista i la seua dedicació al disseny i la poesia. Les seues creacions, úniques i originals, captiven any rere any amb un acabat impecable, on la pintura és fonamental, ja que els seus colors es mostren irreals a la vista. L'artista treballa amb meticulositat i creativitat, que són el segell distintiu de la seua firma, utilitzant tècniques i materials innovadors que trenquen amb les formes tradicionals.

Nascut a Benifairó de les Valls (València) el 1989, Balanzà cursa els seus estudis en Belles Arts en la Universitat Politècnica de València, en l'especialitat d'escultura, i posteriorment realitza dos màsters sobre Educació Artística i Gestió Cultural en Museus. Actualment, du a terme el doctorat en Arts i el grau en Ceràmica Artística. També és professor a la Universitat Jaume I de Castelló i en l'Escola d'Art i Superior de Ceràmica de Manises. Tot això compaginat amb la seua creació artística, tant efímera com no.

A

Paleta de color
més utilitzada en
aquesta foguera.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

C

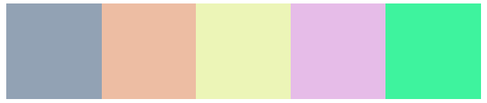

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Ricard s'enfoca en la importància del projecte anual, creant fogueres que van més enllà de simples ninots, transformant la tradició i impulsant-la des del present cap al futur...

Al llarg de la seua trajectòria ja són més de trenta falles plantades per l'artista, a València i Sagunt fonamentalment, i tres fogueres en Avinguda de Loring-Estació, a Alacant, pràcticament totes elles infantils. Cal destacar, potser entre tantes obres interessants i diferents, 'Batega' en Plaça Doctor Collado i 'Cap a la llum' en Loring-Estació, les dues en 2019, i 'Sense-La terra promesa' en La Punta en 2022. En totes elles s'aprecia la consideració de l'espai, la llum, i la història del lloc i comissió on es planta l'obra, així com les persones que les fan possible, regalant el seu art als qui les contemplen.

Perfeccionista i creatiu, Ricard s'enfoca en la importància del projecte anual, creant falles i fogueres que van més enllà de simples ninots, transformant la tradició i impulsant-la des del present cap al futur, transmetent missatges i emocions, perquè el que considera més valuós és el reconeixement de crear un projecte cultural que possibilite a la gent apreciar altres realitats i perdure en la seua memòria i imaginari.

A. Foguera infantil Avinguda de Loring-Estació 2019.
B. Foguera infantil Avinguda de Loring-Estació 2022.
C. Foguera infantil Avinguda de Loring-Estació 2023.

Fotografies Roberto Climent

ESTIL PROPI

PERSONALITAT I CARÀCTER. UN DISSENY RECOGNOSCIBLE

PER DAVID HERNÁNDEZ

Els xicotets detalls que permeten les fogueres infantils ajuden a traure el costat més artístic i característic.

Són molts els artistes que tenen un estil molt marcat i característic. És per això que, és necessari fer un repàs a molts altres artistes que estan deixant la seua petjada en els últims anys oferint treballs amb una estètica molt marcada pròxima al disseny gràfic o els contes en alguns casos. Artistes com Sacabutxart; que han sabut plasmar una estètica actual amb la utilització d'una paleta de colors vibrant; o Ceballos i Sanabria en categoria infantil destacant la seua utilització de tècniques amb ceres de colors i un modelatge que sembla tret d'un àlbum il · lustrat, són noms que ressonen per la seua estètica i estil de fogueres.

Uns altres com Miguel Hache, Sergio Amar, Fernando Foix, Xavier Gurrea o Álex López sens dubte estan oferint un estil molt personal en les fogueres infantils. Potser és en aquest camp, fogueres infantils, on trobem més varietat d'artistes amb un disseny més personal. Potser, els xicotets detalls que permeten aquestes fogueres ajuden a traure el seu costat més artístic i característic. En fogueres de Categoria adulta podríem parlar de les fogueres que ha plantat Xaume Torrent per al districte de Sant Ferran en els últims anys amb una estètica molt actual i marcada per una paleta de color vibrant, Daniel Barea amb una paleta de colors més pastissos i amb un modelatge de ninots que s'acosten a l'estètica infantil, Loren Fandos amb una estètica de línies rectes molt marcada, els artistes Salva Banyuls i Néstor Ruiz que uneixen el seu art per a realitzar creacions amb estil propi i reconegut o Luis Espinosa amb la seua paleta de colors fluor són alguns dels artistes amb un disseny molt particular en la construcció i creació de fogueres.

A

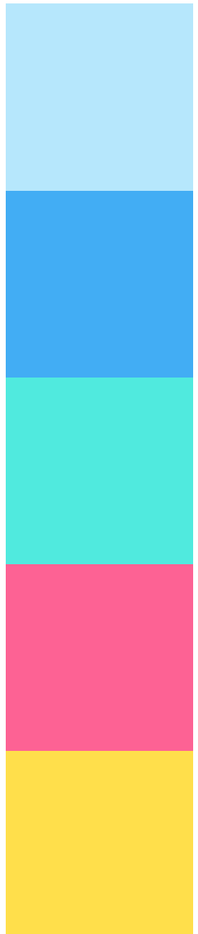

Paleta de color
més utilitzada en
aquesta foguera.

Aquests noms, pertanyen a la llarga llesta d'artistes que volen any rere any plasmar el seu art en cada carrer, cantonada i plaça d'Alacant deixant la seua petjada per a les Fogueres de Sant Joan i oferint el seu estil personal a alacantins, alacantines i turistes que recorren cada racó de la ciutat a la recerca de fogueres que els enlluernen amb els seus modelatges i colors. El disseny, és una part fonamental en l'acabat final de la foguera, podríem parlar detalladament de rematades, contra rematades, acabats, baixos i altres parts de la foguera però l'estètica personal de cada artista i el color són part fonamental perquè tots els visitants queden captivats.

El disseny, és una part fonamental en l'acabat final de la foguera. L'estètica personal de cada artista i el color són part fonamental perquè tots els visitants queden captivats.

A. Foguera infantil Altozano 2017. Ceballos i Sanabria.
B. Foguera infantil Foguerer Carolines 2022. Ceballos i Sanabria.
c. Foguera infantil Foguerer Carolines 2023. Ceballos i Sanabria.

Fotografies Roberto Climent

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

C

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

FOGUERES AMB IDENTITAT PRÒPIA

De tots i cadascun d'ells, podem trobar fogueres i fogueres infantils molt característiques. Sergio Amar, és un d'aquests artistes de llarga trajectòria que tenen un reconegut estil propi, el modelatge dels seus ninots, especialment les cares, tenen un matís molt característic. Expressions tretes de la il·lustració infantil portades al món de les tres dimensions i plantades en fogueres infantils que captiven al públic, especialment als xiquets. A més, l'artista ofereix una paleta de color vibrant que ajuda a ressaltar les formes de les seues figures. Un estudi detallat de la paleta cromàtica generant contrastos entre colors càlids i freds i tons clars i foscos generen obres d'art efímeres per al record. En els últims anys Sergio s'ha assentat en la Foguera de Plaça de Santa María deixant any rere any creacions que no deixen a ningú indiferent. Però va anar en el districte d'Altozano on Sergio va portar el seu art a la seua màxima expressió. L'any 2011 l'artista va decidir realitzar una col·laboració amb el també reconegut artista infantil Joan S. Blanch, reconegut especialment per utilitzar teles per a vestir els ninots, i oferir una foguera que roman en el record de molts alacantins. La fusió de les cares de Sergio amb els acabats de Blanch van funcionar meravellosament. Els ninots oferie expressions úniques i la foguera estava tractada amb la fusió de dues paletes de colors, cadascuna protagonista de cadascun dels autors, però que congeniaven a la perfecció.

Ceballos i Sanabria són d'aquests artistes que queden en la retina de xiquets i majors tant pels seus modelatges, els seus acabats plàstics i la seua paleta de color. Reflecteixen el món infantil amb resultats que semblen trets de contes on les seues galtes rosades pintades amb ceres de colors són molt característiques de la seua obra. Habituals molts anys en categoria especial han deixat grans obres per al record especialment la foguera de 2022 plantada en

el districte de Foguerer Carolines, amb el lema “La Commedia de Foguejar-te”, on van aconseguir el Primer Premi de Categoria Especial infantil. La seua última foguera plantada a Alacant va ser en 2023 per al mateix districte, però en el qual no va tenir la mateixa sort. Una foguera amb lema “Natsu no kibo” dedicada al món oriental on destacava la utilització dels blancs en cadascun dels rostres dels personatges. Aquesta tècnica de cares pàl·lides és molt utilitzada dins de la paleta de color dels artistes permetent-los generar grans contrastos amb les robes i altres elements. El seu cromatisme de colors pastels és una de les seues marques d'identitat i tenen gran predilecció per la utilització del color blau clar pròxim a l'aigua marina, molt utilitzat en moltes de les seues últimes fogueres. Podem observar aquesta característica en molts ninots en el qual destaca la figura central de la foguera 2019 de Foguerer Carolines i especialment gran part de la composició de la foguera 2017 del districte d'Altozano on els artistes van obtenir un segon premi. En els anys anteriors, de 2016 cap arrere, els artistes tenien un estil personal però no estava tan definit. Podem observar en la seua primera foguera per a Altozano i en les prèvies per a Baver-Els Antigons com els artistes utilitzaven un format de cares arredonides i gran utilització de les corbes, però no utilitzaven la mateixa paleta de color i sobretot no destacava l'acabat de pintura de cera tan característic dels últims anys.

Si continuem parlant d'artistes infantils, no podem deixar de detallar les obres de Fernando Foix, artista del qual tothom parla en els últims anys pels seus fogueres realitzades per a la Foguera Baver-Els Antigons, referent en els últims anys dins de la categoria especial infantil. Però, aquest artista es va donar a conèixer a Alacant gràcies a la Foguera Parc de les Avingudes, en la qual va plantar dues fogueres en les quals destacava el modelatge dels ninots molt característic de l'artista que converteix cada foguera en una autèntica obra d'art. Alguns dels anys que ha platejat en Antigons ho ha realitzat de manera conjunta amb l'artista Grego Acebedo i fins i tot un any amb Iván Tortajada. Dels projectes que porten únicament la seua signatura destaca la foguera 2024 per a Baver-Els Antigons on l'artista es va alçar amb el Primer Premi de Categoria Especial infantil amb una foguera plena de matisos i un modelatge de línies rectes molt

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Fernando Foix es va donar a conèixer a Alacant gràcies a la Foguera Parc de les Avingudes, en la qual va plantar dues fogueres en les quals destacava el modelatge dels ninots molt característic de l'artista.

A. Foguera infantil Parc de les Avingudes 2016. Fernando Foix.
B. Foguera infantil Parc de les Avingudes 2017. Fernando Foix.

Fotografies Roberto Climent

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

B

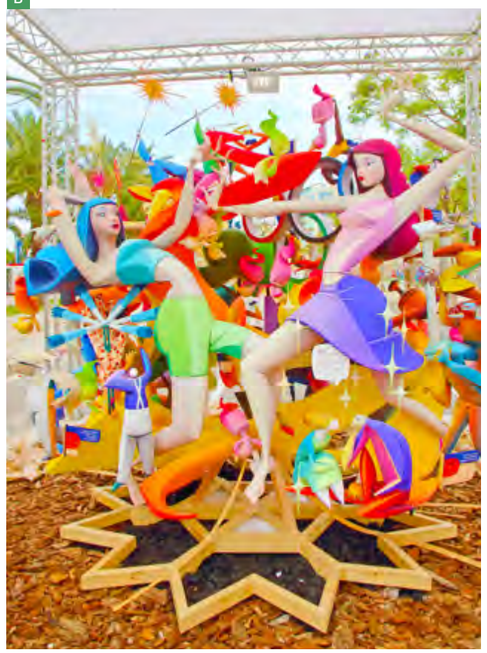

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

modernes allunyant-se d'altres artistes que opten per figures més arredonides per a les fogueres infantils. Si parlem de disseny sens dubte Fernando Foix enalteix la paraula ja que, el mateix es diferencia de tots els altres. En el 2024 va optar per la utilització de figures amb cares blanques que feien contrastos amb els colors vius i saturats dels vestits especialment de les dues figures principals on l'artista va utilitzar colors fins i tot pròxims als fluor. La linealitat de les formes dins del modelatge portat en la seua màxima expressió oferia uns ninots únics. En 2022, encara que la foguera estava signada amb el seu company de professió Grego Acebedo, citat prèviament, no podem deixar passar aquesta foguera quant a disseny. Una aposta molt arriscada per part dels artistes on la paleta de color era totalment blanca, amb diferents matisos de blancs, i només algun xicotet accent de colors pastels rosa, blau, groc i morat quasi inapreciables. Un modelatge modern de línies rectes i una composició al detall oferien una foguera infantil amb un disseny únic. Quant a disseny una autèntica obra d'art que no va ser del grat d'alguns dels membres del jurat i que va passar a la història per la seua posició tan retardada en la qualificació amb la sorpresa d'alguns membres del propi jurat i especialment de la comissió i molts alacantins i turistes. Finalment, destacar la foguera infantil que va realitzar en 2017 per a Sant Blai-La Torreta on tota la composició estava guiada per mitjà d'una pilota blanca repleta de forats i ninots que se sostenien en els espais i volant des d'ella. Amb una paleta de colors pastels que acostaven la composició moderna i actual a un públic infantil. A més, destacar que la pilota se sustentava només d'un eix central inferior semblant que surava sobre la terra. Aquesta tècnica és molt utilitzada per l'artista en les seues composicions i podem observar en altres fogueres amb idees similars convertint-se en un punt referent dins del disseny de Foix.

Un artista amb gran caràcter infantil, portat a la màxima ponència, és Xavier Gurrea de Cap de Suro. Les seues fogueres són il·lustracions infantils modelades en tres dimensions. Utilitza paletes de color poc satures, per denominar-les d'algun mode menys tècnic, però més expressiu i comprensible, paletes de colors dolces i infantils. Acabats amb tècniques de llapis de fusta, deixant el traç vist com si fora un dibuix, i figures amb un modelatge arredonit de formes suaus són pilars dels seus treballs i la seua marcada estètica. A Alacant hem tingut la gran sort de poder veure fogueres seues en el districte de La Ceràmica, l'any 2019 amb el lema "alta mar" o sota la signatura de Cap de Suro en Gran Via Garbinet en 2016 i 2015. L'última ocasió on es va veure a l'artista a Alacant va ser en 2023 en el districte d'Avinguda de Loring-Estació col·laborant amb l'artista Ricard Balanzá.

En els últims anys, han anat apareixent i creixent nous artistes en les fogueres infantils com poden ser Rubén Arcos o el més recent Álex López. Tots dos van començar en categories de menys pressupost, però en molt poc temps van aconseguir el seu somni de plantar en categoria especial. Rubén per al districte d'Altozano i Álex per al districte de Foguerer Carolines. Tots dos artistes aposten per un modelatge actual, amb la combinació de formes rectes i corbes i ninots amb una estètica molt personal. Les seues paletes de color són molt variades en totes les fogueres plantades però destaquem la utilització del blanc per part d'Arcs. Sens dubte, dos artistes que estan apostant per un disseny diferenciador. Apostes més arriscades però que semblen funcionar a la perfecció vist el vist per la seua ràpida ascensió en les categories. Les figures d'Álex Lopez tenen un disseny més infantil amb gran expressivitat en els seus rostres destacant el modelatge del nas dels ninots, especialment els últims anys. Per contra, els ninots de Rubén tenen una estètica que es combina més amb les formes geomètriques, especialment els pòmuls més rectes en els seus rostres.

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

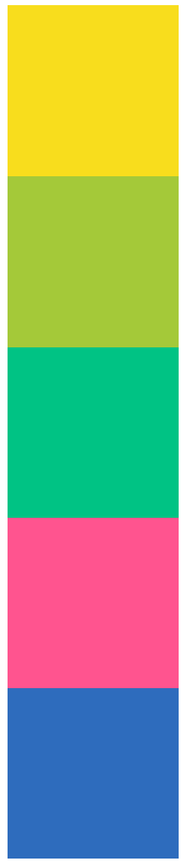

C

A. Foguera infantil Baver-Els Antigons 2019. Fernando Foix.
B. Foguera infantil Baver-Els Antigons 2024. Fernando Foix.
C. Foguera infantil Altozano 2022. Rubén Arcos.

Fotografies Roberto Climent

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

A. Foguera Parc de les Avingudes 2023. Sacabutxart.
B. Foguera Maisonnave 2023. Sacabutxart.
C. Foguera Parc de les Avingudes 2024. Sacabutxart.

Fotografies Roberto Climent

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

C

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Enfocats en fogueres adultes Sacabutxart està oferint un estil amb gran caràcter i molt recognoscible sent el més destacat de les seues fogueres la paleta cromàtica molt saturada amb la utilització de colors fluor. Dins dels colors més recognoscibles dins del seu cromatisme, destaquen els verd fluor, els morats i els aiguamarines. A Alacant podem veure alguns dels seus dissenys més característics en la Foguera Parc de les Avingudes, bressol en els últims anys d'una aposta per artistes amb disseny i caràcter propi. En 2024 van plantar la Foguera "Genialitats" en la qual es podia observar aquesta marcada paleta cromàtica ja descrita. Quant a les formes, són modelats actuals que combinen les formes rectes i corbes oferint ninots molt expressius. Però potser, hem de destacar pel seu modelatge i color la foguera de 2023, per al mateix districte, on els artistes van realitzar una composició en la qual existia una explosió de colors que cridava l'atenció de tots els visitants. A més, una aposta lleugera quant a composició i una estètica molt expressiva. La foguera d'aquest mateix any, per a Maisonnave s'allunya un poc en la utilització d'una paleta de color molt saturada amb una alta utilització del verd. En aquesta ocasió els colors eren més blaus, fúcsies i morats combinats a la perfecció amb uns elements en blanc que feien ressaltar les altres figures. Destacar d'aquesta foguera la composició de la mateixa totalment inclinada que reflectia un aspecte visual molt cridaner. L'any 2022, van oferir per a la Foguera Parc de les Avingudes una altra composició amb formes actuals, però en la qual en menor mesura observem la paleta de color actual amb alguns matisos del que vindria en un futur però com tots els artistes ells mateixos han anat actualitzant-se en el temps i creant la seua essència pròpia. En anys anteriors havien realitzat fogueres per a Altozano i algunes infantils per a Esplanada però continuem reflectint que el seu verdader estil característic s'ha forjat en els últims anys. Destacar d'aquests anys previs la foguera de 2019 per a Altozano amb el lema "Donant el Cap" on els artistes van utilitzar una estètica amb figures molt arredonides i una paleta de colors saturats, la temàtica de la foguera el requeria, que feia destacar especialment la figura central de la composició oferint una imatge visual atractiva per a l'espectador.

L'artista Xaune Torrent només ens ha deixat dos fogueres en categoria adulta, totes dues per a la Foguera Sant Ferran en els anys 2024 i 2023 però, ha deixat un estil molt marcat en totes dues creacions. Una estètica actual amb la utilització de blaus, morats i verds. Colors que s'estan convertint en part fonamental de la paleta de color d'alguns artistes. Potser això es deu a l'època de l'any on es planten les fogueres, en la qual el sol reflectit en aquestes tonalitats saturades ajuda a ressaltar cada foguera. Sens dubte, els artistes juguen amb tots els elements perquè el resultat final destaque i és clar que a Alacant el sol ajuda molt al fet que les fogueres lluïsquen. L'artista aposta per modelatges actuals amb figures estilitzades. Per al mateix districte l'artista Antonio Verdugo va plantar, entre els anys 2012 i 2019, vuit fogueres amb un disseny molt cuidat i una paleta de color molt interessant destacant quant a disseny i estètica les fogueres dels anys 2016 I 2017. El modelatge del cavall blanc amb tocs cromàtics fluor era una figura amb identitat pròpia. A més, la utilització del color morat en la base on donava suport al cavall feia ressaltar la figura principal que al costat del joc de materials utilitzats creava una composició visual molt atractiva. A més, les dues figures de contra rematades dels laterals disposaven d'una estètica actual sent unes siluetes molt estilitzades. En la foguera de 2016, l'artista va optar per dues figures principals on el joc cromàtic entre ambdues ajudava a ressaltar totes dues creacions. A més, es podia visualitzar aquesta estètica molt marcada de l'artista amb la utilització de formes rectes molt geomètriques. L'any 2022, l'artista Luis Enguidanos va plantar per al mateix districte una foguera amb uns ninots molt estilitzats i un disseny molt particular. Figures simples molt allargades donaven forma a la major part de la composició. La paleta de color era molt saturada i es contrastaven els vestits i els cabells de moltes de les imatges amb les tons blancs de la pell. Sens dubte, la Foguera Sant Ferran ha apostat en els últims anys per la contractació d'artistes amb identitat pròpia però sobretot amb un modelatge i paleta de color molt modern i especialment saturat.

A

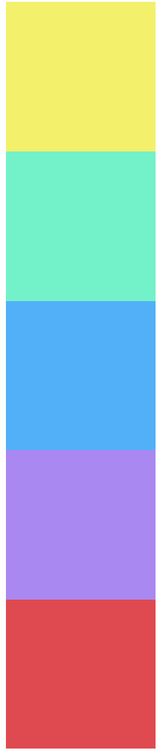

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Sens dubte, els artistes juguen amb tots els elements perquè el resultat final destaque i és clar que a Alacant el sol ajuda molt al fet que les fogueres lluïsquen.

A. Foguera Sant Ferran 2024. Xaume Torrent.
Fotografia Roberto Climent

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Segurament continuem veient una aposta més visual, lineal i colorista per part de molts artistes tant en categoria infantil com en categoria adulta.

B. Foguera infantil Foguerer Carolines 2024. Álex López.
Fotografia Roberto Climent

EL FUTUR DEL DISSENY EN LES FOGUERES

Aquests són només alguns dels artistes o districtes que han sabut plasmar unes fogueres on el disseny i l'estètica més moderna i personal inunden els barris el mes de juny. Es poden destacar uns altres, però sens dubte tots els citats són un clar exemple que una nova forma de disseny s'està implantant en l'estètica de les fogueres. El disseny gràfic cobra una gran importància en la vida, podem observar com a gran quantitat de productes, que trobem en botigues o supermercats, aposten per embalatges atractius i cridaners per a millorar les seues vendes i és que hi ha una tendència clara a millorar l'aparença física dels productes. D'igual mode, les Fogueres s'estan adaptant a nous temps i molts artistes estan actualitzant la seua estètica oferint al públic nous productes creatius.

Vivim en un procés ascendent de canvis en el món creatiu que continuarà afectant en l'evolució del disseny de les fogueres i els cànons de gustos dels visitants. És per això que, segurament continuem veient una aposta més visual, lineal i colorista per part de molts artistes tant en categoria infantil com en categoria adulta. Artistes com José Gallego, Iván Tortadaja, Óscar Villada citats en aquest llibret o altres com Fernando Foix o Sacabutxar, citats en aquest mateix article, seran referents per als pròxims artistes. Apostar per un disseny pròxim al disseny gràfic i els àlbums il·lustrats és una aposta clara per a molts artistes que s'estan adaptant a les noves maneres de veure el món per part de la societat.

IL·LUSTRACIÓ

DEL PAPER AL CARRER. L'IL·LUSTRADOR UN PERFIL CADA DIA MÉS HABITUAL

PER
DAVID
HERNÁNDEZ

En l'actualitat moltes fogueres estan modelades per un artista però tenen el suport d'un il·lustrador que s'encarrega del disseny, sent aquest qui realitza l'esbós de la foguera i fins i tot el que realitza el guió, cosa que antigament no era habitual.

El disseny cobra cada dia més importància en tots els àmbits vivint en una societat marcada per la imatge, per la cerca de la millor foto, i per tot allò que crida l'atenció a primera vista. En els últims anys, ha aparegut una nova figura, cada dia més habitual, en el món de les Fogueres. Aquesta és la figura de l'il·lustrador que ofereix una nova visió en la creació i ideació de fogueres. Ens trobem que en l'actualitat moltes fogueres estan modelades per un artista però tenen el suport d'un il·lustrador que s'encarrega del disseny, sent aquest qui realitza l'esbós de la foguera i fins i tot el que realitza el guió, cosa que antigament no era habitual.

Podem afirmar que el món del disseny ha aportat un perfil nou dins de la festa i que sembla assentar-se en les noves execucions. Aquest any 2025, veurem fogueres com Florida Portazgo o Esplanada, entre altres, que han decidit utilitzar aquest tàndem artista-il·lustrador per a donar vida a la seua foguera. En els últims anys estan sorgint noms d'il·lustradors que tenen una estètica molt marcada i que al vore l'esbós saps a qui pertany. És el cas d'il·lustradors com Carlos Corredera, Ramón Pla o Paco Camallonga. Aquests desenvolupen una vida artística fora dels Fogueres però a més, aporten la seua creativitat per a la festa.

CARLOS CORREDERA

Carlos és un il·lustrador, dissenyador i pintor de València (La Vall d'Uixo, 1978) que té una estètica molt marcada i recognoscible. En els esbossos de les seues fogueres podem veure la utilització d'una paleta cromàtica molt característica en el qual destaquen els fúcsies, morats, verds aigua i daurats principalment. Fa un ús de la geometria que caracteritza a les seues figures, cerca la linealitat en les seues composicions tal com es pot observar en la seua foguera 2024 de Foguera Florida Portazgo, amb el lema "Geomètrica Vital", on totes les figures creaven una composició molt marcada per les guies entre les formes. Carlos és un reconegut il·lustrador amb una llarga trajectòria que ja en els anys 2008, 2009 i 2010 va realitzar els dissenys de les fogueres de Florida Portazgo aconseguint el primer premi de categoria especial. Aquells anys, va realitzar els esbossos per al taller de Vicente Martínez. Potser una iniciativa d'artista amb il·lustrador que ara veiem més comú, però en aquell temps, que no parlem de fa tantíssims anys, no era una cosa molt habitual. Amb el pas dels anys, l'artista ha anat definint més el seu estil, però sense perdre l'essència que ja destacava en aquells anys. Per a parlar de Carlos, detallarem en profunditat alguns dels esbossos que ha realitzat al llarg dels anys, especialment el de la foguera de Florida Portazgo de 2024 i el disseny de la part central de Sèneca-Autobusos 2023.

En la ja citada Foguera Florida Portazgo de 2024, Carlos defineix la seua essència en la màxima expressió, una foguera basada en un el seu estil propi: la geometria que tant li caracteritza. La diagonal que marquen les dues figures centrals defineix l'eix d'execució de la foguera recolzades en un cap de formes geomètriques que segueix la linealitat de la diagonal marcada.

Sens dubte, una aposta d'estil propi en la qual es podrien definir dos triangles equilàters units per un vèrtex central, un d'ells invertit, quasi amb la forma d'un rellotge d'arena geomètric. La rematada basada en esquadres i cartabons no fa més que exaltar la geometria del disseny i la utilització del triangle com a eix de creació. Aquests elements,

A

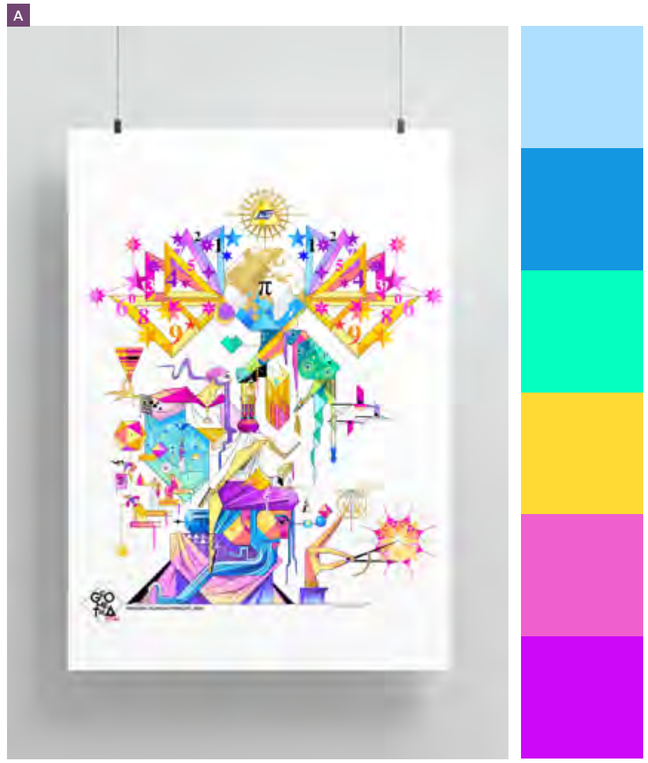

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

Fa un ús de la geometria que caracteritza a les seues figures, cerca la linealitat en les seues composicions.

A. Foguera Florida Portazgo 2024.
B. Foguera Carolines Altes 2019.
C. Foguera Sèneca-Autobusos 2023.

Esbossos Carlos Corredera

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

C

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

a més es recolzen en una altra figura geomètrica en forma d'octàgon. Sens dubte, diferents elements geomètrics, triangles, hexàgons... donen aquest caràcter tan particular de l'artista. Potser aquest esbós de Carlos és una definició exacta del seu estil de treball acompanyat de la seua característica taujana de color, en la qual veiem destacar els colors prèviament citats: morats, fúcsies i daurats.

Un any abans l'artista valencià va dissenyar la figura central de la foguera de Sèneca-Autobusos, un projecte que va realitzar al costat de José Gallego i Toni Pérez però en el qual el disseny principal de la foguera era a càrrec de les seues talentoses mans. En la Foguera 2023 de Sèneca-Autobusos amb lema "Poesia eres tu" el disseny se sustentava en la importància de les figures que volaven des del cap central. Dos elements que guiaven un para·lelisme amb el sòl i reflectien l'horitzontalitat de la rematada. La linealitat de les figures en paral·lelismes es reflectia en altres elements que reforçaven aquesta característica. El dit que sostenia la tassa principal era paral·lel a la rematada, la mà que tocava l'arpa complia amb el mateix criteri i el tinter amb forma de cap estava tombat seguint el mateix criteri tècnic. Sens dubte, Carlos no deixa res, ni el més mínim detall, sense estar geomètricament estudiat. Cadascun dels elements se sustenten en la linealitat de les formes, a cercar un paral·lelisme entre el dibuix artístic i el dibuix tècnic. En la foguera "Poesia eres tu" continuem veient la utilització de la seua paleta de color tan característica reforçant el seu estil personal i característic.

Uns anys arrere, viatjant fins al 2019 podem observar el treball realitzat per Carlos per a la Foguera, també de categoria especial, Carolines Altes. Un esbós en el qual es reflecteixen menys elements, però en el qual destaca la mateixa diagonal, tan característica de l'artista, que anys més tard va utilitzar en la citada foguera de 2024 de Florida Portazgo. Sens dubte, les diagonals han sigut un element geomètric molt utilitzat per Carlos i així ho podem observar en altres treballs de disseny que realitza, no sols per a les Fogueres, sinó per a obres d'una altra índole. En aquest esbós de Carolines Altes amb el títol "De Venus a Mart" també podem ressaltar la utilització d'una mateixa paleta cromàtica. Sens dubte, un artista amb un caràcter molt marcat i que acosta la geometria a Les Fogueres.

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

B

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

RAMÓN PLA

Amb un estil totalment diferent del de Corredera, trobem a Ramón Pla, un dissenyador i il·lustrador valencià amb un estil més barroc i amb una paleta de color molt oposada. Les seues formes, tonalitats i detalls contrasten amb les línies rectes i colors plans de Corredera. Però, centrem-nos en Ramón Pla, l'il·lustrador va crear el seu primer esbós per a una foguera adulta a Alacant l'any 2017. Un projecte realitzat per a la Foguera Baver-Els Antigons i que realitzaria l'artista José Lafarga. Un esbós amb el lema Tempus Fugit que a més, va aconseguir el Ninot indultat d'aquell any. Un disseny de ninot ideat per Pla que podem continuar contemplant en el Museu de Fogueres.

És cert que, encara que l'estil de l'il·lustrador valencià és més barroc podem observar que en la realització d'alguns esbossos de Fogueres, especialment el realitzat en 2022 per a la Foguera Sagrada Família i 2018 per a la Foguera Plaça de la Vinya, el reconegut il·lustrador va saber adaptar el seu disseny a uns colors i formes més pròxims a l'estil d'una foguera deixant el seu costat més barroc, més característic de València i amb tons més foscos, però sense perdre la seua essència. També hem pogut veure a Ramón Pla deixant la seua marca i estil en fogueres de categoria especial infantil, com l'esbós realitzat per a la Foguera Florida Portazgo l'any 2023 que va veure la llum de la mà de l'artista Raúl García Pertusa. Gràcies a cadascuna de les imatges, en forma d'esbós, que ens ha deixat en el temps podem definir de forma més concreta el seu estil. Per a això, detallarem algunes característiques de les Fogueres realitzades.

L'esbós per a la Foguera Baver Els Antigons de 2017 és on es reflecteix més l'estil de l'artista tant a nivell compositiu com a nivell cromàtic. Destaca una paleta de color més apagada amb un acostament als tons terra i les tonalitats poc saturades. Potser una paleta de color més pròxima als seus projectes a València. A més, el modelatge de les figures reflecteix més el seu estil personal. Sens dubte, "Tempus Fugit" amb la figura central d'una dona subjectant un rellotge d'arena i un ancià sostenint un bastó amb forma de branca d'arbre reflecteix l'estil de l'artista. En contraposició de l'artista valencià Carlos Corredera, citat prèviament, l'esbós s'allunya de les formes geomètriques, les simetries, les linealitats, i l'acostament al dibuix tècnic. L'esbós reflecteix un clar estil més artístic amb figures més corbes.

L'any 2018 l'artista va variar el seu estil personal acostant-se a projectes amb un estil on els colors cobren un protagonisme més important amb la utilització de colors més saturats i les formes, encara que mantenen les seues corbes, segueixen una geometria major. La utilització dels morats, fúcsies i daurats destaquen sobre una peça central en color blanc. Ramón va cercar en aquest esbós una composició més equilibrada entre l'artístic i el tècnic. Es poden observar figures com el mariner amb una ullera de llarga vista de la part dreta de l'esbós que reflecteix un clar exemple de linealitat i geometria. El fulard de la dona principal també reflecteix aquest concepte de formes rectes i geomètriques. En 2022 per al projecte de categoria especial de Sagrada Família "No és cert, àngel d'amor...", l'il·lustrador va mantenir l'estil de disseny dels projectes per a Alacant i la paleta cromàtica continuava reflectint els fúcsies, daurats, verd aigua fent contrast amb colors més pastissos en rosa o figures en blanc. El contrast de colors saturats amb colors pastels oferia una imatge atractiva i compensada. Quant a les figures el modelatge tornava a ser un contrast entre figures corbes i planes ideades dins d'un esbós en el qual es pot observar la utilització de la proporció àuria entre l'arc superior i les figures centrals que naixen des del sòl.

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

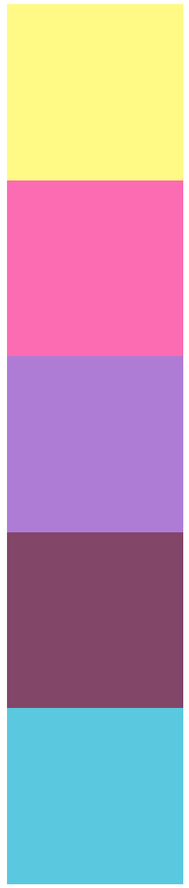

C

A. Foguera Baver-Els Antigons 2017.
B. Foguera Florida Plaça de la Vinya 2018.
C. Foguera Sagrada Família 2022.

Esbossos Ramón Pla

PACO CAMALLONGA

Camallonga s'ha convertit en tot un referent en el món del disseny de fogueres en els últims anys sent un il · lustrador que ha donat forma a gran quantitat d'esbossos en el que l'actualitat de Fogueres es refereix. Els seus treballs són molt característics i tenen una essència i estil fàcilment recognoscibles, no sols per la utilització d'una paleta de color molt marcada i característica si no per la utilització d'una tècnica que podria relacionar-se amb el còmic.

Sens dubte, Paco Camallonga, reflecteix en cada esbós les seues directrius de treball ja siga per a idear una foguera o una foguera infantil ja que, hem pogut veure com aquest reconegut il · lustrador ha deixat la seua petjada en projectes infantils però, mantenint els seus punts més característics, com poden ser els esbossos realitzats per a la Foguera infantil Diputació Renfe l'any 2023, amb el lema "Una volta per Alacant", i l'any 2024, amb el lema "Wow Flipalacant!". Dos fogueres infantils que continuen mantenint les tonalitats de Camallonga però que adapten les seues figures a un públic més infantil. Tots dos projectes van ser realitzats per l'artista Mario Pérez i plantats en Categoria Especial infantil en la concorreguda Avinguda de l'Estació. Un lloc privilegiat per a plantar ja que, molts alacantins, alacantines i turistes passen per aquesta zona durant els dies de fogueres, especialment al mig dia quan es dirigeixen a la mascletà.

Per a conèixer el seu estil de forma més concreta detallarem i estudiarem alguns dels seus esbossos més característics, especialment els realitzats per a diferents Fogueres en els últims anys de categoria especial convertint-se en tot un "clàssic" dins de la categoria. En 2024, l'il · lustrador va dissenyar l'esbós per a la Foguera Baver-Els Antigons amb lema Ilusión.es, realitzada per l'artista Paco Torres. Aquest estava carregat d'estil còmic en el qual l'artista aposta per una paleta cromàtica on destaca la gamma de colors roses i granats. Aquests colors fan contrast amb la utilització de colors freds com a morats, blaus i verds aiguamarina. A més, l'artista utilitza les tonalitats grogues per a ressaltar elements de l'esbós. Sens dubte, un estudi de color molt precís que realça la imatge. En línies generals es tracta d'un esbós que destaca les seues preferències pels mons fantàstics i el seu estil "Punk Rock". En referència a la composició de l'esbós, destaca el seu ventall superior que obri i dona moviment a la rematada. D'altra banda, les dues dones felines subjectades per les mans que es posen en el sòl ofereixen dues figures que semblen estar en

A

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

l'aire. Per a aquesta foguera l'il · lustrador també va realitzar l'esbós del ninot de l'exposició el qual es convertiria en el Ninot indultat de 2024, un projecte que podem observar dia rere dia en el Museu de Fogueres i que oferia un homenatge a la foguera "Crisol" del reconegut i premiat artista Pedro Soriano.

L'any 2023 va ser un gran any per a l'il·lustrador realitzant tres projectes per a fogueres adultes dos d'ells per a fogueres de categoria especial. "Senti-Mental" per a la Foguera Baver-Els Antigons i realitzada per l'artista Paco Torres i "Contrastos" per a la Foguera Polígon de Sant Blai realitzada per a l'artista Paco Giner. L'altre projecte realitzat aquest mateix any va ser per a la Foguera Avinguda de Loring - Estació realitzada per Pau Soler amb el lema "Invocats". Desgranem una mica més de cadascun d'ells per a conèixer a l'il · lustrador. Inicialment ens centrem en el projecte de Loring i Polígon on es reflecteix més l'estil de l'artista, dos esbossos amb estil còmic, una vegada més, i fusionat amb el grafiti on destaquen els morats, fúcsies i blaus verdosos que tant agraden a l'il · lustrador. En els seus últims projectes podem veure la utilit-

B

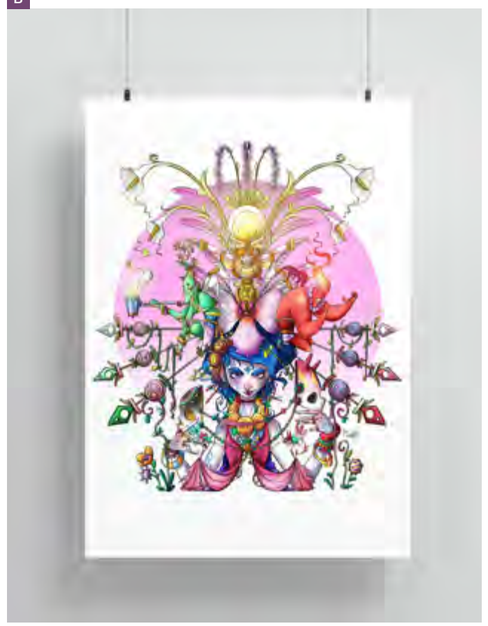

Paleta de color més utilitzada en aquesta foguera.

A. Foguera Baver-Els Antigons 2024.
B. Foguera Baver-Els Antigons 2023.
Esbossos Paco Camallonga

zació d'aquest estil i aquesta paleta de color per a desenvolupar una gran quantitat de treballs. En tots dos projectes el morat és una peça clau. D'altra banda, el projecte presentat per a Baver-Els Antigons continua reflectint el seu estil però s'allunya un poc més en forma i color. Potser com a necessitat de diferenciar els dos projectes creats per a categoria especial, és possible que el dissenyador volguera diferenciar tots dos projectes però sense perdre la seua essència. En l'esbós de "Senti-mental" hi ha una clara utilització dels tons fúcsia però combinats amb blaus i verds. El que sí que és característic i es reflecteix en els tres esbossos és la utilització del blanc per a la figura central de l'esbós. En tots ells veiem com les tres cares estan realitzades en color clar per a fer un alt contrast amb la resta de colors de la paleta cromàtica utilitzada en cadascun dels projectes. Quant a composició, les fogueres de Loring i Antigons oferien una similitud, un cap central amb uns elements que obrien com a rematada. En contraposició per a Polígon l'artista va plasmar una rematada doble amb dues figures en forma de dona que sostenien al seu cap una espècie de ventall.

Fixat la vista en anys anteriors 2022 o 2019, l'artista oferia un disseny una mica diferent. Amb els anys, l'artista ha anat aprofundint en el seu estil i aquests projectes anteriors no reflecteixen els treballs actuals de l'artista. Oferia un clar estil digital però amb una utilització en la seua paleta de color no tan saturada i sí més moderada, destacant sempre la utilització del blanc, o colors molt clars, en la part central de l'esbós. La xica de l'esbós de Florida Portazgo 2019 era de color blanc i contrastava amb els colors de la rematada i la base, en els quals s'utilitzava granats i morats. A més, utilitza un element en color verd, com a color accent del projecte, que destacava per damunt de la resta de colors. En l'esbós de 2022 de la Foguera Polígon de Sant Blai, realitzat per a l'any 2020 però, que va haver de parar-se per la pandèmia, l'artista també va dissenyar una figura central on la cara era en color blanc igual que els altres personatges que l'envoltaven. Els tons granat i verd feien el contrast amb les zones clares. En referència al modelatge, l'artista oferia una figura central en la qual volaven altres elements.

PRESENT I FUTUR

Cadascun dels il · lustradors que hem comentat té un estil totalment diferent, des de les línies rectes de Carlos Corredera, els esbossos amb aire clàssic de Ramón Pla, o els colors estridents de Paco Camallonga. Cadascun d'ells, i molts altres, com poden ser Daniel Gomz, Carlos Benavent, Diego Iglesias... deixen el seu llegat per a les Fogueres en els dies de juny destacant entre aquests últims a Daniel Gomz encarregat de realitzar l'esbós de les fogueres guanyadores de 2023, per a Diputació Renfe, i 2022, per a Florida Portazgo. Dos anys consecutius on el dissenyador va poder alçar-se amb el primer premi de categoria especial. En 2022 el disseny el va realitzar per al taller de Pere Baenas, una foguera amb el lema "Trasplantats" que va captivar al jurat i en el 2023 canvia d'artista i realitza en aquesta ocasió l'esbós per al taller de David Sánchez Llongo amb el lema L-Mental.

Cada imatge, cada esbós, representa un estil que ja forma part de la Festa i que segurament d'ara endavant veurem com altres s'endinsen en el món de dissenyar i il · lustrar fogueres.

DISSENY

SÈNECA

PER AL RECORD

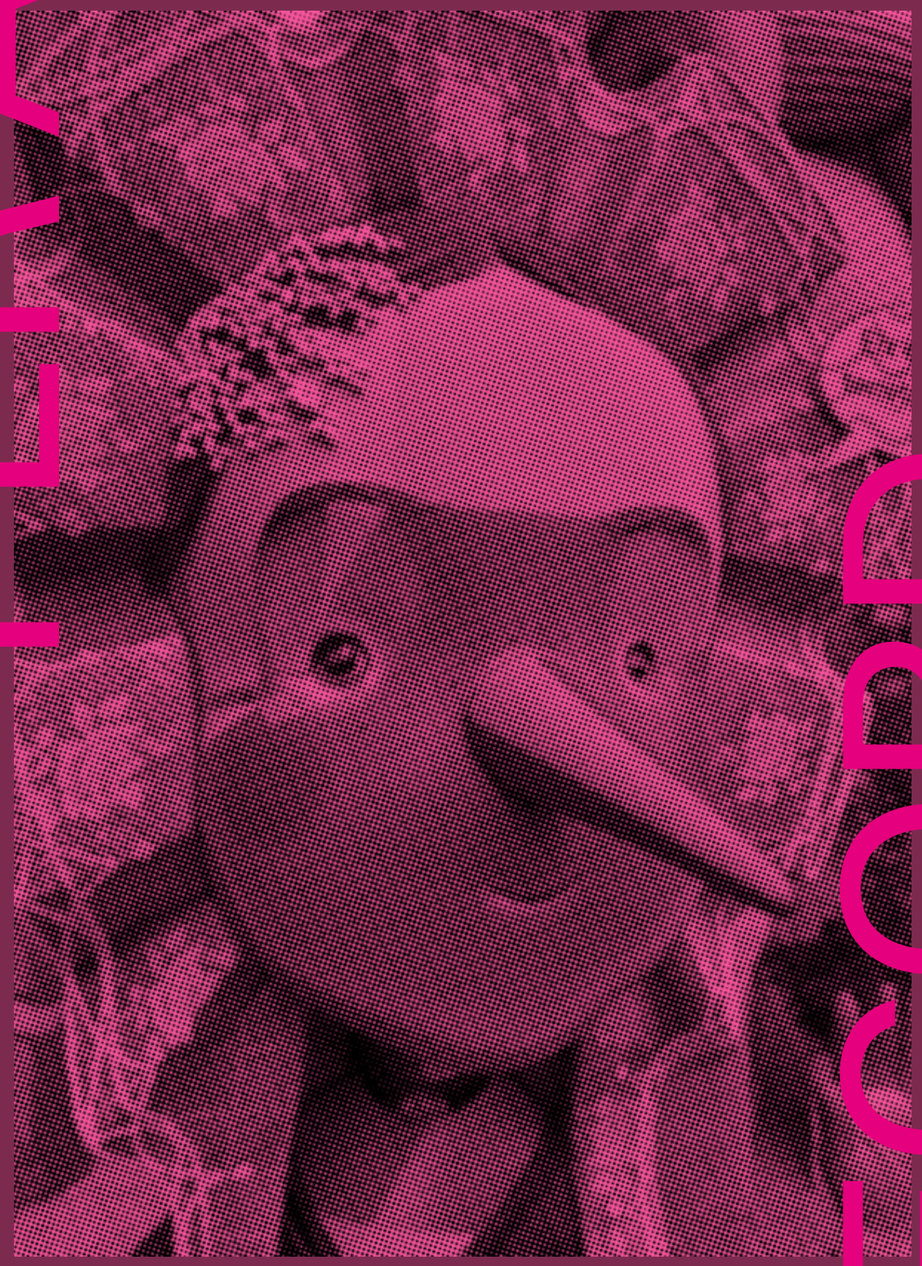

«365 DIES DE VIVÈNCIES. 365 DIES D'ACTIVITATS I ACTES. 365 DIES DE CULTURA I TRADICIÓ. 365 DIES DE MÚSICA I FOGUERES»

PER AL RECORD

FOGUERES ESPECIALS →

Les 10 comissions de Fogueres Especials van mostrar en la plaça de Sèneca els esbossos de la foguera i la foguera infantil . Els nostres artistes Sergio Alcañiz, José Gallego i Toni Pérez van desvelar els seus projectes, al so de les músiques tradicionals, i van il · lusionar a les nostres Bellees amb el seu treball per al proper juny.

→ A

→ B

→ C

→ D

→ E

→ F

A. Sergio Alcañiz presenta 'Oniria i Insomnia'.
B. Components de la comissió amb els esbossos.
C. Aitana i Iker amb l'esbós de la foguera infantil.
D. Rebeca i José Luis amb l'esbós de la foguera.
E. José Gallego i Toni Pérez presenten 'Vamos a contar mentiras'.
F. Esbossos de les 10 fogueres de categoria especial.

Fotografies Israel Galvañ

CONCERT XXIX CAMPANYA DE MÚSICA ALS POBLES →

La Unión Musical de Torrellano va ser l'encarregada del concert de música tradicional que es va celebrar en la nostra plaça, en el que es va estrenar el pasdoble 'Colo' del compositor Miguel Ángel Mas Mataix. El nostre company, Andrés Colomina, va rebre la sorpresa al dirigir a la seua banda de música sense saber que la composició estava dedicada a ell mateix.

→ A

→ B

→ C

A. Les representants de la Foguera amb el director de la banda, Andrés Colomina.
B. Concert 'Música als pobles'.
C. El compositor Miguel Àngel Mas Mataix entrega el pasdoble 'Colo'.
D. Fotografia oficial dels representants de la Foguera i de la banda de música.

Fotografies Israel Galvañ

→ D

L'EXPOSICIÓ DEL NINOT→

Com cada any, els components de la comissió vam baixar a la Sala de exposicions per rebre els ninots dels nostres artistes, que any rere any ens sorprenen amb el seu treball. Els dos ninots van obtenir el primer premi del jurat de la categoria especial. El ninot de la Barraca I no volíem, d'Óscar Villada, també va ser el millor ninot de barraques.

→ A

→ B

→ C

→ D

→ E

A. Xiquets i xiquetes de la comissió amb el ninot de la foguera infantil.
B. Components de la comissió amb el ninot infantil.
C. Components de la comissió amb el ninot de la foguera.
D. La Bellea, les Dames d'Honor, el president i els artistes amb el ninot.
E. Entrega del ninot en la exposició.

Fotografies David Hernández

PRESENTACIÓ DELS LLIBRETS →

El saló d'actes de l'edifici Regus va acollir la presentació del llibret infantil, realitzat pels xiquets i xiquetes de la comissió, i el llibret 'Geni' com homenatge a l'artista Pedro Soriano, realitzat per la comissió de cultura i imatge de la Foguera. Els dos llibrets van guanyar el Primer premi de llibrets de les Fogueres de Sant Joan 2024.

→ A

→ B

→ C

→ D

A. Aitana i Iker presentant el llibret infantil.
B. Presentació en el saló d'actes de l'edifici Regus.
C. La Bellea, les Dames d'Honor i el President amb el llibret infantil.
D. Xiquets i xiquetes de la comissió infantil amb Pedro Soriano.
E-F. David Hercha presenta el llibret de la Foguera.
G. Col·laboradors de la publicació Geni.
H. Les i els representants de la comissió amb Pedro Soriano a qui va dedicat el llibret.

Fotografies Israel Galvañ

→ E

→ F

→ G

→ H

VISITA AL TALLER DELS NOSTRES ARTISTES →

Un nombrós grup de foguerers i fogueres vam visitar els tallers dels artistes. L'autobús va fer el tradicional recorregut per València, Alzira i Gandia i, en cada parada, xiquets i grans van carregar les il · lusions amb el colorit i el bon acabat dels ninots. En pocs dies la plaça de Sèneca es convertirà en un puzle multicolor amb dues fogueres espectaculars.

→ A

→ B

→ C

A. Visita al taller de Sergio Alcañiz.
B-C. La Bellea i el president amb l'artista de la foguera infantil.
D-E. La comissió en els tallers de José Gallego i Toni Pérez.
F-G. La Bellea i el president amb els artistes.

Fotografies Israel Galvañ

→ D

→ E

→ F

→ G

LA CAVALCADA DEL PREGÓ →

L'arribada del mes de juny es sinònim de Fogueres i la Cavalcada del Pregó la primera desfilada oficial fins a la plaça de l'Ajuntament. Les nostres Bellees Aitana i Rebeca, acompanyades per les seues Dames d'Honor, els presidents i precedides pels nostres banderins van gaudir en el primer acte oficial.

→ A

→ C

→ B

→ D

A-B. Les Bellees i les Dames d'Honor.
C-D. Cavalcada del Pregó.
E. Aitana i Rebeca preparades per a la desfilada.

Fotografies Família Medina

→ E

L'ENTRADA DE BANDES →

L'Entrada de Bandes és el primer acte que aconsegueix reunir tota la comissió, vestida amb la indumentària tradicional.

La música és, junt a la foguera, l'element més important per a Sèneca-Autobusos i és per això que vam gaudir desfilant amb 100 músics de la Unió Musical d'Agost, que ens acompanya des de 2012, al so del nostre himne 'De Quiroga a Sèneca-Autobusos'.

A. La Unió Musical d'Agost en l'Entrada de Bandes.
B. Col · locació d'un corbatí en la bandera de la banda.
C. La comissió en la plaça de l'Ajuntament.

Fotografies Antonio Botella

→ A

→ B

→ C

LA CAVALCADA DEL NINOT→

La Cavalcada del Ninot és l'acte més festiu i informal de la Festa. Més de vuitanta persones van participar, vestits de 'Pinotxo', amb referències al lema de la foguera 'Vamos a contar mentiras'. El racó de la Foguera és el punt de trobada on tots i totes preparen les disfresses i comparteixen els dies previs.

→ A

→ B

→ C

→ D

→ E

A. Les Bellees en la Cavalcada del Ninot.
B. Les Bellees i les Dames d'Honor preparades per a la desfilada.
C-D. Moments de la desfilada.
E. La comissió disfressada de Pinotxo.

Fotografies Israel Galvañ

LA PLANTÀ →

L'arribada dels camions dels artistes és un dels moments més il·lusionants perquè es fa realitat el treball de tot un any. Els equips de Toni Pérez i José Gallego van donant forma al projecte i els ninots multicolors s'alcen fins el cel. Passen les hores i els dies i totes i tots esperem bocabadats fins a que la foguera estiga plantada gaudint d'un treball que ens fa feliços.

→ A

→ B

→ C

→ D

A-E. Arribada dels camions i descàrrega dels ninots.
F-G. Les Bellees amb el cos de Pinotxo.
H. Comença la plantà de la rematada.

Fotografies Israel Galvañ

→ E

→ F

→ G

→ H

→ I

→ J

I. La comissió vigilant la plantà.
J. Miguelo i José.
K-L. Els bebès també de plantà.

Fotografies Israel Galvañ

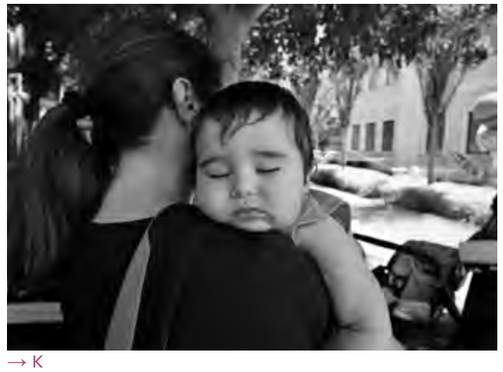

→ K

→ L

→ M

M. Juan Luis, David i Jessi.
N. Preparant el cos de Pinotxo per a la plantà.
O. L'equip de plantà.

Fotografies Israel Galvañ

→ N

→ O

LA PLANTÀ INFANTIL →

Els xiquets i les xiquetes es van reunir en la plaça per ajudar a Sergio Alcañiz a descarregar la foguera infantil. Cada ninot i cada detall eren un motiu de felicitat. Tots i totes, especialment Aitana i Iker, volien ajudar a l'equip de l'artista per a plantar, perquè volien que els propers quatre dies la seua foguera fora la millor.

→ A

→ B

→ C

A-B. Rematada de la foguera infantil.
C-D. Sergio Alcañiz i el seu equip plantant la foguera.
E. Ninot de la foguera.
F. Equip de plantà.

Fotografies Israel Galvañ

→ D

→ E

→ F

LA PORTALÀ DE LA BARRACA I ELS NINOTS DE CARRER →

Óscar Villada tornava a la plaça un altre any amb la portalà de la Barraca I no volíem. Enguany va plantar un gran jardí amb un ninot que va aconseguir el premi dels ninots de barraques.

Juan Luis, Isa i Lourdes es van encarregar de coordinar la plantà dels ninots de carrer i tot el voltant de les fogueres va quedar preparat per a milers de visites.

→ A

→ B

A. Plantà del ninot de carrer.
B. Plantà del ninot de carrer infantil.
C-D. Flors de la portalà de la barraca.
E. Portalà de la barraca I no volíem.
F-G. Ninots de la barraca.

Fotografies Israel Galvañ

→ C

→ D

→ E

→ F

→ G

LA FOGUERA INFANTIL →

'Oniria i Insomnia' va quedar acabada per a que milers de visitants la pogueren admirar, especialment els xiquets i les xiquetes. Tots els ninots eren bonics, amb una gran perfecció en el seu acabat i en el punt més alt, un dedicat a Martina, la nostra Bellea del Foc Infantil. Sergio Alcañiz ens va sorprendre una altra vegada.

→ A

→ C

→ B

→ D

A-D. Ninots de la foguera infantil.
—. Oniria i Insomnia de Sergio Alcañiz.

Fotografies Israel Galvañ

EL PREMI DE LA FOGUERA INFANTIL →

El dia 20 pel matí els xiquets i les xiquetes de la comissió infantil estaven nerviosos amb la visita dels jurats. Aitana i Iker van ser els encarregats d'explicar cadascun dels ninots. A les cinc de la vesprada va començar el lliurament i, després de molts nervis, tots i totes van botar d'alegria amb el Tercer premi i el Primer de 'la Colla' d'À Punt.

→ A

→ B

→ C

→ D

A-B. Aitana, Iker i Martina amb la foguera infantil.
C-D. Visita del jurat.
E. Aplaudint el Tercer premi de categoria especial.
F. La Bellea, les Dames d'Honor i el president celebrant el Tercer premi.
G. Els xiquets i les xiquetes de la comissió.

Fotografies Israel Galvañ

→ E

→ F

→ G

SOPAR DE LA PLANTÀ →

Com és tradicional, la nit del 19 de juny ens vam reunir en la plaça tota la comissió, els artistes, una representació de la nostra banda de música, els patrocinadors oficials i una representació de la Federació de Fogueres amb la Bellea del Foc Infantil i les seues Dames d'Honor. Un any especial perquè Martina és foguerera de Sèneca. 350 persones amb un gran ambient.

→ A

→ B

A. Les representants de la Foguera en la nit de la plantà.
B. La comissió, els artistes i els càrrecs d'honor en el sopar de la plantà.
C. Visita de la Bellea del Foc, les Dames d'Honor i la Federació de Fogueres.
—. Les representants de la comissió davant de la foguera.

Fotografies Antonio Botella

→ C

LA FOGUERA →

'Vamos a contar mentiras' va resultar un projecte espectacular amb una perfecta combinació de colors i una gran rematada presidida per 'Pinotxo'. Els ninots formaven escenes amb crítiques d'actualitat amb un disseny impecable. José Gallego i Toni Pérez ens van regalar, un any més, una obra d'art efímer que sempre anem a recordar.

→ A

→ C

→ B

→ D

A-D. Ninots de la foguera.
—. 'Vamos a contar mentinras' de José Gallego i Toni Pérez.

Fotografies Israel Galvañ

EL PREMI DE LA FOGUERA →

La comissió va rebre al jurat amb aigua llimó i dolços, ja que érem la segona foguera a visitar. Rebeca i Amand van ser els encarregats de fer el recorregut i explicar el projecte fet realitat. Per la vesprada molts nervis per a sentir el lliurament dels premis, de fet es va tallar la comunicació i, sense adonar-nos, el Segon premi ens va fer esclatar d'alegria. També el Primer premi d'À Punt.

→ A

→ B

→ C

A. Visita del jurat.
B-C. Celebrant el Segon premi de categoria especial.
D. Rebeca, Amand i José Gallego celebrant el premi.
E. Els i les representants de la comissió amb l'artista.
F. La comissió de la foguera orgullosa del Segon premi.

Fotografies Israel Galvañ

→ D

→ E

→ F

EL LLIURAMENT DELS PREMIS →

Com a novetat, el lliurament es va traslladar a la Contxa de l'Esplanada. El sol i el calor van ser els protagonistes, però la satisfacció de replegar tots els reconeixements al nostre treball, els premis de les dues fogueres i els aplaudiments de les comissions de categoria especial, fent un passadís a Sèneca-Autobusos, van fer del matí un moment de gran alegria i orgull.

→ A

→ B

→ C

→ D

A. Desfilada del lliurament dels premis.
B. Les Bellees i el president.
C. Membres de la comissió.
D. Les Dames d'Honor.
E-G. Les Bellees.

Fotografies Israel Galvañ

→ E

→ F

→ G

→ H

→ I

→ J

H-J. Desfilada per l'Esplanada.
K-L. Entrega dels banderins dels premis en la Conxa.
M. Desfilada amb els banderins.
N. Aitana i Rebeca amb els premis de les fogueres.
O. Aitana i Iker amb el Tercer premi i el Primer premi d'À Punt.
P. La comissió amb tots els premis aconseguits.

Fotografies Israel Galvañ

→ L

→ M

→ N

→ O

→ K

→ P

L'OFRENA DE FLORS →

L'Ofrena és un dels actes més importants de les Fogueres. La comissió amb clavells blancs, els pasdobles de 150 músics que ens van acompanyar i un cadafal preparat pels foguerers, van aconseguir una gran desfilada amb la emoció de fer un altre any l'Ofrena. Al arribar a la plaça de l'Ajuntament, tota la comissió va fer un corredor a les Bellees Aitana i Rebeca.

→ A

→ B

→ C

→ D

A. Foguereres en l'Ofrena.
B. Aitana i Rebeca amb el cadafal de la comissió.
C. Aitana, Iker, Diandra i Daniella.
D. Cadafal de la comissió per a l'Ofrena de flors.

Fotografies Antonio Botella

ELS DIES DE FOGUERES →

La intensitat dels actes i la convivència són referents per a viure unes grans Fogueres. Pel dia, visites tradicionals per a gaudir de les nostres Fogueres com la del Centre San Rafael, i per la nit els sopars en el nostre racó, especialment la nit del 20 en la que mai falta la coca amb tonyina, les bacores y tota la comissió amb la samarreta blanca per a la foto oficial.

→ A

→ B

→ C

→ D

→ E

→ G

→ F

A-C. Visita tradicional del Centre San Rafael.
D. Fotografia oficial de la comissió 2024.
E-G. Sopar en el racó de festes amb coca amb tonyina i bacores.

Fotografies Israel Galvañ

MISSA EN VALENCIÀ I DINAR OFICIAL DE SANT JOAN →

El dia de Sant Joan es va celebrar la 49 missa en valencià en la parròquia dels Caputxins. Van participar components de la comissió amb els vestits tradicionals, el Cor Sèneca i la nostra banda d'Agost. El migdia, l'Hotel AC va ser el lloc elegit per al dinar oficial de Sant Joan on les Belles, els artistes i els presidents van fer balanç de la Festa amb un resultat perfecte.

→ A

→ B

→ C

→ D

A-B. 49 missa en valencià en la parròquia dels Caputxins.
C-D. Desfilada prèvia a la missa.
E. Entrada de les Bellees i Dames al dinar oficial.
F-G. Parlaments en el dinar oficial de Sant Joan.

Fotografies Israel Galvañ

→ E

→ F

→ G

NIT DE LA CREMÀ →

La plaça de Sèneca es va omplir de foc en la nit màgica de la cremà. Les Bellees, les Dames i els presidents es feien les últimes fotografies abans de botar la traca que va posar el punt i final a uns dies inoblidables. L'aigua va guanyar al foc amb la presència dels bombers que van fer gaudir al públic amb la banyà. Amb les cendres, la primera traca de les Bellees 2025.

→ A

→ B

→ C

→ D

→ E

→ F

→ G

→ H

A-E. Fotografies de les Bellees i les Dames abans de la cremà.
F. Encesa de la traca.
G. Comença la cremà.
H. Aitana, Rebeca i Iker.

Fotografies Israel Galvañ

→ I

—. Les flames devoren 'Vamos a contar mentiras'.
I-K. Aitana, Rebeca i Iker col·laborant amb els bombers en la banyà.

Fotografies Israel Galvañ

→ J

→ K

→ L

→ M

→ N

L. Joves demanant aigua per a la banyà.
M. Aitana, Rebeca i Iker.
N. Les Bellees, els presidents i els artistes.
O-Q. Encesa de la primera traca de les Bellees i el president 2025.

Fotografies Israel Galvañ

→ O

→ P

→ Q

LA CAVALCADA DEL COSO MULTICOLOR →

Una batalla de confeti i serpentines com a cloenda de les Fogueres 2024. Les carrosses anaven i tornaven mentre grans i xiquets gaudien en una guerra particular plena de colors. Les famílies van ser l'objectiu principal per a una pluja de paperets que posava el punt i final a unes festes divertides, participatives i molt tradicionals.

A-D. Les representants de la Foguera en la carrossa del Coso Multicolor.
E-F. Les Bellees i les Dames amb una pluja de confeti.

Fotografies Família Medina

→ A

→ B

→ C

→ D

→ E

→ F

PROCLAMACIÓ DE LES BELLEES →

Verónica, Carmen i les seues Dames d'Honor van ser proclamades en l'Espai Sèneca. Va ser la primera presentació i més de 700 persones ens van acompanyar en un acte tradicional amb la música de l'Harmonia d'Alacant i les veus del Cor Sèneca. Gabriel i María van ser els encarregats d'imposar les bandes a les seues filles com a representants d'un nou exercici.

→ A

→ C

→ B

→ D

→ E

→ F

→ G

→ H

A. Acomiadament d'Aitana i Rebeca.
B-D. Imposició de les bandes a les Bellees i Dames d'Honor 2025.
E-H. Les Bellees, les Dames d'Honor i el president infantil 2025.

Fotografies Israel Galvañ

XIII EDICIÓ DE DON JUAN TENORIO→

El claustre de Sant Nicolau es va convertir, un any més, en l'escenari de la lectura dels versos de Don Juan Tenorio. Components de la societat alacantina es van convertir en els personatges de l'obra davant el pòrtic barroc de la Concatedral. El Cor Sèneca va ser l'encarregat de la part musical sota les arcades enllumenades de roig.

→ A

→ B

→ C

→ D

A. Verónica i les Dames d'Honor en el claustre de Sant Nicolau.
B. Participants en la XIII lectura de Don Juan Tenorio.
C-D. El Cor Sèneca va posar l'acompanyament musical.
E-J. Participants en la lectura dels versos de l'obra.

Fotografies Israel Galvañ

→ E

→ F

→ G

→ H

→ I

→ J

CONCURS ARTÍSTIC →

Els i les components de la comissió van participar en el playback de la secció única i van assajar durant setmanes per oferir una actuació esplèndida, complementada pel decorat, els vestits, la perruqueria i el maquillatge per a les i els ballarins. La Foguera dona l'opció de participar en moltes activitats culturals, artístiques i festives.

A-E. Actuació de la comissió en el concurs artístic de Fogueres.

Fotografies Tony Díez

→ A

→ B

→ C

→ D

→ E

MÚSICA DE NADAL →

El Cor Sèneca va ser l'encarregat d'oferir el XVIII Concert de Nadal en la parròquia dels Caputxins. Marina va preparar un gran repertori que, amb el complement d'un grup de corda, va agradar els assistents. Dies més tard, 70 components de la comissió van participar al Certamen de Nadales convocat per la Federació de les Fogueres de Sant Joan.

→ A

→ B

→ C

→ D

A-C. XVIII Concert de Nadal a càrrec del Cor Sèneca.
D. Les Bellees, les Dames d'Honor, els presidents i la Bellea del Foc Infantil.

Fotografies Israel Galvañ

→ E

→ F

→ G

E-G. Participació en el Certamen de Nadales de la Federació de Fogueres.

Fotografies Tony Díez

SOPAR DE NADAL →

Es va celebrar en el Restaurant Juan XXIII amb la participació de més de 150 persones. A més de compartir els millors desitjos per a Nadal, es van presentar els esbossos de les fogueres 2025. Sergio Alcañiz va presentar 'Oh nubis!' i José Gallego i Toni Pérez, 'Atracció fatal', dos projectes sorprenents.

→ A

→ B

→ C

A. Carmen, Marcos, Daniella i Valeria amb l'esbós de la foguera infantil.
B. Carmen y Verónica.
C. Verónica i les Dames d'Honor amb l'esbós de la foguera.
D-E. Signatura dels contractes amb els artistes.
F. Els artistes i els presidents i presidentes de la Foguera.
G. Comissió de la Foguera en el sopar de Nadal.

Fotografies Israel Galvañ

→ D

→ E

→ F

→ G

FOGUERES EN NADAL →

La Federació de les Fogueres de Sant Joan convoca tots el anys el sopar de Fogueres en Nadal, tant infantil com adult, en el que participen els representants de totes les comissions. Prèviament, ens vam reunir en el nostre racó per fer les fotografies amb els i les assistents i veure el pessebre, que va muntar la comissió d'activitats populars, i el infantil que va guanyar el Primer premi.

→ A

→ B

→ C

→ D

A-D. Recepció en el racó als representants de la Foguera abans del sopar de Fogueres en Nadal infantil.

Fotografies Israel Galvañ

→ E

→ F

→ G

E-G. Representants de la Foguera en el sopar de Fogueres en Nadal.

Fotografies Israel Galvañ

50 ANYS DE FOGUERER→

El dia 22 de març la comissió es va reunir al Casino d'Alacant per a donar una sorpresa al nostre president al complir 50 anys de foguerer. Va ser un acte entranyable recordant moltes vivències i compartint els records. Tota una vida dedicada a les Fogueres, que té la millor recompensa en la bona relació amb moltes persones que han escrit la història de Sèneca-Autobusos junt a ell.

→ A

→ B

→ C

→ D

→ E

→ F

→ G

→ H

A-E. Paraules en l'homenatge a Amand pels 50 anys de foguerer.
F. Amand donant les gràcies per l'acte en el Casino d'Alacant.
G-H. Assistents a l'acte.

Fotografies Israel Galvañ

HOMENATGE A MARTINA →

El 12 d'abril es va realitzar un homenatge a la nostra Martina, precisament el mateix dia d'un any després d'haver sigut elegida. L'Aula de Cultura de la Fundació Mediterrani es va omplir de gent de Fogueres i va gaudir dels parlaments dedicats a ella, de les fotografies de les diferents etapes de la seua vida i de la presència dels màxims representants de les Fogueres i de les Festes germanes de la Comunitat Valenciana.

170 persones de la Societat Musical l'Harmonia d'Alacant i el Coro Sèneca, amb la col·laboració d'altres tres corals, van interpretar les nostres músiques tradicionals. El moment musical més emocionant va ser la interpretació del pasdoble 'Martina Lloret', regal de la nostra comissió.

→ A

→ B

→ C

→ D

→ E

→ F

A-B. Les Bellees, les Dames d'Honor i els presidents amb Martina.
C. Components de la comissió de la Foguera.
D. Martina amb les Dames d'Honor de la Bellea del Foc.
E. Entrega del pasdoble amb el seu nom 'Martina Lloret'.
F. L'Harmonia d'Alacant, el Cor Sèneca i tres corals participants en l'acte.
G. Les representants de València, Castelló i Borriana amb Martina.
H. Martina feliç pel homenatge de la seua Foguera.

Fotografies Tony Díez

→ G

→ H

GALA DE LES CANDIDATES →

Les gales de les candidates es van celebrar en l'Estadi de futbol 'Rico Pérez'.

Prèviament Aitana i Rebeca van arribar a la plaça de Sèneca on les esperava la comissió. Les dues ens van sorprendre vestides per a l'ocasió. El dia de les infantils, Martina va tancar la desfilada amb un vestit espectacular com a Bellea del Foc Infantil.

A-B. Martina a la pasarel·la.
C. Els foguerers acompanyant a Aitana.
D-E. Joves i xiquets.
F. Rebeca espectacular a la pasarel·la.
G. Aitana molt elegant a la pasarel·la.
H. Els foguerers acompanyant a Rebeca.

Fotografies Tony Díez

→ A

→ B

→ D

→ E

→ F

→ G

→ C

→ H

ELECCIÓ DE LA BELLEA DEL FOC D'ALACANT →

Aitana i Rebeca van viure una nit molt especial. La plaça de bous es va convertir en l'epicentre de les il · lusions i totes les representants de les Fogueres ens van oferir el millor dels seus somriures i nosaltres tots els aplaudiments.

I va arribar el moment màgic de l'acomiadament de Martina com a Bellea del Foc infantil d'Alacant 2024... un gran discurs per a una gran Bellea.

A-B. Aitana i Rebeca desfilant amb el vestit de nit durant l'elecció de la Bellea del Foc d'Alacant.
C-D. Aitana i Rebeca desfilant co el vestit d'alacantina durant l'elecció de la Bellesa del Foc.
E-F. Martina Lloret, Bellea del Foc infantil d'Alacant 2024 i comissionada de Sèneca-Autobusos, durant el seu comiat en la plaça de bous.

Fotografies Tony Díez

→ A

→ B

→ C

→ D

→ E

→ F

FOGUERES

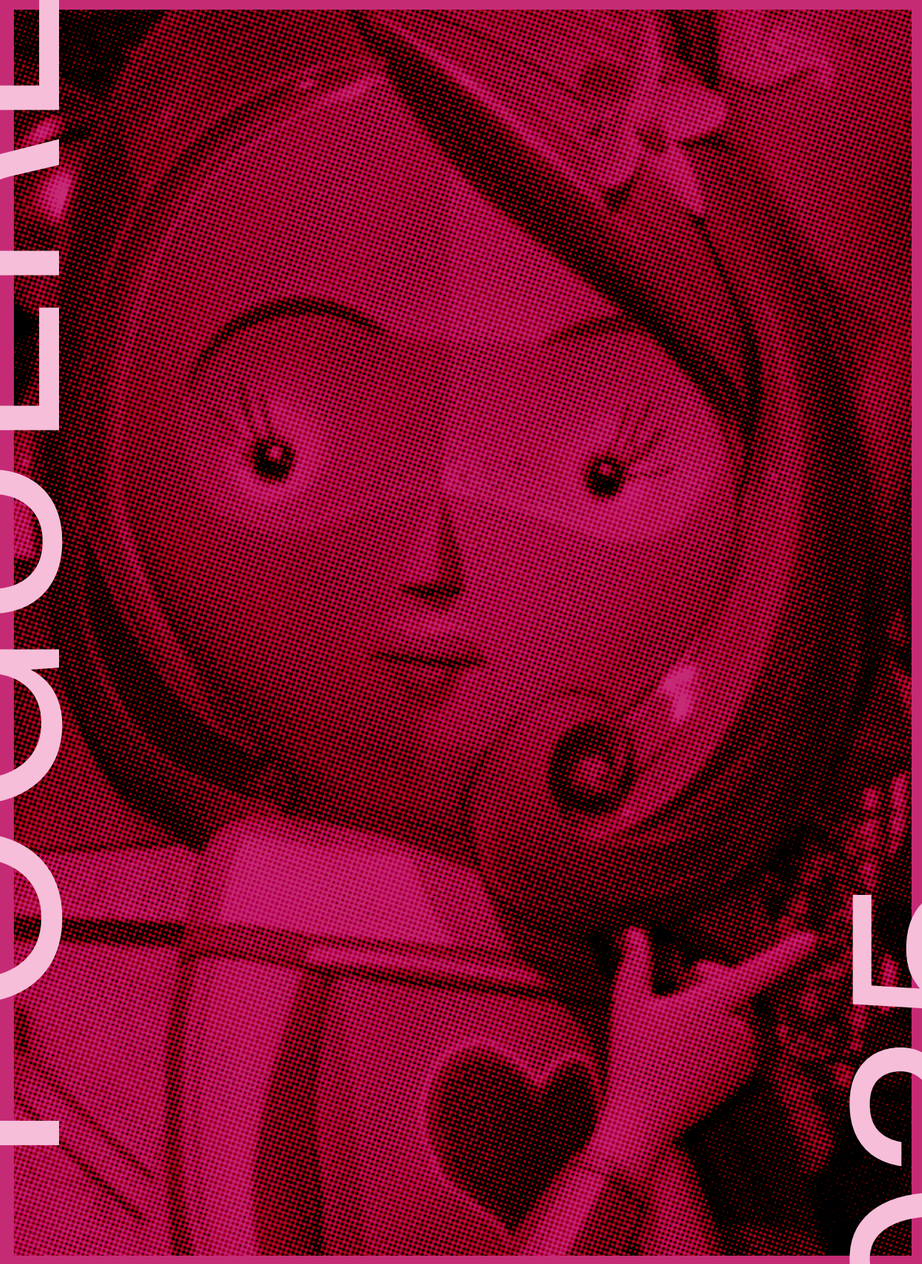

2025

«FOGUERERES
I FOGUERERS,
PRESIDENTES
I PRESIDENTS,
BELLEES I DAMES
D'HONOR, FOGUERES
I PÓLVORA. TOTS
JUNTS FORMEM UN
EQUIP INIGUALABLE»

COMISSIÓ INFANTIL 2025

Marcos Gómez
Carmen Echávarri
Adriana Berenguer
Aitana Pérez
Aitor Berná
Alejandro Lloret
Candela Pérez
Carlos Aristy
Carlos Pérez
Claudia Sanchís
Dafne Fenoll
Daniel Compañy
Daniella Berna
Diandra Fenoll
Eidán Pérez
Elvira Aristy
Héctor Grafulla
Iker Gómez
Iris Arandia
Leo Uroz
Lía Amengual
Manuel Martínez
Marta García
Martina Amorós
Martina Lloret
Nicolás Hernández
Nicolás Sánchez
Nicolás Vázquez
Paola Valls
Paula Durá
Paula García
Sofía Pérez
Teresa Fabrí
Valeria Amengual
Víctor López

FOGUERERS D'HONOR 2025

José Gallego
Toni Pérez
Sergio Alcañiz
Óscar Villada
Daniel Luis Mas

COMISSIÓ 2025

Josep Amand Tomás
Beatriz Martínez
David Hernández
José Luis Huélamo
Lola Alcaraz
Amparo Tresáncoras
Miguel Ángel Compañy
Paula Tomás
Rafael Baeza
Adrián Mazón
Carmina Arribas
Eloy Devesa
Fuensanta Cerezo
Fuensanta Medina
Juan Luis Sánchez
Juan Miguel Arribas
Lourdes Martínez
Luna Vázquez
Patricia Medina
Pablo Pascual
Pedro Martínez
Rafael Amat
Rosana González
Aitana Arques
Aitana Tresáncoras
Alicia Sirvent
Amanda Ramírez
Amparo Pascual
Ana Belén Rodríguez
Ana Martínez
Ana Rocamora
Andrea Mayans
Andrés Colomina
Andrés Sevila
Andrés Uroz
Ángel Vázquez
Anna Pascual
Antonio Arques
Antonio Botella
Antonio Miralles
Aroa Arques
Asunción Gómez
Beatriz González
Beatriz Vidal
Carlos Aristy
Carlos Pérez
Carmen Ballester
Carmen Torrijo
Carmen Mª Mas
Carmina Alberola
Carolina Sevila
Cecilia Sirvent
Charo Rodríguez-Bobada
Claudia López de Atalaya
Claudia Mª Soler
Claudio López de Atalaya
Cristina Payá
David Gerona
David Sotelo
Denise Mut
Diandra Marqués
Elena Valls
Elia Sessé
Elvira Gómez
Elvira Pomares
Emilio Pulido
Enrique Mut
Enrique Pina
Esteban Jesús
Eugenia Tonda
Eva Sampere
Fernando Abad
Fernando Gil Guerrero
Fidel Gómez
Finuca Cardell
Fran Navazo
Francisca Suárez
Francisco Javier Lario
Francisco S. Berenguer
Gabriel Echávarri
Gemma Ramón
Germán Iborra
Germán Marqués
Guillermo Berenguer
Henoc Pérez
Ignacio Lloret
Inés Iborra
Inmaculada Briones
Irene Botella
Irene Compañy
Irene de Guezala
Irene Diana Guijarro
Irene Pérez
Irene Sampere
Isabel Cerezo
Isabel Domenech
Isabel Morató
Isabel Niñerola
Isabel Pérez
Isabel Quinto
Isabel Velayos
Israel Galvañ
Itziar Mataix
Iván Botella
Izán Arques
Jaime Javier Crespo
Javier Carrasco
Jéssica García
Joan Sánchez
Jónatan Amengual
Jorge Huélamo
José Antonio Compañy
José Carrasco
José Domingo Niñerola
José Gómez
José Manuel González
José Manuel Sampere
José Niñerola
Josepa Isabel Mut
Juan Carlos Gómez
Juan Enrique Fabri
Juan Manuel Vázquez
Juana Asensio
Laura Cuenca
Lirios Huélamo
Lirios Llorens
Lorena Rodríguez
Lorena Romans
Loreto Bonmatí
Loreto Muñoz
Lourdes Carretón
Lucas Gómez
Lucía Devesa
Luis Claver
Luis Miguel Valls
Luis Mira
Manuela Pastor
Mª Asunción Marcilla
Mª Aurora Alonso
Mª Begoña Pelayo
Mª Dolores Faz
Mª Elisa Jordá
Mª Enriqueta Calpena
Mª Esther Navas
Mª Isabel Bermejo
Mª José del Valle
Mª Jesús Ramos
Mª Jesús Rubio
Mª Pilar Guiu
Mar López de Atalaya
Marcos Carrasco
Mari Carmen González
Mari Carmen Jordá
Mari Luz Chamorro
María Manero
María Navarro
Marina García
Marina Martínez
Mati Mira
Mayalen Pérez
Miguel Ángel Ballesta
Miguel Ángel López
Miguel Ángel Pérez
Miguel Bermejo
Miguel Valls
Mikel Echávarri
Mónica Gómez
Natalia González
Neus Rico
Nicolás Cuenca
Nuria Fabri
Nuria Martínez
Óscar Arques
Pablo Fabri
Paola Navarro
Patricia Berenguer
Pau Colomina
Pau García
Pedro Jesús Muñoz
Pilar Mayor
Ramiro García
Ramón Estébanez
Rebeca Mendiluces
Roberto Gutiérrez
Roger Costa
Roque Berná
Rosa Faja
Rosa Lloret
Rosario García
Rosario Orozco
Rubén Buendía
Salvador Gómez
Sandra Sampere
Sergio Tortosa
Sofía Gómez
Sofía López
Teresa Compañy
Teresa Mª Martínez
Teresa Muñoz
Tomás Bordera
Tomás Llorca
Verónica Mataix
Verónica Tresáncoras
Vicente Devesa
Víctor García
Violeta Trives

→ PRESIDENT INFANTIL

MARCOS GÓMEZ MARTÍNEZ

VERÓNICA MATAIX MANERO

CARMEN ECHÁVARRI VIDAL

DAMES D'HONOR

IRENE BOTELLA SOLER

AITANA ARQUES CARRETÓN

INÉS IBORRA MIRA

ANNA PASCUAL SESSÉ

DAMES D'HONOR INFANTILS

DANIELLA BERNA MAS

VALERIA AMENGUAL MAYANS

FOGUERA

CATEGORIA ESPECIAL

JOSÉ GALLEGO I TONI PÉREZ

Aquest any, el parc d'atraccions Fantasía Catastrofista ha superat tots els límits de l'entreteniment irresponsable amb la seua nova joia mecànica: Atracció Fatal, un carrusel tan dramàtic que fa que una reunió familiar semble el paradís.

Oblida't dels cavallets de colors, els unicorns amb purpurina i els somnis dolços. Ací, els que entren no pugen cridant d'alegria, sinó preguntant si han fet testament. L'estrela del parc és un carrusel apocalíptic, decorat amb calaveres, llamps, trons, i ambientat amb una playlist de música gregoriana barrejada amb heavy metal. Romanticisme medieval amb gust de fi del món.

Però el millor —o el pitjor, depén de l'estómac del visitant— són els cavalls del carrusel, que no són cavalls, sinó els mateixos Quatre Genets de l'Apocalipsi.

Conquesta és tan prim que si parpelleges, el perds. El seu cavall està fet d'or i corona el cel.

Guerra ve amb una armadura rovellada i una espasa que vibra al ritme de reggaeton bèl · lic. Si et muntes, prepara't per a discutir amb el teu cunyat.

Pesta fa olor com un calcetí medieval oblidat en un pantà. Té la veu del teu cosí constipat i reparteix tosides amb efecte surround. I després està Mort, elegant, callada, sexy, i amb el cavall més net de tots (perquè el neteja amb les ànimes que s'emporta).

El carrusel gira lentament... al principi. Després accelera fins a arribar a velocitat "judici final". Alguns criden d'emoció, altres resen. Una senyora va demanar la comunió a meitat de la volta. Un xic va jurar haver vist la seua sogra entre els llamps.

El parc assegura que és "una experiència inoblidable", i és veritat, perquè després de pujar a l'Atracció Fatal, ningú torna a mirar un tiovivo normal sense sentir esgarrifances i olor a sofre. Es recomana no pujar amb l'estómac ple, ni buit, ni viu si es pot evitar.

Atracció Fatal: Per a qui creu que la fi del món hauria de tindre llums, música i cua per a entrar.

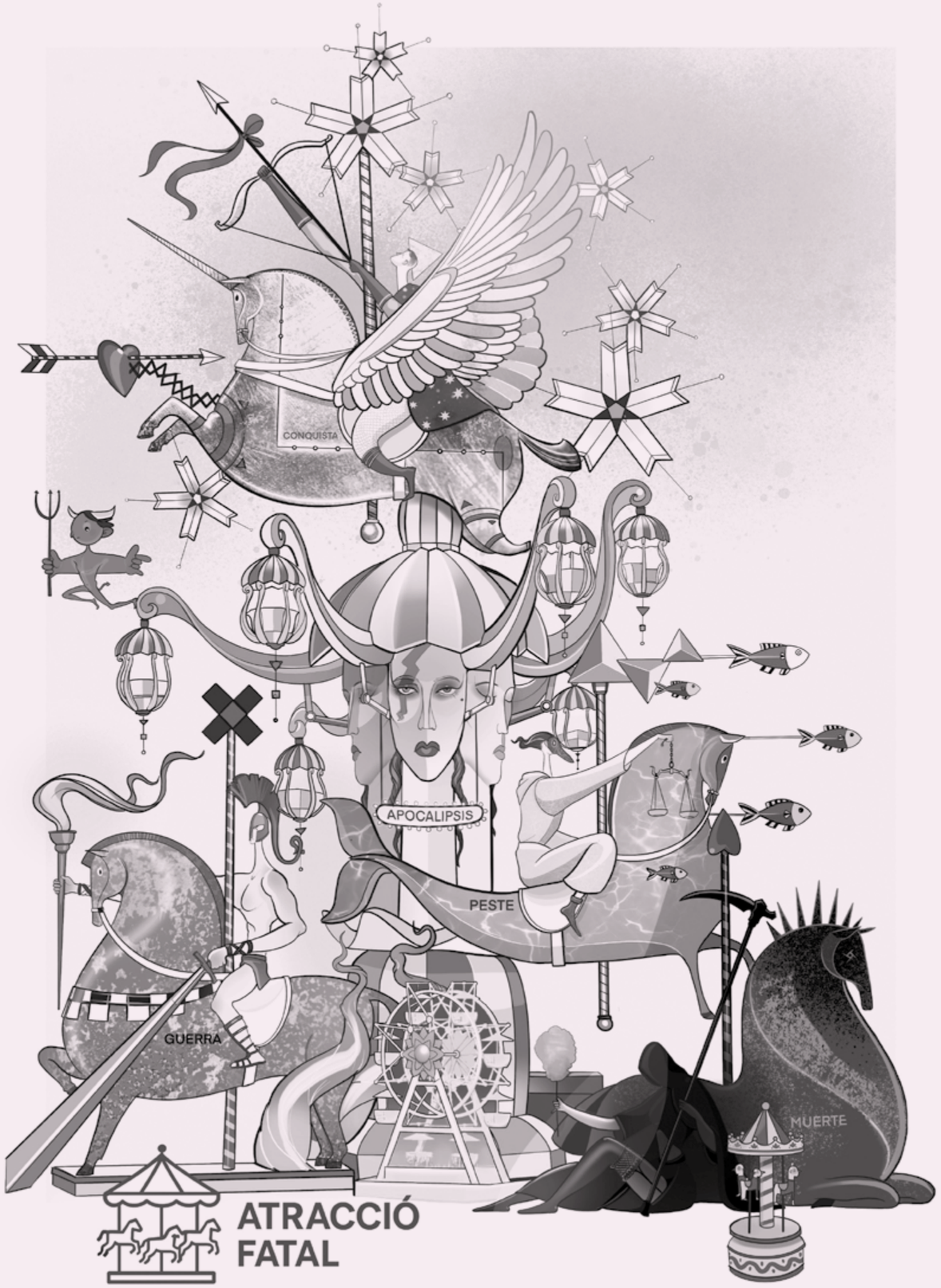

FOGUERA INFANTIL

CATEGORIA ESPECIAL

SERGIO ALCAÑIZ

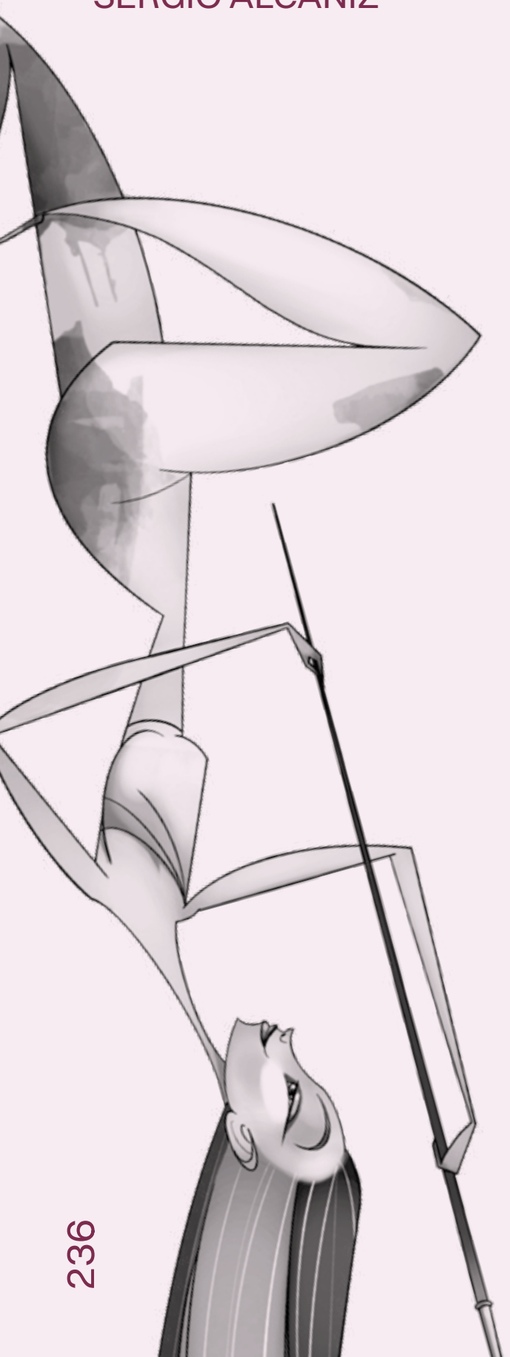

En el nostre afany per continuar somiant, hem decidit embarcar-nos en una nova aventura: '*Oh, Nubis!*' és un passeig pel Regne dels Núvols en el qual, de manera utòpica, descobrirem la infinitat de misteris que estes alberguen. Sabies que els núvols estan habitats per éssers fantàstics? O, com es produeixen realment els fenòmens meteorològics? Volem convidar-te a descobrir tot el relacionat amb este món inexplorat. Et sorprendràs de veure que res ocorre exactament com ens ho havien comptat. Ens acompanyes?

Sent fidels a l'esbós, us presentem als 4 personatges principals que protagonitzaran la part davantera d'esta foguera infantil i que, al seu torn, seran la representació imaginària d'alguns dels fenòmens meteorològics que podem trobar a la ciutat d'Alacant:

Aurora. Alacant és coneguda com '*la Ciutat de la Llum*' pel gran impacte que té el sol sobre esta meravellosa terra, il·luminant i proporcionant una lluentor única a tot el que toca.

Beyoncé-air. És la Deessa del Vent i va acompanyada del seu cavall Harry Trotter. Els dos representen l'ideal de la bellesa en els núvols i, junts, conformen un equip imparable, revolucionant el flux de l'aire en l'atmosfera, mentre viatgen a la velocitat de la llum. No obstant això, a vegades perden el rumb, i no són capaços de controlar el seu poder.

El mag Frigoberto. Este mag dels núvols té un poder molt especial: converteix les gotes d'aigua en elegants flocs de neu.

Iris. És la nimfa de la creativitat en els núvols. El seu cabell fluix com una cascada de colors canviants en la qual confluueixen valors com la inclusió o el poder de ser un/a mateix/a.

Vols conèixer a la resta de personatges que habiten en els núvols? Perquè haurem d'esperar al primer raig de sol del pròxim 20 de juny en la Plaça Sèneca. Mentre, et convidem a continuar volant amb la imaginació. Però, recorda: ens baixem en la parada *dels Núvols*!

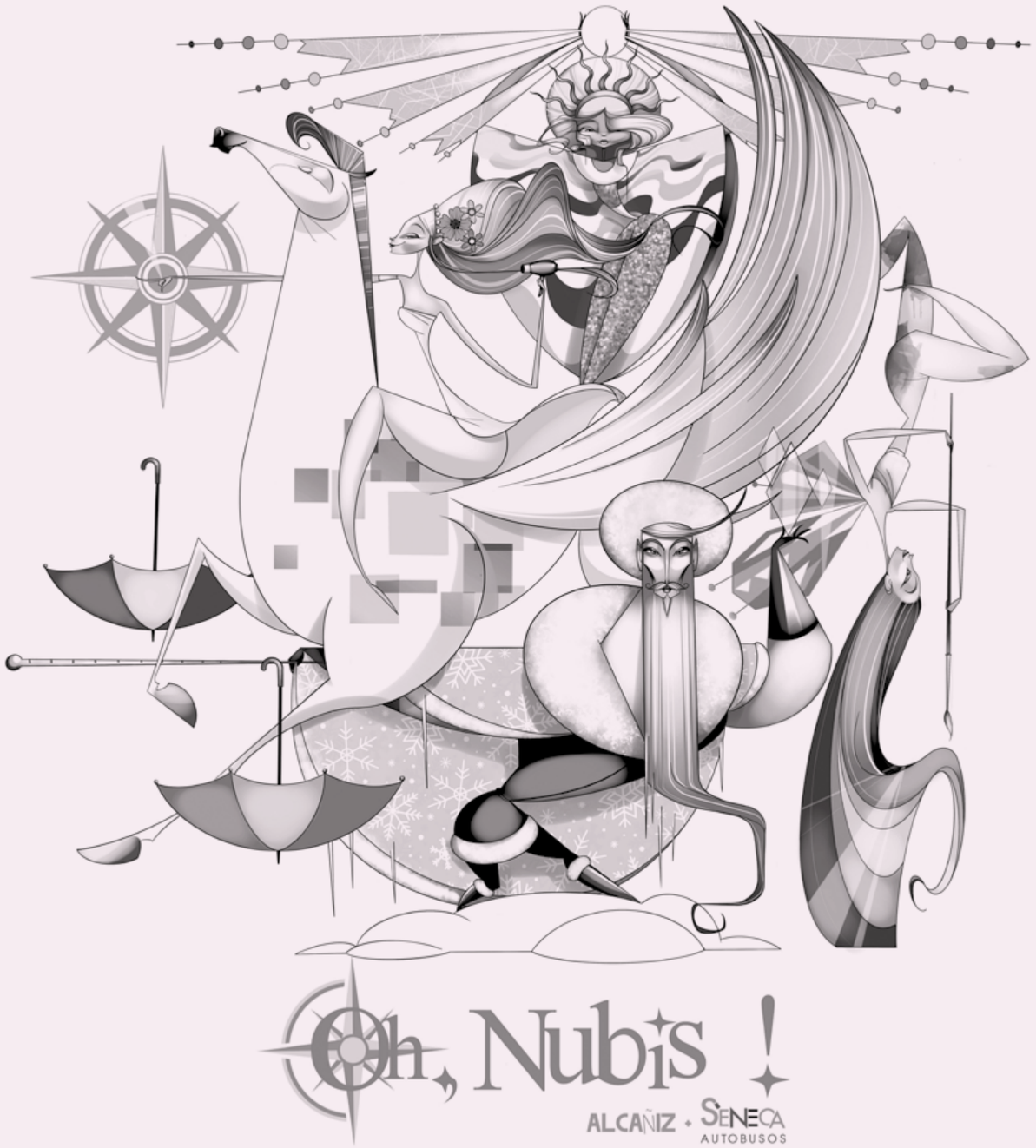

PROGRAMA DE FESTES 2025

→ 6 DE JUNY

19:00 Inici de la Festa i homenatge als foguerers que han faltat.
20:00 Desfilada del Pregó des de la plaça d'Espanya.
21:30 Pregó de Festes en la plaça de l'Ajuntament.

→ 7 DE JUNY

20:30 Concentració en la plaça de Sèneca per a participar en la Cavalcada del Ninot.

→ 8 DE JUNY

Visita dels tallers dels artistes de les nostres fogueres.

→ 14 DE JUNY

20:00 VII Mostra de bandes de música amb la 'Societat Filharmònica Unió Musical d'Agost' i la 'Societat Musical l'Harmonia d'Alacant'.
21:00 Eixida des de la plaça de Sèneca per a participar en l'Entrada de Bandes.

→ 18 DE JUNY

08:00 Comença la plantà de la foguera 'Atracció fatal'. Artistes José Gallego i Toni Pérez. Categoria especial.

→ 19 DE JUNY

08:00 Continua la plantà de la foguera.
10:00 Comença la plantà de la foguera infantil 'Oh, nubis!' de l'artista Sergio Alcañiz. Categoria especial.
22:00 Sopar de la plantà en el racó de festes de la Foguera.

→ 20 DE JUNY

08:00 Continua la plantà de la foguera.
10:00 Esperarem al jurat de la foguera infantil. La Bellea i el President infantil, Carmen i Marcos, seran els encarregats d'explicar el projecte del nostre artista.
14:30 Dinar dels foguerers i les foguereres al racó de festes.
17:00 Esperarem el resultat del lliurament del premi per a la foguera infantil.
22:30 Inauguració del racó de festes i del Racó Jove Busos. Coca amb tonyina i bacores. Fotografia oficial de la comissió 2024. Revetlla fins a la matinada.

→ 21DE JUNY

09:00 Esperarem al jurat de la foguera. Verónica, la nostra Bellea, serà l'encarregada d'explicar el projecte de José Gallego i Toni Pérez.
11:30 Esmorzar amb el Centre San Rafael.
13:30 Reunió en el punt EL ÁGUILA per a degustar cervesa amb la companyia dels nostres veïns i veïnes. Us esperem.
14:30 Dinar dels foguerers i les foguereres al racó de festes.
17:00 Esperarem el resultat del lliurament del premi per a la foguera.
18:30 Festa de l'aigua.
22:00 Sopar i revetlla al racó de festes.

→ 22 DE JUNY

12:00 Cercavila pel districte.
12:30 Lliurament de Premis a la Rambla.
13:30 Reunió en el punt EL ÁGUILA per a degustar cervesa amb la companyia dels nostres veïns i veïnes. Us esperem.
14:30 Dinar dels foguerers i les foguereres al racó Sèneca.
19:30 VII Mostra de bandes de música amb la 'Societat Filharmònica Unió Musical d'Agost' i la 'Societat Musical l'Harmonia d'Alacant'.
20:00 Concentració per a participar en l'Ofrena de Flors.
22:00 Sopar i revetlla al racó de festes.

→ 23 DE JUNY

08:00 Despertà.
10:00 Recorregut en autobús per les Fogueres de Categoria Especial.
13:30 Reunió en el punt EL ÁGUILA per a degustar cervesa amb la companyia dels nostres veïns i veïnes. Us esperem.
14:30 Dinar dels foguerers i les foguereres al racó Sèneca.
20:00 Festa infantil.
22:00 Sopar i revetlla al racó de festes.

→ 24 DE JUNY.

08:00 Despertà.
12:00 Cercavila i missa en valencià en la parròquia dels Caputxins.
14:30 Dinar de Sant Joan.
21:00 Cercavila d'acomiadament.
24:00 Palmera des del Benacantil.
A continuació, cremà de les fogueres 2024.
A continuació, Primera traca del president infantil, la Bellea infantil i la Bellea 2026.

→ 29 DE JUNY

20:00 Cavalcada del Coso Multicolor.

→ 30 DE JUNY

20:00 Reunió de tancament de l'exercici 2025 i apertura del 2026 al racó de la Foguera.

GUIA COMERCIAL

— Foguera infantil Sèneca-Autobusos 2019. Óscar Villada.

Fotografía Israel Galvañ

ganasalud
Ejercicio Terapéutico

Mejora *tu salud*
y calidad de vida *haciendo ejercicio*

Realiza **ejercicio físico** adaptado a tus necesidades **en función de tu patología**.

- DIABETES
- LESIONES DE COLUMNA
- HIPERTENSIÓN
- POSTINFARTADOS
- COLESTEROL ELEVADO
- ANTI-TABACO
- ARTRITIS
- ADULTOS MAYORES
- SALUD ARTICULAR
- SOBREPESO Y OBESIDAD
- ADULTOS SANOS
- PARKINSON
- FIBROMIALGIA
- CLAUDICACIÓN INTERMITENTE

C/ Maestro Latorre 32. 03005 Alicante. 966 273 103

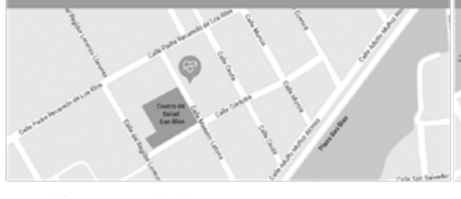

C/ Alemania 3, bajo. 03003 Alicante. 865 512 290

info@ganasalud.es

www.ganasalud.es

INGRA
IMPRESORES

"Damos forma a tus ideas"

Ponemos a su disposición nuestras instalaciones y la maquinaría de última tecnología, para llevar a cabo de una forma segura y eficaz la realización de sus trabajos, con expertos profesionales que le facilitarán y asesorarán en la óptima realización de los mismos.

- Tecnología de última generación.
- Control de Calidad.
- Preimpresión.
- Offset Color.
- Offset Blanco y Negro.
- Impresión Digital Pequeño y Gran Formato.
- Diseño y maquetación.

Libros
Catálogos
Revistas
Flyers
Calendarios
Pósters
Desplegables
Tarjetas
Tarjetones
Cartelería
Roll-ups

"Especialistas en libros y revistas de fiestas"

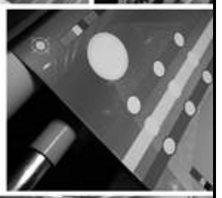

RIO
ALICANTE MOMENTS

Desayunos - Almuerzos - Comidas

Menús - Comida para llevar

C/ Portugal 24 (03003). 966 083 734

— Foguera infantil Baver-Els Antigons 2022. Fernando Foix.

Fotografía David Hernández

— Foguera Altozano 2013. Vicente Martínez.

Fotografía Roberto Climent

— Foguera infantil Sant Blai-La Torreta 2011. José Gallego.

Fotografia Roberto Climent

¡Felices Hogueras de Alicante 2025!

Cuando las llamas iluminan nuestras noches y la pólvora resuena en el cielo alicantino, es momento de celebrar el patrimonio que hace única a nuestra tierra. En estas fechas tan especiales, Concepción Martínez y el equipo de Inmobiliaria Martínez queremos felicitar a todos los alicantinos que, con su esfuerzo y dedicación, han construido el verdadero tesoro de esta ciudad: sus **hogares**.

Las Hogueras nos invitan a renovarnos y reflexionar sobre cambios importantes.

Que estas Hogueras traigan prosperidad a vuestros hogares y claridad a vuestras decisiones.

Siempre a vuestra disposición

Concepcion Martinez

INMOBILIARIA MARTINEZ

CONTACTO

+34 618 736 514

marketing@martinezrsd.com

Calle Portugal 14, 03003, Alicante

www.martinezrsd.com

martinez API

— Foguera infantil Sèneca-Autobusos 2016.
Óscar Villada.

Fotografia Israel Galvañ

EL REFUGIO

Plaza Séneca
965 96 09 29

— Foguera Baver-Els Antigons 2023.
Paco Torres, disseny Paco Camallonga.

Fotografia Roberto Climent

GALLEGO

José Gallego artista
de la foguera us desitja
bones festes 2025

TONI PEREZ

BONES FOGUERES
DE SANT JOAN

CERVECERIA
El Canto

DESDE 1984
INTENTANDO
SERVIRLE LO MEJOR
QUE SABEMOS

ALICANTE

Alemania, 26
Tel. 965925650

CM
CHERIE MAISON

Distribuïdor Oficial de les Fragàncies de llar, Boles d'olor

MOBLES • REGALS • DECORACIÓ

BONES FOGUERES DE SANT JOAN

General O'Donell, 7 - Alacant - Telèfon 628381004

ARTE
cuadro
ENMARCACIONES

C/Pintor Lorenzo Casanova, nº12 · 03003 Alicante
965124594 · diazberen@yahoo.es
www.artecuadroalicante.com

— Foguera infantil Baver-Els Antigons 2012.
Ceballos i Sanabria.

Fotografia Roberto Climent

— Foguera Esplanada 2023.
David Sánchez Llongo.

Fotografia Roberto Climent

CONTROL

SEGURETAT PER
AL RACÓ JOVE BUSOS

ROGER DE FLOR 7 · 46930 QUART DE POBLET,
VALÈNCIA

LLODAN
SEGURIDAD

EMPRESA DE VIGILÀNCIA
DE LA FOGUERA 2025

C/ VERNISSA 2 · 46701, VALÈNCIA

CORO
SÈNECA

Veus dels foguerers i
les foguereres de
Sèneca-Autobusos
per a la Festa

GORI
HELADERÍA · CAFETERÍA
Pintor Lorenzo Casanova, 5
ALICANTE
TELF. 965 12 24 24

Tus Arreglos
Express
C/ PINTOR LORENZO CASANOVA, 5 03003
ALICANTE
TELF.: 966 266 350
ARREGLOS Y TRANSFORMACIONES EN:
ROPA SEÑORA, CABALLERO Y NIÑO
REPARACIÓN CALZADO
DUPLICADO DE LLAVES

CARLIN
OFIMARKET
PAPELERÍA SOFICAR, COOP. V.
C/ Pintor Lorenzo Casanova, 10
03003 ALICANTE
Tels. 966 377 075 - 966 351 123
Fax 966 351 013
e.mail: pedidos@carlinalicante.com

Tristán
CORSETERÍA
MERCERÍA
LENCERÍA
TRISMAR 15 CB
C/ Reyes Católicos, 24
03003 Alicante
Tel.: 965 928 037
Tel.: 627 724 475
merceriatristan@gmail.com

GONZÁLEZ
Belleza Saludable
C/ Pintor Lorenzo Casanova 13
03003 ALICANTE
Teléfono 965 126 467
peluqueriagonzalez89@gmail.com

Farmacia Ana Giner
Cuidado integral de la salud
Calle Italia 39,
Alicante.
965 92 57 38
661 38 27 89
@facebook.com/farmaciaanaginer
anamontoyo@redfarma.org
farmaciaanaginerfmas.com

— Foguera infantil Pla del Bon Repós 2022.
Sergio Gómez.

Fotografia Roberto Climent

— Foguera Passeig de Gómiz 2013.
Vicente Martínez.

Fotografia Roberto Climent

Oxigen

Sonorització del Racó Busos

Pol. Industrial Garrachico,
Carrer Marmol, 10-14 · 03112 Alacant

LA TAPA EA! COFRADE

03002 Alicante
Plaza Virgen del Remedio N 7

Reservas: 604928200
eareservas2024@gmail.com

CHMEDIOS

DISSENY I COMUNICACIÓ

Carrer Pablo Iglesias 5, 1 A.
Alacant

Societat Filharmònica
Unió Musical d'Agost

Amb la Foguera
Sèneca-Autobusos
des de 2012

Avinguda d'Alacant, 23
965691036
Agost (Alacant)

ALCAÑIZ

Sergio Alcañiz artista de la foguera infantil us desitja bones Fogueres 2025

— Foguera infantil Sèneca-Autobusos 2023.
Sergio Alcañiz.

Fotografia David Hernández

— Foguera infantil Sant Ferran 2013.
Sergio Gómez.

Fotografia Roberto Climent

RESERVAT

CAVA RODRÍGUEZ
PLAZA SÉNECA
C/Pintor Lorenzo Casanova Nº 36
Telf 965 929 007
ALICANTE 03003

DEPLATA
C/ Pintor Aparicio, 28 - Alicante
@deplatashop deplata
Tel: 965 125 819 • Mvl: 639 814 757
www.deplatashop.com

quiquepop
peluquería y estética masculina
C. Pintor Lorenzo Casanova 39 · Alicante
Tel. 965 22 70 70
C. del Teatro 48 · Alicante
Tel. 966 59 16 59

Iván Martínez López
GABINETE JURÍDICO
ABOGADOS
Tel: 965 125 305
Fax: 965 121 536
imartinez-lopez@icali.es
C/. Pintor Lorenzo Casanova, 36 - 1ºC
03003 ALICANTE

Restaurante Arrocería
Goyo
Especialidades
Arroces
Paellas
Caldero de Tabarca
Marisacadas
Parrilladas de carne
Parrilladas de pescado
Puedes ver nuestros menús en:
restaurantegoyo@gmail.com
Tel. 965 124 225
C/ Arzobispo Loaces,17
www.restaurantegoyoalicante.com

FARMACIA
ORTOPEDIA
Ldo.:Sergio Rigual Bonastre
FÓRMULAS MAGISTRALES
C/. Italia, 23 dcha. • Tel. y Fax 96 592 70 09
03003 ALICANTE
US DESITJA BONES FESTES DE FOGUERES

C/. Italia, 6
03003 Alicante
Telf 965 926 749
floristeria@orquideahaus.es
ORQUIDEA hAUS
FLORISTERIA · DECORACION
www.orquideahaus.es

ofistyle
Especialistas en equipamiento de oficina, proyectos a medida y ergonomía, con más de 40 años de experiencia.
C/ Italia, Nº4 Alicante 965 92 89 22
tienda.ofistyle@gmail.com

— Foguera infantil Doctor Bergez Carolines 2022. Sergio Gómez.

Fotografía Roberto Climent

— Foguera Passeig de Gómiz 2014. Vicente Martínez.

Fotografía Roberto Climent

Pescados
J. Moñinos
965925762
Mercado Canalejas
Entrada por
C/Arzobispo Loaces, 12
y C/Portugal, 16
03003

TACÓN
REPARACIÓN DE CALZADO
ARREGLO DE COMPOSTURAS
Alicante: C/. Portugal, 19 - 609 639 539

Frutas Campello
Servicio de Recogida en Tienda y Reparto a Domicilio
FRUTAS.CAMPELLO 656417254 Since|971
Más de 90 Años Ofreciendo Calidad, Sabor y Mucho Cariño, Donde Solo Importa la Confianza de Nuestros Clientes

CARNICERIA CATURLA
Especialidad en carnes frescas
y elaborados caseros
GALERIAS DE ALIMENTACION
CANALEJAS
C/ PORTUGAL Nº 10, P. 27 - 28
03003 ALICANTE
965 92 57 66

MANOLO PÉREZ
PELUQUERÍA DE CABALLEROS
DESDE 1992
PELUQUEROS DE CABALLEROS
De Lunes a Viernes de 10 a 15 h. y de 17 a 21 h.
C/ Portugal, 8 - Alicante Telf. 965 921 890

Portugal
autoescuela
CENTRO DE SENSIBILIZACIÓN
Y REEDUCACIÓN VIAL
CENTRO AUTORIZADO
www.autoescuelaportugal.com
Calle Portugal 9, bajo · 03003 Alicante · Tlf.: 965986375 · Tlf/Fax.: 965928525 · Tlf.: 689538089

— Foguera Florida Portazgo 2022.
Pere Baenas, disseny Daniel Gomz.

Fotografia David Hernández

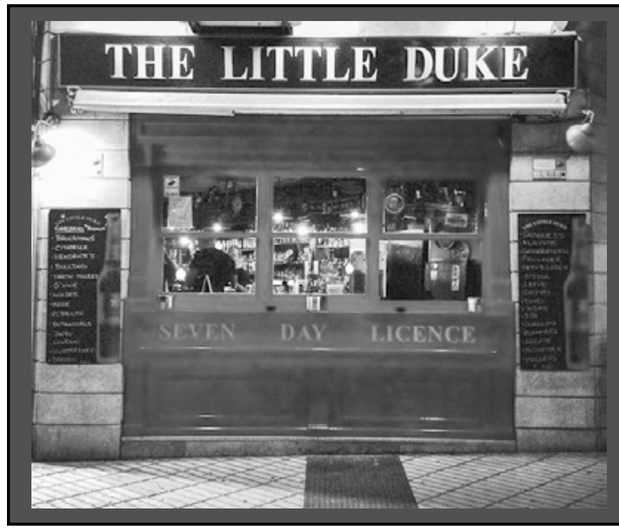

CONTAMOS CON:
TERRAZA,
BILLAR, DIANA,
PANTALLA GIGANTE
PARA EVENTOS
DEPORTIVOS

Dr. Gadea esquina Italia
ALICANTE

confitería
DeCaramelo
pastelería
LES DESEA UNAS FELICES FIESTAS
C/ Reyes Católicos, 25 - Tel. 965 92 65 94

— Foguera infantil Altozano 2022.
Rubén Arcos.

Fotografia David Hernández

ETHICA
Anabel Orgiles
CENTRO DE PELUQUERÍA Y BELLEZA
865 55 16 26 641 36 22 95
C/ Alemania 21 Bajo. Alicante
ethicapeluqueros

ortopedia mundoabuelo
LA TIENDA DE LAS GRANDES PERSONAS
Javier Serrano Poveda
DIRECTOR COMERCIAL
alicantea@mundoabuelo.com
www.mundoabuelo.com
C/. Alemania, 5
03003 ALICANTE
Móvil: 601245111
Telf.: 965 13 41 81

LA COCINA DEL BUEN COMER
DESDE 1995
¿Has probado nuestro codillo? ¡Llévatelo!
Alemania, 17
Tfno. 965228098

MeliMar
MODA
ITALIA, 11 TEL. 96 592 59 43 ALICANTE

CILSA
LIBRERIA
LIBRERÍA CILSA
C/. Italia, 6 03003 - ALICANTE
965 12 23 55
E-mail: web@libreriacilsa.com
www.libreriacilsa.com

Interiorismo Construcción
Proyectos Decoración
Contract Inmobiliaria
ZORTO
Servicios Integrales
C/ Pintor Aparicio, 23
03003 Alicante
965 22 70 40
info@zorto.es
www.zorto.es

Antonio González
tejidos
C/Pintor Aparicio, 29
03003 Alicante
Tfno. 965 120 562
alicante@antoniogonzalez.es

Maite Garcia
PELUQUERIA
Pintor Aparicio, 19 - 03003 Alicante
Cita Previa Teléfono 651177344

DPR Recovery
Datos
Protección
Recuperación
by Golden Phone
LABORATORIO DE RECUPERACIÓN DE DATOS
966 231 768
616 599 089
laboratorio@dprrecovery.com
Arzobispo Loaces,
nº 17 local · Alicante
DISCOS DUROS
SSD
MEMORIAS USB
TARJETAS DE MEMORIA
MÓVILES
RAID / NAS
RANSOMWARE
BORRADO SEGURO
www.dprrecovery.com

Iborra
Mobiliario - Decoración - Descanso
Bones Fogueres de Sant Joan
C/ Plaza de España nº 4
(Alicante 03004)
info@mueblesiborra.es
www.mueblesiborra.es
Telf. 965125277
FRENTE PLAZA DE TOROS
Les esperamos

— Foguera infantil Doctor Bergez Carolines 2019. Sergio Gómez.

Fotografia Roberto Climent

— Foguera infantil Altozano 2018. Ceballos i Sanabria.

Fotografia Roberto Climent

ADMINISTRACIÓN DE LOTERÍA
Nº 10
AUTOBUSES
Reyes Católicos, 34 Tel. 96 512 06 15
ALICANTE

EL REY DEL
BOCATA DE CALAMAR
SANDRA
C. Reyes Católicos, 20, 03003 Alicante

TUBOS DE ESCAPE + NEUMÁTICOS + FRENOS
+ MANTENIMIENTO + AMORTIGUADORES + BATERÍAS
CENTRO MIDAS ALICANTE:
C/ Reyes Católicos, 37
Tel. 96 513 13 29
www.midas.es
MIDAS
Mantenemos tu confianza

R EVENTOS
RAFAEL LLOPIS TALAVERA
681 00 45 91
LES MILLORS INFRAESTRUCTURES
PER A LES FESTES
ALACANT

Aitana Tresáncoras
Sexología | Psicología | Terapia de Pareja
¡Escanéame!
Pide cita en
Pl. Agatángelo Soler 1A, Of. 17, 03015 Alicante
620 877 419
info@aitanatresancoras.com
Sígueme en
www.aitanatresancoras.com
@consdesexologa
AitanaTresancoras

MIGUEL ANGEL MONTERO CHECA
desea a la Foguera Sèneca Autobusos
unas Felices Fogueres de Sant Joan
droguería
C/ Farmacéutico Agatangelo Soler nº13
Alicante 03011 Tlf. 615457661

ViMant
SISTEMAS CONTRA INCENDIOS
CONTROL DE PLAGAS Y LEGIONELLA
865 832 029 – 654 025 680
Carretera de Agost 59B Pol. Industrial Canastell
San Vicente del Raspeig
INFO@VIMANT.ES

AVENIDA JAIME I Nº10 (TÓMBOLA)
Seguros cerca de ti
MAPFRE
965224350
622686102
joseven@mapfre.com

— Foguera infantil Baver-Els Antigons 2018. Fernando Foix i Grego Acebedo.

Fotografia Roberto Climent

— Foguera Sèneca-Autobusos 2023. José Gallego i Toni Pérez, disseny Carlos Corredera.

Fotografia Roberto Climent

CLIMARQUES, S.L.
Calefacció i ventilació
Ronda General Verdú, 3 A, baix
Telèfon 966961028
03640 Monòver (Alacant)

PASTELERÍA · CAFETERÍA
Damas
pasteleriadamas.com
966 387 065
C/ Catedrático Ferré Vidiella, 11
03005 Alicante

ATALAYA inmobiliaria.com
Beatriz López de Atalaya
Agente de la Propiedad Inmobiliaria
C/ Teniente Robles 2 -1º
03001 - Alicante
Tlf. (+34) 965 20 34 21
Móvil (+34) 678 45 51 45
info@atalayainmobiliaria.com
HABITALE
habitale.com/atalaya

CRISTALBOX
Lunas del automóvil
CONCERTADO CON LAS PRINCIPALES COMPAÑÍAS ASEGURADORAS
Avenida Denia, 15. 03002 Alicante
Tel. 965 164 390 Móv. 638 546 363
alicante@cristalbox.es

Street Food
Market
Alacant

Pediatra
Pedro J. Muñoz Álvarez
678788233 - 965671354
Entresòl esquerra
Carretera d'Agost 23-25, Sant Vicent del Raspeig (Alacant)

Psicopedagogía · Logopedia · Psicología
Loreto Bonmatí
617685692 - 678788244 - 965671354
www.psicologopeda.com
Entresòl esquerra - 1ºB
Carretera d'Agost 23-25, Sant Vicent del Raspeig (Alacant)

— Foguera infantil Sagrada Familia 2022.
Sergio Alcañiz.

Fotografía David Hernández

DECO3®
BY TODO MADERA ALICANTE
PUERTAS
SUELOS
COCINAS
ARMARIOS
VESTIDORES
TABLEROS
LOS DE SIEMPRE,
COMO NUNCA
deco3.es
T. 965 17 18 00

dental
Olcina
#sonrieconolcina
Cuatro generaciones cuidando tu salud dental
Plaza Ruperto Chapí, 1- 5º Drcha. Alicante | Tlf. 966 14 91 83 | www.olcinadental.com

— Foguera infantil Sant Blai-La Torreta 2017.
Fernando Foix.

Fotografía Roberto Climent

— Foguera Oficial infantil 2017.
Sergio Gómez.

Fotografía Roberto Climent

— Foguera Sant Antoni de Dalt 2024.
David Sánchez Llongo.

Fotografía Roberto Climent

Monda Baby

Qualitat i disseny al preu adequat.
Gaudeix els millors productes per a bebès del mercat.

Samarretes personalitzades.

Carrer del Mar, 34
Telèfon 645125400
03110 Mutxamel (Alacant)

GOLDSUPEL

GOLDSUPEL
PRODUCTOS DE PELUQUERIA

C/Pintor Velazquez 12
Alicante 03004
Tlf: 658989223

Felicita a todos los Alicantinos en nuestras Hogueras y agradece la gran labor de todos los comisionados, que dedican su tiempo y esfuerzo para que cada vez sean mas grandes nuestra fiesta de Hogueras

LF
La Foguereta

Complements
i detalls fets a mà

@la_foguereta_

Travelling
ALICANTE

Agència de turisme
de la Comunitat Valenciana

Eixides i esdeveniments organitzats
i personalitzats

625 904 694
info@travellingalicante.com
@travellingalicante
www.travellingalicante.com

la Estancia
asador

www.asadorlaestancia.com

Las mejores carnes
a las Brasas de Alicante

The best grilled meats
in Alicante

Reservas +34 966 35 03 21

Virgen del Socorro 72
03002, Alicante. España

VIA5
INFRAESTRUCTURAS Y URBANISMO

REHABILITACIONES Y SERVICIOS
CONSTRUYENDO PARA TI

676 114 540 - 965 447 696

Portugal, 8 Ent. Izq.
03003 Alicante / Alicante
info@via5.es
www.via5.es

— Foguera infantil Baver-Els Antigons 2022.
Fernando Foix.

Fotografia David Hernández

— Foguera infantil Plaça de Santa María 2016.
Sergio Gómez.

Fotografia Roberto Climent

EURONICS
GENERAL O'DONELL, 3
TELÈFON 965 123 234

JUAN XXIII
Más de tres décadas al servicio de la hostelería han consagrado al Grupo Juan XXIII como un referente de calidad en la oferta de restauración en la provincia de Alicante.

Fina BORDADORA
BRODATS
Alacant
Telèfon 965248197

Jose Fiesta
Indumentaria Regional desde 1975
C/ Monforte del Cid 1 - Telf. 965 24 51 89 Alicante
Búscanos en facebook
www.josefiesta.com

Serfinques
Administración de comunidades
LA SEGURIDAD DE TENER SU COMUNIDAD BIEN GESTIONADA Y CON EL MANTENIMIENTO QUE SE MERECE
Administración de fincas - Auditorías contables
Asesoramiento jurídico - Patologías constructivas
ALICANTE
C/ Inmaculada del Pla, 4 03013 Alicante
EL CAMPELLO
Avda. Jaime I El Conquistador, 13 03560 EL CAMPELLO
alicante@serfinques.com
965 21 55 55

Coordinación de Seguridad y Prevención en la Construcción, S.L.P.
www.prevecons.com

DESDE 1977
Automóviles Enrique
Avda. de Denia, 70 · ALICANTE
965 15 16 33
www.automovilesenrique.com

FRANCISCO NAVAZO
Fisioterapia y Osteopatía
C/ La Dorada 16, Local 2 · Playa de San Juan (Alicante)
657 325 380

Lafuente
Serveis Integrals
Carrer-Bloc-Parc Tecnològic-València

L'HARMONIA
SOCIETAT MUSICAL • ALACANT
Participants en el Concert de música de Fogueres 2025 organitzat per la Foguera Sèneca-Autobusos
Carrer Roselló, 15 · Alacant
Telèfon 966304338

— Foguera infantil Altozano 2016. Ceballos i Sanabria.

Fotografia Roberto Climent

— Foguera infantil Don Bosco 2024. Álex López.

Fotografia Roberto Climent

Dediquem aquest llibret a Lorenzo Medina, un gran foguerer, i a Pedro Luis Sirvent, impulsor de la nostra Foguera infantil, que enguany ens han deixat.

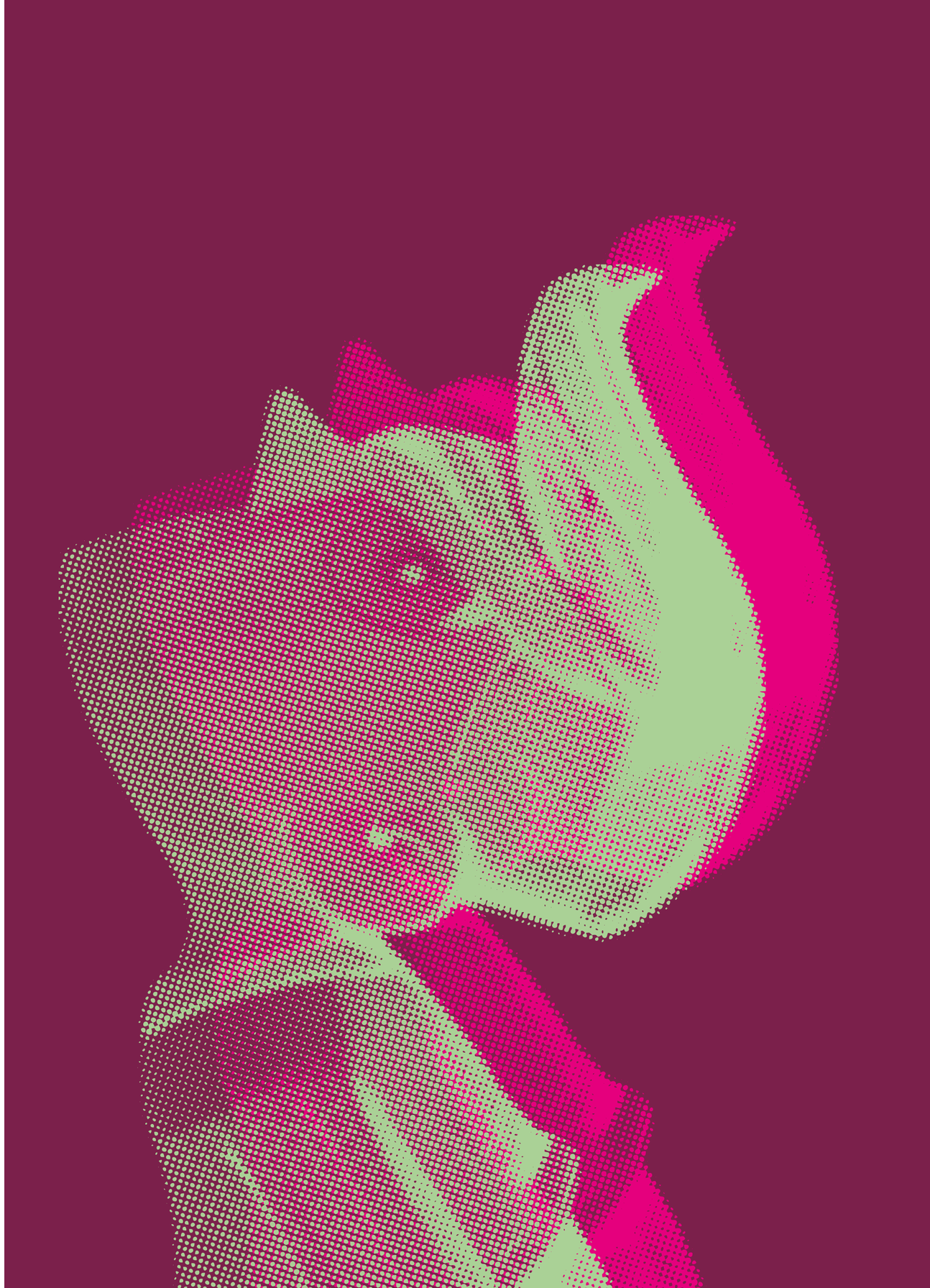

FOGUERA
SENECA
AUTOBUSOS